

**T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**BİLİM VE SANAT MERKEZİNDE MÜZİK EĞİTİMİ
ALAN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM
ÇÖZME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ**

Ahmet DEMİR

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MÜZİK ANA SANAT DALI
MÜZİK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**DANIŞMAN
Dr. Öğretim Üyesi İmge TİLİF**

İSTANBUL, Ocak 2019

**T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**BİLİM VE SANAT MERKEZİNDE MÜZİK EĞİTİMİ
ALAN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM
ÇÖZME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ**

**Ahmet DEMİR
(162028030)**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MÜZİK ANA SANAT DALI
MÜZİK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**DANIŞMAN
Dr. Öğretim Üyesi İmge TİLİF**

İSTANBUL, Ocak 2019

ÖNSÖZ

Ülkemizin sanat alanında daha ileriye gitmesi ve bu alanda daha üretken olması kaçınılmaz bir gerekliliktir. Bu gereklilikte, yetiştirilmiş insan gücüne daha fazla ihtiyaç vardır. Bu oluşumu sağlayacak bireyler, ülkemizin zenginliklerinde potansiyel olarak mevcuttur. Bu oluşumu sağlayacak değerlerimizin bir kısmı da, Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) eğitim alan özel yetenekli öğrencilerdir. Özel yeteneklilerin, yaşadıkları toplum ve dünya için üretken bireyler olacakları, geleceğimize yön verecekleri unutulmamalıdır.

Bu araştırma, “Bilim ve Sanat Merkezinde Müzik Eğitimi Alan Ortaokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi” amacıyla yapılmıştır.

Araştırmam boyunca desteğini esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi İmge TİLİF’e en içten saygı ve şükranlarımı sunarım. Yüksek lisans eğitimim boyunca, akademik gelişimime katkı sağlayan Doç. Dr. Beray SELEN ve Dr. Öğr. Üyesi Çetin KÖRÜKÇÜOĞLU hocalarıma da teşekkür ederim.

Araştırma aşamasında, desteklerini esirgemeyen İlköğretim Matematik Öğretmeni Dr. Sibel TAŞCI’ya, Sosyal Bilgiler Öğretmeni Uzman İlhan KULACA’ya, Türkçe Öğretmeni Uzman Halil Berkay KOÇ’a teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca beni yalnız bırakmayan ve benden her türlü yardımını esirgemeyen değerli ailem ile üzerimde emeği olan tüm öğretmenlerime teşekkür ediyorum.

Ocak, 2019

Ahmet DEMİR

İÇİNDEKİLER

	<u>SAYFA NO</u>
ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
KISALTMALAR.....	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
TABLO LİSTESİ.....	xi
BÖLÜM 1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
1.1. GİRİŞ	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	3
1.2.1. Araştırmanın Önemi.....	4
BÖLÜM 2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. ZEKA	5
2.1.1. Müzik ve Zeka İlişkisi.....	7
2.2. MÜZİK YETENEĞİ VE MÜZİK ALANINDA ÖZEL YETENEKLİLERİN ÖZELLİKLERİ	9
2.2.1. Müzik Alanında Üstün Yetenekli Bir Bireyin Gelişim Süreci (İdil Biret Örneği).....	13
2.2.1.1. Annesi Leman Biret'in Gözünden İdil Biret	13
2.2.1.2. İdil Biret, İsmet İnönü ve Hasan Ali Yücel'e Bach ve Beethoven Çalışıyor	14
2.3. PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ VE YARATICILIK	15

2.3.1. Problem Çözme Becerisi ve Yaratıcılığın Geliştirilmesinde Müzik Eğitiminin Önemi.....	17
2.4. ÜSTÜN ZEKA VE ÜSTÜN YETENEK	18
2.4.1. Üstün Yeteneklilerin Özellikleri	20
2.4.2. Üstün Yeteneklilerin Fiziksel Özellikleri	21
2.4.3. Üstün Yeteneklilerin Zihinsel Özellikleri	22
2.4.4. Üstün Yeteneklilerin Sosyal Özellikleri	23
2.4.5. Üstün Yeteneklilerin Kişilik Özellikleri.....	23
2.5. ÜLKEMİZDE MÜZİK ALANINDA ÜSTÜN YETENEKLİLER.....	24
2.5.1. Türk Beşleri ve Diğer Sanatçılarımız.....	24
2.5.1.1. Cemal Reşit Rey (1904-1985)	24
2.5.1.2. Ulvi Cemal Erkin (1906-1972).....	25
2.5.1.3. Hasan Ferid Alnar (1906-1978).....	26
2.5.1.4. Ahmet Adnan Saygun (1907-1991).....	27
2.5.1.5. Necil Kazım Akses (1908-1999)	27
2.5.1.6. İdil Biret.....	29
2.5.1.7. Suna Kan.....	29
2.5.1.8. Fazıl Say	29
2.6. TÜRKİYE’DE ÜSTÜN YETENEKLİLERİN EĞİTİMİ	30
2.6.1. Osmanlı Dönemi.....	30
2.6.1.1. Enderun Mektebi	30
2.6.1.2. Enderun Eğitimindeki İlişki Alanları	32
2.6.1.3. Enderunda Sanat Eğitimi	33
2.6.1.4. Türk Müziğinde ve Enderunda Kullanılan Meşk Yöntemi	33
2.6.2. Cumhuriyet Dönemi	34
2.6.2.1. Köy Enstitüleri ve Müzik Eğitimi	37
2.6.2.2. Konservatuvarlar ve Müzik Alanında Üstün Yeteneklilerin Ankara Devlet Konservatuvarındaki Eğitimi	39
2.6.2.3. Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri	41
2.6.2.4. Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM).....	41
2.6.2.4.1. Öğrencilerin Seçim Süreci	42
2.6.2.4.2. BİLSEM’lerde Eğitim Programları ve Programların Uygulanış Şekilleri	44
2.6.2.4.3. Uyum Programı	45
2.6.2.4.4. Destek Eğitim Programı	45
2.6.2.4.5. Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı (BYF).....	46
2.6.2.4.6. Özel Yetenekleri Geliştirme Programı (ÖYG)	46
2.6.2.4.7. Proje Üretimi ve Yönetimi Programı.....	47
2.6.2.4.8. Eğitim Etkinlikleri	47
2.6.2.4.9. Eğitim ve Öğretim Ortamları.....	48
2.6.2.4.10. Ölçme ve Değerlendirme	48
2.6.2.4.11. Eğitim ve Öğretim Süreleri.....	49
BÖLÜM 3. TEZ ÇALIŞMALARI.....	50
3.1. ARAŞTIRMANIN SORUNSALI	50
3.1.1. Araştırmanın Alt Sorunsalları.....	50
3.1.2. Sayıtlar	50

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	51
3.2.1. Örneklem Grubunun Özellikleri	51
3.3. VERİ TOPLAMA ARACI	52
3.3.1. Araştırma Araçları	54
3.4. YAPILAN ÇALIŞMALAR	54
BÖLÜM SON. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	58
KAYNAKLAR.....	63
EKLER.....	70
EK A ETİK KURUL RAPORU	70
EK B MEB İZİNİ VE VERİ TOPLAMA ARACI	71
EK C ÖLÇEK KULLANIM İZİNİ	74
EK D VELİ İZİN BELGESİ	75
EK E DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU	76
EK F PROGRAM UYGULAMA TABLOSU (EK-1)	77
ÖZGEÇMİŞ.....	81

ÖZET

BİLİM VE SANAT MERKEZİNDE MÜZİK EĞİTİMİ ALAN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı Bilim ve Sanat Merkezlerinde müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerileri incelenmiştir. Bilim ve Sanat Merkezlerindeki müzik alanına ve müzik alanında özel yetenekli öğrencilerin eğitim süreçlerine katkıda bulunmak tezin öncelikli amaçları arasındadır. Müzik alanında özel yetenekli öğrencilerle ilgili çalışmalar, ülkemizde yeterince yapılmamıştır. Bu açıdan çalışmanın, ileride bu alanda yapılacak çalışmalara öncülük etmesi hedeflenmektedir.

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Serin, Bulut Serin ve Saygılı (2010) tarafından geliştirilen “Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri (ÇPÇE)” kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde, aritmetik ortalama, frekans, standart sapma, bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre kız öğrencilerin problem çözme becerileri ortalaması, erkek öğrencilerin problem çözme becerileri ortalamasından yüksek olsada, BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin cinsiyetinin problem çözme becerileri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Ayrıca BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin cinsiyet değişkeni açısından, problem çözme, öz denetim ve kaçınma alt boyutlarına ilişkin bulgularında en yüksek ortalamanın kaçınma boyutunda olduğu belirlenmiştir. Her boyut kendi içinde ayrı ayrı incelendiğinde, kız öğrencilerin ortalamasının erkek öğrencilerin ortalamasından yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin problem çözme becerileri devam ettikleri sınıf değişkenine göre incelendiğinde, 5. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerileri istatistiklerinin, 6. sınıf

öğrencilerinin, 7. sınıf öğrencilerinin ve 8. sınıf öğrencilerinin istatistiklerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça problem çözme becerileri istatistiklerinin düşmesine karşın, sınıf düzeyi değişkeninin öğrencilerin problem çözme becerileri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: BİLSEM, Bilim ve Sanat Merkezi, Üstün Yetenek, Müzik Eğitimi, Problem Çözme.

Tarih : 22.01.2019

ABSTRACT

RESEARCH ON THE PROBLEM SOLVING ABILITY OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS RECEIVING MUSIC EDUCATION IN SCIENCE AND ART CENTER

We have investigated the problem solving ability of secondary school music pupils in the science and art centers which are the dependent Directorate General for Special Education and Guidance Services of the Ministry of Education on this work. Supporting the music talented pupils education and music field in Science and Art Centers are among the priorities of the study. There are few investigations about talented pupils on music field in our country. So, it is aimed to lead the other studies might be done on this field in future by this study.

On this research survey model has been used. The inventory is “The problem solving inventory for children” (Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri (ÇPÇE)) by Serin, Bulut Serin and Saygılı (2010) as the data collection tool. Arithmetic mean, frequency, standard deviation, independent samples t-test, one-way analysis of variance are the main tests on data analysis that we have got on the search. According to the results, problem solving ability of the girls are higher than the boys but there is no meaningful difference on problem solving ability between the secondary school music pupils on genders (Boy or girl) in the Science and Art Centers.

Furthermore, the highest average is on the avoidances level, when the problem solving ability of secondary school music pupils, gender variable on problem solving, self control, and the low level avoidances are compared. The girls’ grades are higher than the boys’ when each dimesion is scanned one by one. The class level parameter is not so meaningful for problem solving ability when their classes they attented are

researched. Also we have observed while the level of the classes are getting higher the level of the problem solving ability is getting lower.

Key Words : BİLSEM, The Science And Art Centers, Superior Ability, Music Education, Problem Solving.

Date : 22.01.2019

KISALTMALAR

ARGE	: Araştırma ve Geliştirme
BİLSEM	: Bilim ve Sanat Merkezi
BYF	: Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme
CSO	: Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası
IQ	: Intelligence Quotient, Zeka Derecesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ÖYG	: Özel Yetenekleri Geliştirme
PDÖ	: Probleme Dayalı Öğrenme
RAM	: Rehberlik ve Araştırma Hizmetleri
Vb.	: Ve Benzeri
Vd.	: Ve Diğerkleri

ŞEKİL LİSTESİ

SAYFA NO

Şekil 2.1 Yaratıcı Düşüncenin Bileşenleri.....	16
Şekil 2.2 Eğitimdeki İlişki Alanları.....	32

TABLO LİSTESİ

SAYFA NO

Tablo 3.1 Örneklemin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı.....	51
Tablo 3.2 Örneklemin Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	51
Tablo 3.3 Örneklemin Sınıf Düzeylerine Göre Cinsiyet Dağılımı	52
Tablo 3.4 Örneklemin Sınıf Düzeylerine Göre Cinsiyet Dağılımı	52
Tablo 3.5 Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Temel İstatistikler	54
Tablo 3.6 Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Bulgular.....	55
Tablo 3.7 Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Problem Çözme Becerileri	55
Tablo 3.8 Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Problem Çözme Becerilerinin Boyutları	56
Tablo 3.9 Öğrencilerin Sınıf Değişkenine Göre Problem Çözme Becerilerinin Betimsel İstatistikleri	56
Tablo 3.10 Problem Çözme Becerilerinin Öğrencilerin Sınıf Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları.....	57

BÖLÜM 1. GİRİŞ VE AMAÇ

1.1. GİRİŞ

Araştırmada, ülkemizde yeterince araştırılmamış olan müzik alanında özel yetenekli öğrencilerin problem çözme becerilerinin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla; İstanbul, Aydın, Adana, Ordu, Ankara, Samsun, Gaziantep, Çanakkale, Erzurum, Konya, Isparta, Denizli, Mersin, Antalya illerindeki BİLSEM’lerde müzik eğitimi alan ortaokul 5. , 6. , 7. ve 8. sınıf 203 ortaokul öğrencisi örneklem grubu olarak belirlenmiştir.

Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olan BİLSEM, özel yetenekli öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla kurulmuştur. Son yıllarda ülke genelinde BİLSEM sayıları artmaktadır ve özel yeteneklere sahip olduğu düşünülen her öğrenciye ulaşmaya çalışılmaktadır.

Genel yetenek, resim ve müzik alanında özel yeteneğe sahip öğrencilerin eğitim gördüğü BİLSEM, ülkemizin çağdaş eğitim yolunda ilerlemesine katkı sağlamaktadır. Bireylerin sosyalleşmesi ve toplum içinde nitelikli bir yer edinmelerinin yolu, bireylere verilen iyi bir sanat eğitiminden geçmektedir. Müzik eğitimi, sanat eğitimi içerisinde özel bir öneme sahiptir. Müzik eğitiminin kişiler arası gelişime ve zeka gelişimine olan etkileri farklı araştırmalarla da desteklenmiştir.

1993’te Nature dergisinde “Mozart Etkisi” ismiyle yayımlanan araştırmada, klasik müzik ile zeka ilişkisi araştırılmıştır. Bu araştırmada, 36 lise öğrencisine günde on dakika boyunca Mozart’ın eserleri dinletilmiş ve öğrencilerin zekalarında belirli oranlarda artış gözlenmiştir.

Mozart Etkisi deneyini yapan bilim insanları Gordon L. Shaw ve Frances H. Rauscher’a göre, okul öncesi çocuklarda beynin plastiğe benzediği ve daha kolay şekillendiği gözlemlenmiştir. Bilim insanları, enstrüman çalmanın zihin ile vücut

arasındaki iletişimi arttırarak, duygulara ve vücuda olumlu katkılar sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Shaw ve Rauscher'ın (1995) diğer bir araştırmasında, okul öncesi dönemdeki çocukların piyano çalmasını, çocukların fen ve matematik gibi dersler için hazırbulunuşluk düzeylerini arttırdığı kanıtlanmıştır (Rauscher vd. , 1995; akt. Uluğbay, 2013).

Yapılan araştırmalardan anlaşılacağı üzere, müzik eğitimi öğrencilerin özelliklerini bir bütün olarak geliştirmektedir. Müzik eğitiminin öğrencileri bir bütün olarak geliştirmesinin yanında müzik eğitime küçük yaşlarda başlamak, müzikte ilerlemek için oldukça önemli görülmektedir. Bu sebeple öğrencilerin, ülkemizde de küçük yaşlarda müzik eğitimi almaları büyük önem teşkil eder.

Genel müzik eğitiminin yanında müzik alanında özel yeteneğe sahip öğrencilerin eğitimi oldukça önemlidir. Bu sebeple, ülkemizde özel yetenekli öğrencilerin gelişimi için kanunlar çıkartılmış ve özel yetenekli öğrenciler müzik eğitimi almaları için yurtdışına gönderilmiştir. Yurtdışına ilk olarak Türk Beşleri olarak adlandırılan bestecilerimiz gönderilmiştir (Say, 2002). Bu gelişmenin ardından, 1948'te çıkartılan yasayla Suna Kan ve İdil Biret Paris'e eğitim için gönderilmiştir (WEB_1, 2018).

Bugüne kadar üstün yeteneklilere sunulan fırsatların ardından, özel yetenekli öğrencilerimiz kendi ülkelerinde eğitim alma fırsatını BİLSEM'lerin kurulmasıyla bir kez daha elde etmiştir. BİLSEM'ler, sadece müzik eğitimi veren kurumlar değildir. Öğrenciler, müzik eğitiminin yanında bilişsel ve duyuşsal olarak da desteklenmektedir. Müzik derslerinde öğrencilerin üstbilişsel becerilerinin de açığa çıkarılması BİLSEM'lerin amaçları arasındadır. Bu çalışmada, çağdaş eğitimin amaçları arasında yer alan öğrencileri gerçek yaşam problemleriyle karşı karşıya bırakmanın önemi üzerinde durulmaktadır.

Bu konuda ünlü felsefeci ve eğitimci John Dewey:

Öğrencilerin dış dünyada yaşayabilmesi için, öğrencilere gerçek hayat problemlerini çözebilecek düzeyde eğitim verilmesi gerektiğini söylemektedir. Dewey, özellikle eğitim ve öğretim programlarının öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre hazırlanması gerektiğini ayrıca vurgulamıştır (Power, 1982; akt. Ünver, 2006).

Bu bakımdan gerçek yaşam problemleri eğitimde büyük öneme sahiptir. Müzik eğitiminin öğrencileri, bilişsel, sosyal ve psikomotor beceriler bakımından bir bütün

olarak geliştirdiği göz önünde bulundurulduğundan, müzik eğitiminin gerçek yaşam problemlerini çözmeye yol gösterici olması beklenir.

Öğrencilerin gerçek yaşam problemlerine uygun çalışmalar yapabilmeleri ve yaşamlarında etkin problem çözen bireyler olabilmeleri de ayrıca önemlidir. Eğitime 1950'li yıllarda giren probleme dayalı öğretim modeli (PDÖ), öğrencileri gerçek yaşama hazırlama üzerine kurulmuştur.

PDÖ, ilk olarak tıp alanında kullanılmaya başlanmıştır. PDÖ'nün başlangıcı, Dewey'in eğitim felsefesine dayanmaktadır. Bu yöntemde öğrenciler, derslerde gerçek yaşam problemleriyle karşılaştırılır ve yaşama hazırlanır. Her ne kadar PDÖ, sağlık alanında gündeme gelse de bu yaklaşım günümüzde bir çok eğitim alanında kullanılmaktadır (Demirel, 2011).

Demirel (2011), PDÖ'nün tanımını şu şekilde yapmaktadır:

PDÖ, eğitim ve öğretim ortamlarının hayat problemlerini çözmeye olanak sağlayacak şekilde düzenlendiği, etkinliklerin bu duruma göre yapılandırıldığı bir yaklaşım olarak tanımlanabilir.

Demirel (2011)'e göre PDÖ:

- Öğrencilerin bilgi birikimini açığa vurmada,
- Gerçek dünyadaki yaşam problemlerini çözmeyi öğrenmede,
- Öğrencilerin kendi bilgilerini kendilerinin oluşturmasında etkili olmaktadır.

PDÖ'nün yanında; yaratıcılık, hipotetik düşünme, analitik düşünme, yansıtıcı düşünme gibi bilişsel süreçler ve adanmışlık duygusu özel yetenekli bireylerin eğitiminin unsurlarıdır. Bu açıdan özel yetenekli bireylere verilen müzik eğitimi, sade bir müzik eğitiminden farklı olarak öğrencileri bir bütün halinde geliştirmelidir. Öğrenciler için sadece iyi bir çalgı aleti icracısı olmak yeterli değildir. Öğrencilerin; sorgulayan, düşünen, müzik alanında yeni ürünler ortaya koyan bireyler olarak yetişmesine rehberlik edilmelidir.

1.2. ARAşTIRMANIN AMACI

Türkiye'de özel yetenekli bireylerle ilgili çalışmalar bulunmaktadır fakat müzik alanında özel yetenekli bireyler dar bir çerçevede incelenmiştir. Araştırmanın çıkış noktasını, müzik alanında tanılanmış yetenekli öğrencilerin gerçek hayat problemlerini

çözme becerilerindeki yetkinlikleri oluşturmaktadır. Bu sebeple araştırmanın amacı ve sorunsalı, BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesidir. Bu doğrultuda, araştırmanın amacına ve sorunsalına ilişkin alt sorunsallar şu şekilde belirlenmiştir:

1. Alt Sorunsal: BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerine ilişkin görüşleri nelerdir?

2. Alt Sorunsal: BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3. Alt Sorunsal: BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin, sınıf düzeyleri arasında problem çözme becerilerine yönelik istatistiksel açıdan anlamlı bir fark var mıdır?

1.2.1. Araştırmanın Önemi

BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelendiği bu araştırma sonuçlarının:

- BİLSEM’de verilen müzik eğitime ve öğrencilerin gelişimine katkıda bulunması,
- Öğrenciler müzik eğitimi aldıça süreçteki gelişimlerinin incelenmesi,
- Öğrencilerin gerçek yaşam problemleriyle başa çıkmasında öğretmenlere yol gösterici olması,
- BİLSEM’lerde uygulanan müzik eğitim programının geliştirilmesine katkı sağlaması,
- Öğrencilerin, problem durumları karşısında sergiledikleri davranışlarda müzik eğitimi katkısının açığa çıkarılması,
- Müzik alanında yetenekli öğrencilerin eğitilmesinde yol gösterici olması,
- Özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerine ilişkin süreçlerin bilimsel süreçlerle ele alınıp, bu alandaki bilimsel gelişmelere katkıda bulunması değerlendirilmektedir.

BÖLÜM 2. GENEL BİLGİLER

2.1. ZEKA

Düşüncelerin oluşumu, beynin davranışlarımızı nasıl yönettiği, öğrenme, problem çözme, yaratıcılık gibi süreçlerin nasıl oluştuğu uzun süredir bilim insanlarının araştırmalarını etkilemiş ve onları geçmişten günümüze kadar araştırma yapmaya teşvik etmiştir. Bugüne kadar bu alanda çok fazla araştırma yapılsada zeka kavramı alanyazınında tam anlamıyla karşılık bulmuş değildir. Zeka, hala üzerinde araştırma yapılan özel konulardan birisidir.

Milli Eğitim Bakanlığının (MEB), 2009 yılında yayımladığı “Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi” modülünde zeka tanımı şu şekilde yapılmıştır:

“Kişinin problem durumlarını çözümlerken, yaşama alanlarına adapte olurken, bütün potansiyelini açığa çıkarmasıdır. Zeka, problem durumları karşısında analitik düşünebilme, çıkarsama yapabilme, ırsak ve yaratıcı düşünebilme gibi düşünme becerilerinin tümünün açığa çıkarılmasıdır.”

Ülgen (1997)’e göre ise zeka, bireylerin farklılığını ortaya koyan zihinsel süreçlerle ilgili bir özelliktir. Zeka, halen tartışma konusudur ve zeka testleriyle ölçülür. Zeka testlerindeki puan başarıyı tahmin edebilmektedir ama başarıyı etkileyen her etmeni anlamlandıramamaktadır.

Farklı yaklaşımların zekaya bakış açılarına bakıldığında ise farklı sonuçlarla karşılaşmaktadır. Bu yaklaşımlardan psikometrik yaklaşıma göre zeka sayısal alanla ilişkilidir. Bireyin sayısal alanlardaki becerilerini geliştirmek bu yaklaşımın gerekliliğidir. Gelişimsel yaklaşımıcılara göre zeka, yaşanan ortama adapte olma olarak görülmektedir. Biyoekolojik yaklaşımıcılar zekayı bireyin genetik faktörleriyle sosyal çevresinin bileşkesi olarak nitelemektedir. Çoklu zeka kuramcıları ise zekayı 8 farklı

şekilde biçimlendirmiştir. Gelenekçi öğretim ise zekanın sadece dilsel ve sayısal boyutlarını önemsemektedir (MEB, 2009).

Zeka nedir? Sorusuna verilen en sık cevaplar arasında: *Eleştirisel, analitik düşünebilme ve problem çözebilme becerisidir*, ifadeleri görülmektedir. Geleneksel kabul edilen bu tanımlama, bireylerin yeteneklere ayrılması ve bu yeteneklere uygun eğitim ortamlarının oluşturulması fikrini geliştirmiştir (Talu, 1999).

Günümüzde; teknolojideki, eğitimdeki ve psikolojideki gelişmeler kişilerin neler yaptıklarına değil neler yapabileceklerine odaklanmıştır. Bu süreç yeni eğitim ortamlarının oluşmasını sağlamıştır. Çoklu zeka kuramının kurucu olan Gardner; mimiklerin, sembollerin, farklı karmaşık süreçlerin, beyinde gerçekleştiğini ve beynin moleküler bir yapısının olduğunu öne sürmektedir (Talu, 1999).

Bu sebeple öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin farklı olduğunu dikkate alarak öğrenim görmelerini sağlayan çoklu zeka kuramı, ezberlemeden, öğrencilerin kendi yetenek ve zekalarıyla beklenen hedeflere ulaşmaları gerektiğini savunmaktadır (Azar vd. , 2006).

Eğitimde önemli bir yeri olan çoklu zeka kuramının mimarı Gardner, zekayı sekiz ana başlık altında toplamıştır. Bu zeka alanları aşağıdaki gibi derlenmiştir:

1. Sözel/Dilbilimsel Zeka: Bu zeka alanı dili etkili kullanma becerisini içerir. Kendini retorik ya da şiirsel olarak ifade etmek, bir araç olarak dilbilgisi kullanmak bu zeka alanının özelliğidir. Yazarlar, şairler, avukatlar ve konuşmacılar yüksek dil bilimcilerdir

(Smith, 2002 ve Smith, 2007).

2. Mantıksal/Matematiksel Zeka: Bu zeka alanı analiz etme kapasitesinden oluşur. Mantıksal problemleri, matematiksel işlemleri yürütmek ve sorunları araştırmak için kullanılan zekadır. Bilimsel olarak Howard Gardner'a göre tespit etme yeteneği gerektirir. Bu zeka, çoğunlukla bilimsel ve matematiksel düşünceyle ilişkilidir

(Smith, 2002 ve Smith, 2007).

3. Müzikal Zeka: Bu zeka alanına sahip olanlar melodi ve ritme duyarlıdır. Şarkıları çabuk ezberleme, eserlerdeki hızı ve ritmi değiştirebilme özelliğini gösterirler. Mozart'ın bu yeteneğe sahip olduğu görülür (Altan, 1999).

4. Bedensel/Kinestetik Zeka: Kişinin, tüm vücudunu kullanma potansiyelini beraberinde getiren zekadır. Problemleri çözmek için vücudun bölümleri kullanılır.

Zihinsel yetenekleri kullanabilme yeteneği, bedensel hareketleri koordine etmek için de kullanılır (Smith, 2002 ve Smith, 2007).

5. Görsel/Uzamsal Zeka: Bu zeka türünde renklere, şekillere, biçimlere duyarlılık vardır. Bu zeka alanına sahip bireyler zihinlerinde boşlukları canlandırabilirler. Bu canlandırmaları kullanarak uygulama yapabilirler. Buna örnek olarak görsel ve uzamsal düşüncelerini grafiklerle gösterebilirler. Bu zeka alanına giren meslek gruplarına örnek vermek gerekirse: Ressamlar, heykeltıraşlar, denizciler görsel/uzamsal zekaya sahiptirler (Altan, 1999).

6. Kişilerarası Zeka: Kişilerarası zeka anlama kapasitesini barındırır. Bu yeteneğe sahip olanlar; diğer insanların niyetlerini, motivasyonlarını ve isteklerini daha iyi anlayabilirler. Eğitimciler, satış temsilcileri, dini ve siyasi liderler ile danışmanların hepsinin iyi geliştirilmiş bir kişilerarası zekaya ihtiyacı vardır (Smith, 2002 ve Smith, 2007).

7. Bireysel Zeka: Kişilerin kendilerini tanımasıdır. Kişinin kendisini iyi tanıyarak, neleri yapıp yapamayacağını bilmesi, ruh halini tanıması ve buna göre yaşamına yön vermesi söz konusudur. Örnek olarak: Kişinin diğer bireylerle benzerlik ve farklılıklarını bilmesi, bir şey yapacağı zaman bunu kendine hatırlatması, duygularına hakim olabilmesi gösterilebilir (Altan, 1999).

8.Doğacı Zeka: Bu zeka alanına sahip bireyler doğayı severek, doğada bulunan varlıklara (Bitki, hayvan vb.) ilgi duyarlar. Bu kişiler, doğal çevrede olup bitenleri anlarlar ve doğal oluşumlardan hoşlanırlar. Doğayı kendi evleri kadar iyi benimserler (MEB, 2009).

2.1.1. Müzik ve Zeka İlişkisi

Etkili ve kaliteli müzik eğitimi, öğrencilerin yaratıcılıklarını ortaya koyduğu gibi bu eğilimdeki yeteneklerini de daha zengin kılar (Şendurur ve Barış, 2002). Müzik eğitiminin amacı; öğrenciyi sosyal, zihinsel ve psikomotor olarak geliştirerek istendik yönlerde davranış değişiklikleri meydana getirme sürecidir (Gün ve Demirtaş, 2016). Müzik eğitiminin, öğrencilerin sosyal ve psikomotor davranışlarının yanında bilişsel davranışlarını da geliştirdiği bir çok araştırmacı tarafından kanıtlanmıştır (Gün ve Demirtaş, 2016).

Müzik, sayısal alan dersleri ve bir çok bilim dalıyla iç içedir. Müziğin matematik alanına etkileri, bilim insanlarının uzun süredir araştırdıkları konular arasındadır. Bu araştırmalarda; matematikteki kavramların anlaşılması, sayısal düşünme hakimiyetinin genişletilmesi, matematikteki uygulayıcılık ve bilişsel performansların olumlu yönleri ele alınmaktadır (Gençel Ataman, 2014).

Gardner, Fox, Jeffery ve Knowles (1996, akt. Gençel Ataman, 2014) yaptıkları araştırmada, müzik derslerine önem veren bireylerin matematiksel başarı oranlarının, derse önem vermeyen bireylerin başarı oranlarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Whitehead yaptığı araştırmada (2001, akt. Gençel Ataman, 2014), müziğin bilişsel hafızayı genişlettiğini ve bu durumda matematik derslerinde kullanılmasıyla, okul öncesi ve ilköğretim öğrencilerinin akademik başarılarının arttırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Müzik ile ilgilenmenin faydaları oldukça fazladır. Müzik, öğrencilerin kendilerini ifade etme yeteneklerini artırır. Estetik değerlerini ve yaratıcılıklarını geliştirir. Müzikle birlikte öz disiplin gibi konular öğrenciye daha kolay aktarılabilir. Okula yeni başlayan öğrenciler, daha hızlı okumayı başarabilir ve öğrencilerin okul stresleri azalır. Ayrıca, bilişsel düşünceyle müzik arasında güçlü bağ olduğu için müzikle ilgilenenler ve müzik dinleyenlerin bilişsel aktiviteleri de artmaktadır (Yener ve Öztürk, 2008).

Müzikle beyin arasındaki ilişki üzerine yazılmış “Müzikle Dans Eden Beyin” başlıklı yazıda bahsedildiği gibi müzik birden fazla unsuru birlikte barındırır (Melodi, tartım vb.) ama müzikle beyin ilişkisinde daha fazla bileşen vardır. Müziği hissetmek, dinlemek, enstrüman çalmak, sesleri çözümlmek, beyinde farklı mekanizmaları harekete geçirir (Çuhadar, 2017).

Bu konuda College-Bound Seniors Ulusal Raporunda (1999), müzik ile akademik başarı arasındaki ilişki üzerine bir araştırma bulunmaktadır. Bu araştırma sonucunda müzik öğrenimi gören bireylerin, müzik öğrenimi görmeyen bireylere göre matematik ve edebiyatta daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Amerika’da yapılan farklı bir araştırmada ise, müzik öğrenimi gören bireylerin okul başarılarında aldıkları ödüllerin müzik öğrenimi görmeyenlere göre daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır (Şendurur ve Barış, 2002).

1997’de bilim insanlarının beyin ve müzik ilişkisi üzerine yaptığı çalışmada, müzik derslerinin soyutlama yeteneğini ve matematiksel zekayı arttırdığı sonucuna

ulaşmıştır. Yine aynı araştırmada, her gün müzik dersi ile piyano dersi alan bireyler ile ders almayan bireyler araştırılmış ve kontrol grubuna müzik dersi verilmemiştir. Araştırma sonunda bütün çocuklar zeka testine tabi tutulmuş ve müzik eğitimi alan grubun, müzik eğitimi almayan gruba göre daha fazla gelişim gösterdiği gözlenmiştir (Şendurur ve Barış, 2002).

Hong Kong Üniversitesinde yapılan başka bir araştırmada, 12 yaşından önce en az altı yıl piyano eğitimi almış çocukların, hiç müzik eğitimi almamış çocuklara göre daha fazla kelime bilgisine sahip oldukları gözlenmiştir (WEB_2, 2010).

Müzik ve beyin ilişkisi üzerine Yazıcı (2017)'nin yaptığı araştırmada:

Müziği uğraş haline getirmek insanı toplumda sosyalleştirir, iletişim becerilerini artırır. Doğru tempoda kaliteli müzikler, en derin öğrenmeler için insan beyninin sağ ve sol lobunu hareketlendirir. Müzik, beynin sağ lobunu harekete geçirdiğinde öğrencilerin söylediği veya okuduğu kelimeler beynin sol lobunu tetikler. Bu da öğrenme potansiyelini 5 kata kadar artırır sonucuna ulaşılmıştır.

Dinçer vd. (2009)'nin ilk ve ortaokul öğrencileri ile yaptığı araştırma sonucunda, müzikle yapılan matematik derslerinin, öğrencilerin motivasyonlarını ve hazırbulunuşluk düzeylerini arttırdığı görülmüştür (Yağışan vd. , 2014). Akgül ve Öztosun (2008)'un zihinsel bellek üzerine yaptığı araştırmada, müzik destekli eğitimin zihinsel belleği desteklediği kanıtlanmıştır (Yağışan vd. , 2014).

14 Ekim 1993'te ABD'de yayımlanan "Mozart'ın Müzikleri Zekayı Geliştiriyor" başlıklı haber, dünya üzerinde büyük ses getirmiştir. California Üniversitesinin Öğrenme ve Hafıza Nörobilim Merkezi'ndeki araştırma bulgularında, bazı müziklerle zeka arasında sıkı bir ilişkinin var olduğu saptanmıştır. Araştırmada 36 üniversite öğrencisine beyinlerinin sağ lobunu harekete geçiren sorular sorulmuş ve daha sonra Mozart'ın "Re Majör, K. 448" eseri öğrencilere dinletilmiştir. Öğrenciler tekrar teste tabi tutulduklarında zeka oranlarının 9 puana kadar arttığı görülmüştür (WEB_3, 2006).

2.2. MÜZİK YETENEĞİ VE MÜZİK ALANINDA ÖZEL YETENEKLİLERİN ÖZELLİKLERİ

Müzik yeteneğinin ne olduğu ve nasıl bir tanımlama yapılması gerektiği bugüne kadar bir çok araştırmacı ve bilim insanı tarafından araştırılmıştır. Bu konuda benzer

noktalar olmasına karşın bu yeteneğe farklı bakış açıları da getirilmiştir. Bu konudaki araştırmalar incelendiğinde farklı tanımlamalar karşımıza çıkmaktadır.

Çuhadar (2017)'a göre müzik yeteneği:

Çalınan müziği ayırt etmek, müzik eseri ortaya çıkarmak, iyi bir enstrüman icracısı olmak, müziğin bütün bileşenlerini ayırt etmek ve kendini müzikle anlatmak olarak tanımlanmaktadır.

Duru ve Gün (2012) ise müzik yeteneğini, (Müzikal bellek, işitme, müzikal anlamlandırma vb.) kişinin doğuştan getirdikleri olarak tanımlamıştır. Müzik yeteneğinin tanımının yanında bu yeteneğin gelişim süreci de önemli bir unsurdur. Duru ve Gün (2012)'ün müzikal yeteneğin gelişim süreciyle ilgili yaptığı araştırmasında, müzikal yetenek için en kritik dönemin doğumdan sonraki ilk 5 yıl olduğu ve ilk 5 yılda çocukların müzikal yeteneği ile müziğe olan ilgisinin geliştirilmeye elverişli olduğu bulunmuştur. Bütün çocukların doğuştan itibaren belirli bir müzikal yeteneğe sahip oldukları da araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır.

Sahip olunan bu yetenek, çocuklarda belirli aşamalar halinde gerçekleşir ve bu yeteneğin gelişim aşamaları bazı dönemlerde daha net gözlemlenir.

Bu alanda araştırmaları olan Paananen (1985), çocuklarda müzik yeteneğinin gelişim evrelerini ve özelliklerini üçe ayırmıştır:

- 4 ile 18 Aylık Dönem: Bu dönemde bebekler, çıkarılan seslerin farklı olduğunu tam olarak anlamlandıramaz. Duyma yeteneğinin artmasıyla çıkartılan ses kümeleri artar. İlk müzikal şemalar bu dönemde oluşur (Özdemir ve Yıldız, 2010).
- 1,5 ile 5 Yaş Aralığı: Müzikle ilgili buluşlar başlar. Müziğe olan ilgi daha çok gelişim gösterir. Sabit melodilere ilgi gösterilmeye başlanır (Özdemir ve Yıldız, 2010).
- 5 ile 11 Yaş Aralığı: Ezgi ile tartım arasındaki paralellik anlamlandırılmaya başlar. Müzikte tonalite yerleşmeye başlar. Ritimlerdeki aksaklıklar fark edilmeye başlar. Tonal ve makamsal müzik birbirinden ayrılmaya başlar (Özdemir ve Yıldız, 2010).

Yapılan diğer araştırmalara göre müzikal gelişimin özellikleri:

- Müzikal gelişim ile öğrenme birikimli olarak ilerler.
- Müzikal gelişim ve öğrenme ile genel gelişim arasında sıkı bir ilişki kurmak zordur.

- Müzikal gelişim ile öğrenme, anne karnında başlayarak hayat boyu devam eden bir süreçtir.
- Müzikal gelişim, zaman geçtikçe daha karmaşık bir hal alır.
- Müzikal gelişimde yaş, sosyal çevre, kalıtım, ilgi gibi faktörler önemli rol oynar.
- Müzikal gelişim her bireyde farklıdır ve daha öznel bir ilerleme görülür (Özmenteş ve Adızel, 2017).

Bu gelişim dönemleri içinde müziğe karşı özel yeteneğe sahip çocuklar, normal müzik yeteneğine sahip olan çocuklardan belirgin bir şekilde ayrılmaya başlar. Bu ayırımı müzik yeteneğini belli eden önemli unsurlar ise: “Müzikal bellek ve müzikal algılamadır. ” . Müzikal algılama, müzikal belleğe göre daha ön plandadır. Müzikal işitme yeteneği, her ne kadar geliştirilebilen bir özellik olsada doğuştan getirilen müzikal işitme yeteneği müzik yeteneğinde oldukça belirleyicidir (Yayla, 2006).

Müzikal işitme yeteneğinin yanında müzikal algılama da müzik yeteneğinde belirleyici bir unsurdur. Müzikal algılama, beyinde seslerin işlenmesi sürecidir. Duyulan seslerin beyne ulaşması ve bu seslerin işlenmesi sonucunda gruplanarak açığa çıkarılması müzikal algılamanın sonucudur (Sazak, 2008).

Müzikal algılama, müzikal işitme ve ezgisel belleğe ek olarak müzik alanında özel yeteneğe sahip bireylerin özellikleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Tartım ve ezgilere yaşlılarından çok ilgi gösterir.
- Müzik dinlemeye meraklıdır; müzikal aktivitelere katılmak için çabalar.
- Beste yapmak için çaba gösterir.
- İnsanlar şarkı söylerken hemen onlara katılmak ister.
- İfade etmek istediklerini müzikle anlatır.
- Farklı enstrümanları merak eder ve enstrümanları çalmak için uğraşır.
- Çeşitli müzik aletleri ile ilgilenir; onları çalmayı dener.
- Duyduğu herhangi bir müzikal eseri çabuk kavrar ve hemen çalabilir (Tunçdemir, 2004).

Bu özelliklerin yanında müzikte özel yetenek belirtilerinden biriside Absolute (Mutlak) kulağa sahip olunmasıdır. Kılavuz bir sese ihtiyaç duymadan veya kılavuz bir sestten yardım almadan sesleri tanımak, seslerin adlarını bilmek, Absolute (Mutlak) perde yeteneği olarak tanımlanır. Sesleri tanıyabilme, sesleri seslendirebilmekten daha basittir. Mutlak işitme yeteneğine sahip olan bazı kişiler, verilen sesleri tek tek

duydıklarında isimlendirmekte zorluk çekerler fakat akor veya çalınan bir pasaj içinde notaları çok basit isimlendirebilirler. Bu özellik, mutlak perde yeteneği ve ton ayırma olarak adlandırılır (Göğüş, 2009).

Tüm bu özelliklere sahip, müzikal anlamda yüksek bir zekaya sahip olan bireyler beyinlerini müzikten alıkoyamazlar. Melodiler ve seslerle düşünürler. Bu bireylerin; bestecilik, şarkıcılık ve icra yönleri oldukça gelişmiştir.

Tunçdemir (2004) bu konuda müziğe karşı özel yeteneği olan bireylerin; müzikal his, müzikal hafıza, tartım duygusu vb. özellikler bakımından özel yeteneğe sahip olmayan bireylerden daha kolay ayrıldıklarını söylemektedir.

Müzik, özel yetenekli çocukların yapısal özelliklerinde hemen açığa çıkıyor ve bu çocuklar, yaşıtı olan diğer çocuklardan anlamlı derecede ayrılıyorsa çocuğu bu konuda tanımlamak çok daha kolay olur. Çok küçük yaşlarda bir çok enstrümanı çalıp, sesleri ayırt eden ve iyi bir işitme yeteneğine sahip çocuklarda olağanüstü bir yeteneğin olduğu şüphesizdir (Malkoç, 2004).

Bu alanda araştırmalar yapan Malkoç (2004), müzik alanında özel yetenekli çocukların özelliklerini şu şekilde belirtmiştir:

- Kolay ve çabuk öğrenirler; bu yüzden notayı hızlı yazarlar.
- Ritmik zekaları oldukça gelişmiştir.
- İşittikleri melodileri çabuk kavrarlar ve unutmadan tekrar ederler.
- Notalar arasında iyi bir bağ kurup, nota ve nüans ilişkisini sağlarlar.
- Eserleri, bestecilerin kişisel özellikleri ve yazıldıkları dönemler itibariyle ilişkilendirebilirler.
- Bir eserin bütününe hemen kavrarlar.
- İyi bir hayal gücüne sahip oldukları için her enstrümana uygun beste yapabilirler.
- Normal müzik yeteneğine sahip bireylere göre daha öndedirler ve başarıları kesindir.
- Daha çabuk düşünür ve ilerlerler.
- Küçük yaşlardan itibaren idealisttirler.
- Ciddi ve odaklanmış halde çalışırlar.
- Özgün beste yapabilme kabiliyetleri yüksektir.
- Analitik zekaya sahip oldukları için çok iyi enstrüman çalabilirler.
- Müzikal anlamda sürekli arayış halindedirler.

- Duygu ve düşüncelerini enstrümana çok iyi aktarabilirler.
- Müzik ile diğer sanat dalları arasında çok iyi bağ kurabilirler.

Müzikal yeteneğin özelliklerini tanımlayan bir diğer araştırmacı Bildiren (2011)'e göre, müzikal yetenek alanında üstün yetenekli öğrenciler:

- Müziğin ritim ve melodisine fazla ilgililerdir.
- Yaratıcılıklarını kullanarak özgün beste yapabilirler.
- Müzikle ilgili olan her aktiviteyle ilgilenir, tempo ve nüans değişimlerine uygun hareket edebilirler.
- Ezgisel bellekleri gelişmiştir; duydukları ezgileri çok kolay hatırlarlar.
- Enstrümanla zaman geçirmekten hoşlanırlar.
- Düşüncelerini ifade ederken müzikten yararlanırlar.

2.2.1. Müzik Alanında Üstün Yetenekli Bir Bireyin Gelişim Süreci (İdil Biret Örneği)

2.2.1.1. Annesi Leman Biret'in Gözünden İdil Biret

Leman Biret anılarında; İdil Biret'in çocukluğunu bilenlerin, onun müzikle alakalı yaptıklarını, söylediklerini, dakikası dakikasına kaydetmeleri gerektiği uyarısında bulduklarını vurgulamıştır. İdil Biret, küçük yaşlarında bile müziğe karşı özel yeteneğini göstermeye başlamıştır. Bu konuda annesi Leman Biret, iki buçuk yaşında İdil Biret'in sesleri direk tanıyabildiğini ve piyanoda tek parmağıyla melodiler çalabildiğini belirtmiştir (WEB_4, 2008).

Annesi, İdil Biret'in üç aylıkken huzursuzlandığı akşamlarda, büyükannesinin piyanoda çaldığı ninniler ile sustuğunu belirtmiştir. Ritim duygusu, daha 1 yaşındayken kendini göstermeye başlamıştır. İdil Biret, 1 yaşında konuşmaya henüz başlamadan, radyoda duyduğu çocuk şarkılarının veya marşların ritimleri masaya vurulduğunda, bu ritimlerin hangi müziğe ait olduğunu bilerek melodisini tekrarlamıştır (WEB_4, 2008).

İdil Biret, yaşı ilerledikçe konserlere gitmeye başlamıştır. Konserleri dinledikten sonra konserde çalınan eserlerden birinin asıl melodisini ayırt etmiş ve piyanoda tek parmağıyla çalmıştır. 4 yaşına geldiğinde ise iki elini kullanarak, bu eserleri en güzel

şekilleriyle piyanoda çalmaya başlamıştır. Bach'ın eserlerini bir veya iki kere dinleyince ezberlemiş ve ezberlediği eserlerin aynısı hiç hatasız çalabilmiştir (WEB_4, 2008).

Leman Biret, İdil Biret'in 4 yaşında notaları bildiğini, kendisine söyledikleri tek sesli melodilerin notalarını yazabildiğini ama Absolute işitme yeteneğine sahip olması sebebiyle eserleri bir iki kere dinleyip çalmayı tercih ettiğini ve uzun uzun deşifre etmek istemediğini belirtmiştir. Ayrıca Leman Hanım, tesadüfen piyanoda çalınan bir notayı sorduklarında İdil Biret'in hemen söylediğini vurgulamıştır. Üç buçuk yaşında ilk kez İstanbul'a giden İdil Biret, gördüğü yerleri müzikle anlatmıştır. İstanbul ziyaretinden önce ise; Sinek, Babamın Çikolata Çalışı, Piyango Çeken Bebek gibi besteler yapmıştır (WEB_4, 2008).

2.2.1.2. İdil Biret, İsmet İnönü ve Hasan Ali Yücel'e, Bach ve Beethoven Çalıyor

Mithat Fenmen'den piyano dersleri almaya başlayan İdil Biret, Ankara Devlet Konservatuvarının konser salonuna ailesiyle birlikte konsere davet edilmiştir. Konseri dinlemeye gelenler arasında Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ve Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'de bulunmaktadır. İdil Biret'ten bir şeyler çalmasını isteyen İsmet İnönü'nün isteğini, Hasan Ali Yücel bizzat küçük İdil'e söylemiştir. Küçük İdil, "Konseyden sonya çalayım" deyip salondakileri güldürmüştür (WEB_4, 2008).

Konserin sona ermesiyle birlikte sahneye çıkan Biret, iki adet Bach eseri çaldıktan sonra büyük beğeni toplamıştır. Ardından, üçüncü sırada Beethoven'ın op.49 numaralı sonatından bir menuet çalmış ve herkesi kendisine hayran bırakarak sahneden inmiştir. Küçük İdil'in İsmet İnönü'ye verdiği bu minik konser, onun için yasa çıkarılmasının önünü açmıştır (WEB_4, 2008).

İsmet İnönü'ye sunduğu dinleti üzerine Meclis'te İdil Biret üzerine konulmuş ve İdil Biret'in müzik eğitimi alması için yurtdışına gönderilmesi uygun bulunmuştur. Bunun üzerine, 7 Temmuz 1948 tarihinde İdil Biret için özel yasa çıkarılmış ve Biret yurtdışına gönderilmiştir (WEB_4, 2008).

2.3. PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ VE YARATICILIK

Problem, bireyin istemediği sorunlu durumları anlatan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir amaca ulaşmada karşılan güçlükleri yenme ise, problem çözme becerisi olarak nitelendirilmektedir. Problem çözme becerisi bilginin yanı sıra, yaratıcılık ve çözüm için farklı yollar bulunmasını gerektirir (Yalçın vd. , 2010).

Problem çözme becerisi ve yaratıcılığa öğrenciler açısından bakıldığında:

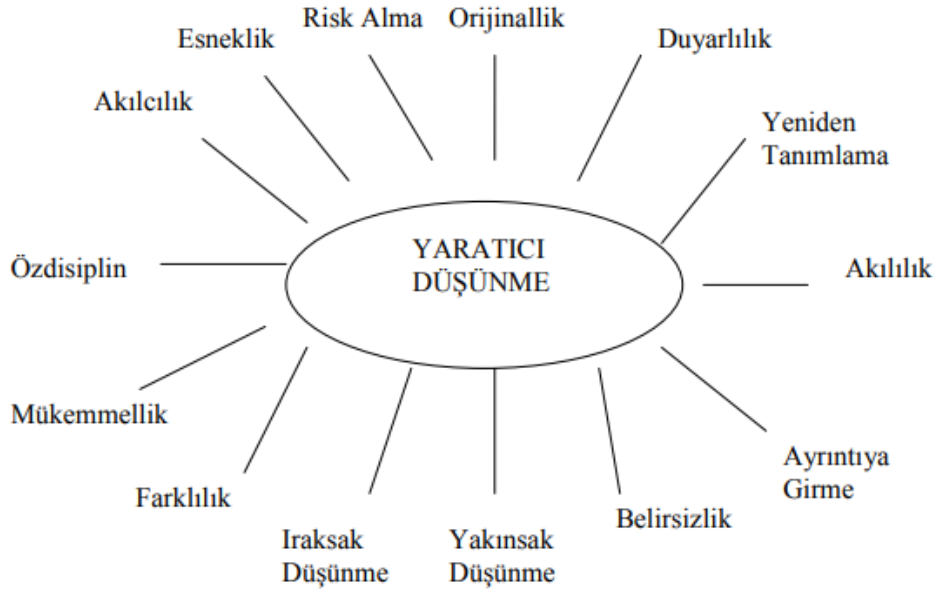
Öğrenciler; problem durumunu iyi anlamak, farklı çözüm yolları bulmak, bulunan çözüm yollarını analiz etmek ve çözüm için sonuca ulaşmak gibi süreçlerin hepsinde yetkin olmalıdır (Yalçın vd. , 2010).

Problemlerin çözümlenmesinde farklı düşünme becerilerinin yanında yaratıcı düşünme de önemli bir yer tutmaktadır. Yaratıcı düşünme ise; problem durumlarının farkına varma, problem durumuyla ilgili hipotezler geliştirme, özgün fikirler üretme, fikirlerin bağlantılarını görme, düşüncelerden farklı düşünce geliştirebilme tasarım ve sürecidir (Aktamış ve Ergin, 2006).

Problem çözme ve yaratıcılık kavramları, anlamlarından daha fazla şeyi içlerinde barındıracak kadar şaşırtıcı iki kelimedir. Bu iki kelimenin gerçek yaşamdaki karşılıkları, her zaman yan yana anılmalarıyla gerçekleşmiştir. Bu kavramlara bir çok araştırmacı ve bilim insanı; hipotetik, ıraksak, yakınsak, metabilşsel düşünme gibi becerileri de eklemektedir. Problem çözme becerisi ile düşünme becerileri arasındaki bu ilişki farklı araştırmalarla da desteklenmiştir. Aynı zamanda problem çözme becerisi ile yaratıcılık arasındaki ilişki, insan zihnindeki daha karmaşık süreçleri de ifade etmektedir.

Problem çözme becerisi, yaşamda öğrenilmiş birikimlerin basit olarak uygulandığı ortamlarda açığa çıkan boyutlardan ziyade, daha karmaşık psikolojik süreçleri de ifade etmektedir. Bu durum yaratıcı düşünme içinde geçerlidir. Yaratıcılığın temelinde yeni bir şeylerin üretilmesine işaret edilmektedir. Yaratıcı düşünme, problem çözme becerisinde görülen durumların üzerinde bir sentez seviyesine denk gelmektedir (Aslan vd. , 1997).

Problem durumlarının çözümünde kullanılan üst düzey ve karmaşık düşünme becerilerinden biri olarak vurgulanan yaratıcı düşüncenin bileşenleri şekil 2.1'de belirtilmiştir.

Kaynak: Karabey (2010).

Şekil 2.1 Yaratıcı Düşüncenin Bileşenleri

Şekil 2.1'den anlaşılacağı üzere yaratıcı düşünme, bir çok düşünme becerisini de içerisinde barındıran karmaşık bir süreçtir. Yaratıcı düşünme ve problem çözme becerisi eylemi, bu anlamda kişiden kişiye farklılık gösterebilir karşılaşılan problem durumunun çözüm süreçleri ortak noktalarda birleşmektedir.

Bingham (1998)'a göre bu ortak noktalar:

- Problem durumunu tanımlamak, problem durumuyla uğraşma ihtiyacı hissetmek.
- Problem durumunu açıklamak, çevrelediği alanı tanımak ve problem durumuyla alakalı ikinci problem durumlarını anlamaya çalışmak.
- Problem durumuyla ilgili bilgileri toplamak.
- Problem durumuyla ilgili bilgileri ayırtmak ve bunları belirli bir düzende hazırlamak.
- Problem durumuyla ilgili çözüm yollarının neler olabileceğini saptamak.
- Çözüm yollarını değerlendirerek çözüm için en uygun seçeneği belirlemek.
- Karar verilen çözümü problemin çözümünde uygulamak.
- Problemin çözüm yolunu ve problemin çözüm aşamalarını değerlendirmektir (Bingham, 1998; akt. Arslan, 2005).

2.3.1. Problem Çözme Becerisi ve Yaratıcılığın Geliştirilmesinde Müzik Eğitiminin Önemi

Müzik eğitimi, öğrencilerin hayatın içinde olmaları ve yaşam becerileri kazanmalarında büyük öneme sahiptir. Sürekli gelişen ve kendini yenileyen eğitimde; öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, psikomotor becerilerinin bir bütün olarak geliştirilmesi ve bilişsel süreçlerinin açığa çıkarılması önemli görülmektedir.

Ülkemizde farklı disiplinlerin eğitim ve öğretim metotlarında olduğu gibi, öğrencilerin bütün becerilerinin geliştirilmesi amacıyla müzik öğretim metotlarında da büyük gelişmeler olmuştur. Orff, Kodaly, Dalcroze, Suzuki gibi çağdaş müzik öğretim metotları, ülkemiz müzik eğitiminde son dönemlerde etkili bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır.

Müzik eğitiminde çağdaş öğretim metotlarının kullanılmasının; öğrencilerin gelişimine, yaratıcılıklarına, problem çözme becerilerine olan etkisi de oldukça önemlidir. Bu konuda yapılan araştırmalar, gerçek yaşam problemlerini çözmede ve yaratıcılığın geliştirilmesinde müzik eğitiminin hayatımızda önemli bir yere sahip olduğunu kanıtlamıştır.

Modern müzik öğretim metotları, öğrencilerin sürece etkin olarak katıldığı, yaratıcılıklarının oyunlar ve benzeri uygulamalarla desteklendiği eğitim aktiviteleridir. Modern müzik öğretim metotları, kalıplaşmış uygulamaları dışlayarak öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmektedir. Bu sayede, öğrencilerin yaratıcılıkları artarak kendilerine olan güven duyguları da gelişmektedir (Tekin Gürgen ve Bilen, 2005).

Müzik eğitimi öğrencilere; problemlerin çözüm sürecinde yardımlaşmayı, beraber hareket etmeyi ve belirlenen hedefler doğrultusunda bireysel yeteneklerini geliştirmeyi öğretir. Kişilerin dış dünyayı ve çevrelerini anlamlandırmalarında, dış dünyada yaşananları dikkatli bir şekilde algılayarak yapılandırmalarında, zihinsel süreçlerini kullanmalarında aldıkları müzik eğitiminin etkinliği oldukça yüksektir (Şendurur ve Akgül Barış, 2002).

Müzik eğitiminin öncelikli kazanımları arasında, bireylerin problem durumları karşısında yaratıcı çözüm önerileri geliştirmelerinin sağlanması gelmektedir. Bu sebeple, eğitim alan bireylerin yaratıcı düşünceleri sağlanarak öğrenci merkezli bir eğitim yapılmalıdır. Problem durumlarında bireylerin sabit bir çözüm yolu

üretmelerindense, farklı çözüm yolları bulmaları için öğrenme ortamları mümkün olduğunca zengin hale getirilmelidir (Küpana, 2016).

Eğitim ortamlarında beyin fırtınası ve açık uçlu soru cevap uygulamaları, öğrencilerin problem çözme becerilerinin geliştirilmesinde bilişsel süreçlerine katkı sağlarken, öğrencilerin etkileşimlerini de artırarak sosyalleşmelerine yardımcı olur (Küpana, 2016).

Öğrencilerin problem çözme becerilerinin geliştirilmesinde önemli görevler üstlenen müzik öğretmenleri, öğrencilerde farklı düşünce sistemlerini geliştirebilmektedir.

Bu düşünce sistemleri şu şekilde belirtilmiştir:

- Bir problem durumunun negatif ve pozitif yönlerini belirleyebilme.
- Problemin çözümüne ilişkin karar alma sürecinde tüm olasılıkları göz önünde bulundurma.
- Problemin çözümünde harekete geçmenin kısa, orta ve uzun vadedeki sonuçlarını görebilme.
- Hedef belirleme, hedefe odaklanma ve hedefleri öncelik sırasına koyma (Yazıcı, 2013).

Müzik eğitimi ve öğretimi aşamasında yukarıdaki düşünce süreçlerini geliştirebilen müzik öğretmenleri, öğrencileri aktif olarak derslere katmalıdır. Problem durumlarını çözerken ise zihinsel süreçlerini kullanmada öğrencilerine yardımcı olmalıdır (Yazıcı, 2013).

2.4. ÜSTÜN ZEKA VE ÜSTÜN YETENEK

Bugüne kadar yapılan araştırmalar ve tanımlamalarda, üstün zeka ile üstün yetenek kavramları bir çok bilim insanı tarafından farklı şekillerde açıklanmıştır. 2016 yılında yayımlanan MEB BİLSEM Yönergesi'nde : *“Zeka, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren öğrenciye özel yetenekli öğrenci”* denilmektedir (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

Prof. Dr. Joe Renzulli'ye göre üstün yetenek için üç bileşenin olması gerekmektedir. Bu bileşenler:

Ortalamayı geçen bir yetenek, başlanan bir işi bitirme ve işe odaklanma ile yaratıcılıktır (Eriş, 2017).

Bu konuda Abraham Tannenbaum, Renzulli'den daha geniş beş özellikli bir tanımlama yapmıştır. Buna göre üstün yetenekli bir bireyde beş özellik bulunmalıdır:

Kişilik özellikleri, çevre etkileri, şans faktörü, özel yetenek boyutu, genel zihinsel beceriler (Eriş, 2017).

Günümüzde kullanılan en yaygın üstün yetenek tanımlaması ise Stenberg tarafından yapılmıştır. Stenberg, zekayı üçe ayırmaktadır:

1. Analitik Zeka: Kişinin problem çözme yeteneğidir.
2. Yaratıcı Zeka: Kişinin orijinal ürün üretebilme kapasitesidir.
3. Pratik Zeka: Hayat problemleriyle başa çıkabilme yeteneğidir (Eriş, 2017).

Üstün zeka ve üstün yetenek için yapılan bir diğer tanım, 1972 yılında ABD Eğitim Konseyi Üyesi Sidney Marland tarafından yapılmıştır.

Üstün özelliklere sahip bireyler, bu özelliklerinden dolayı yeterli donanıma sahip yetkin kişiler tarafından belirlenir. Üstün yetenekliler, kendi okullarında uygulanan müfredat haricinde, zenginleştirilmiş müfredat etkinliklerine ihtiyaç duyarlar. Böylelikle bireysel gelişimlerinin yanında toplumsal gelişime katkı sağlarlar (Clark, 2015).

Ayrıca, üstün özelliklere sahip bireyler aşağıda belirtilen alanlarda yüksek bir performans sergilerler:

1. Zihinsel yetenek.
2. Akademik yetenek.
3. Üretken düşünme yeteneği.
4. Liderlik yeteneği.
5. Sahne sanatları ve görsel sanatlar (Clark, 2015).

Tarihsel gelişimine bakıldığında, zekanın ölçülebilmesiyle birlikte normal zekanın üzerinde olan bireyler üstün yetenekli olarak tanımlanmıştır.

Üstün yetenek, bir tek zihinsel zekanın alanı ile ilgi değildir. Bu sebeple son dönemlerde, üstün zekalı kavramından ziyade üstün yeteneklilik kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Bu durumun bir başka sebebi ise, zekayı başka bir konuma yerleştirme kaygısından ileri gelmektedir (Özbay, 2013).

ABD Eğitim Bakanlığına göre, yaş düzeyleri ve çevre şartları aynı olan akranlarından daha üst düzeyde başarı elde eden çocuklara üstün yetenekli denilmektedir (Özbay, 2013). Üstün yetenekliler, güvenilir IQ testlerinden 130 ve

yukarisında zeka puanı alan, akranlarına göre rastgele seçilen bir örneklemin %2'lik dilimini oluşturan gruptur (Karakurt, 2003).

Bu alanda araştırmalar yapan Ataman (1982): *“Her çocuğun yaşıtlarına göre daha iyi olduğu alanlar vardır. Bazıları şarkı söylemede, bazıları konuşurken, bazıları da resim yaparken daha iyi bir yeteneğe sahiptir. Bazı çocuklar akranlarından daha zor işleri başarırken bazıları ise normal bir seyir izler. Örneğin, bir grup çocuk tek ayak üzerinde daireler çizerken, bazıları tek ayak üzerinde duramaz. Bu örnekte olduğu gibi çocuklar üç düzeyde öğrenmeye sahiptir: Ortalama öğrenme düzeyinde olanlar, ortalamanın üzerinde olanlar, ortalama düzeyin altında olanlar.”* demektedir.

Burada belirtilen üç grup öğrenci dışında küçük bir grupta kalan öğrenciler ise ağır ve güç öğrenenlerdir. Bu gruba eşit sayıda çocuk, daha üst düzey öğrenmeye sahiptir. İşte bu çocuklar üstün yetenekli olarak adlandırılır (Ataman, 1982).

Çocuktaki yetenek düzeyi çok fazla ve belirginse bu çocuğun tanınması çok daha basit yapılabilir. Herhangi bir test yapılmadan çocuk hakkında bilgiye ulaşılabilir. Örneklenecek olursa: Çocuk 3 yaşlarındayken, çarpma, bölme, toplama, çıkarma işlemlerini yapabiliyorsa ve kendi kendine okumaya başladıysa bu çocuğun üstün yetenekli olduğuna ölçümlere gerek duymaksızın karar verebiliriz. Yine aynı örnekten yola çıkarak, üç yaşındaki bir çocuk her türlü müzik aletini çalabiliyorsa bu çocuğunda üstün yetenekli olduğu açık bir şekilde bellidir (Ataman, 1982). Baltacı (2013), edindiği meslek alanı bakımından yüzde onluk dilimde olan her bireyin özel yetenekli olarak kabul edilmesi gerektiğini söylemektedir.

2.4.1. Üstün Yeteneklilerin Özellikleri

Üstün yetenekli çocuklar, akademik başarının yanında bir çok alanda yeteneğe sahip olurken, bazı çocuklar sadece akademik alan ya da farklı bir alanda başarılı olabilmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda, ortak görüş birliğinde, üstün yeteneklilerin genel özellikleri aşağıda belirtilmiştir:

- Normal zamandan daha çabuk konuşurlar ve yürümeye başlarlar.
- Okuma ve yazmayı okula başlamadan önce öğrenirler.
- Ansiklopedi, sözlük gibi envanterlere ilgi duyarlar.
- Çevrelerine karşı duyarlıdırlar ve sürekli sorular sorarlar.

- Yaşananların neden ve sonuç ilişkisini merak ederler.
- İyi bir gözlem yeteneğine sahiptirler.
- Enerji potansiyelleri oldukça fazladır.
- İlk kez öğrendikleri bir konuyu kavrarken hiç zorluk çekmezler.
- Dikkatlidirler ve bir konuyla sıkılmadan ilgilenebilirler.
- Kelime dağarcıkları oldukça gelişmiştir.
- Bazı üstün yetenekli çocukların yazısı kötüdür.
- Pratik bir zekaya sahiptirler; yaratıcı fikirlerle uğraşmayı severler.
- Liderlik özellikleri gelişmiştir.
- Kuralları kendileri koyarlar ve kurallara uyulmasını isterler.
- Yaşlılarından büyüklerle arkadaş olmayı ve zaman geçirmeyi severler.
- Normal çocuklara göre uykuya daha az gereksinim duyarlar.
- Eleştirmekten hoşlanırlar ve eleştirilerini acımasızca yapabilirler (Özbay, 2013).

2.4.2. Üstün Yeteneklilerin Fiziksel Özellikleri

Üstün yetenekli çocukların, normal çocuklara göre fiziksel özellikler bakımından belirgin bir şekilde ayrıldığı görülmüştür.

Üstün yetenekliler fiziksel özellikler bakımından:

- Diğer bebeklere göre daha uzun ve ağır olarak doğarlar.
- Gelişimlerinin her döneminde yaşlılarına oranla daha fazla gelişirler.
- Diğer yaşlılarına göre daha kuvvetli ve sıhhatlidirler.
- Bütün organlarının sağlığı yaşlılarına göre daha iyidir.
- Bedensel özürlü çok az görülür. Çoğu gözlük kullanır ve bademcik ameliyatı geçirmiştir.
- Akciğerleri daha fazla gelişmiştir. Omuz yapıları daha geniştir (Çağlar, 1972).

Akkanat (2004)'a göre üstün yeteneklilerin bedensel özellikleri:

- Bedensel yapıları akranlarına göre daha çok gelişmiştir.
- Doğduklarında ağırlıkları daha fazladır ve boyları daha uzundur.
- Konuşma ve yürümede yaşlılarından daha ileridedirler.
- Duyu organları sorunlarına daha az rastlanır.
- Vücutları hastalıklara karşı daha dirençlidir.

- Yaşamları ortalama ömre göre daha uzundur.

Üstün yeteneklilerde bedensel özelliklerin ayırt edici olmadığını savunanlarda vardır. Bildiren (2011)'e göre bedensel özellikler, üstün yetenekte ayırt edici bir özellik değildir ama üstün yeteneklilerin enerjileri daha yüksektir ve daha hareketlidirler. Bu öğrencilerin duyu organları akranlarına göre daha fazla gelişmiştir.

2.4.3. Üstün Yeteneklilerin Zihinsel Özellikleri

Üstün yetenekli çocuklar, çeşitli araştırma bulgularına göre normal yeteneğe sahip çocuklardan nitelik ve nicelik özellikleri bakımından ayrılırlar. Zihinsel özellikler açısından üstün yetenekli çocuklar:

- Bilgi edinmeye açtır ve bu konuda çok isteklidir.
- Beden dillerini konuşurken az kullanırlar.
- Kelimeleri yerli yerinde ve doğru kullanırlar. İyi bir telaffuza sahiptirler.
- Öğrenme isteklerini karşılamak için farklı alanlara ihtiyaç duyarlar.
- Herhangi bir etkinliğe başlama ve bitirmede iyi bir yeteneğe sahiptirler.
- Duyup gördüklerini hafızalarında çok iyi koruyabilirler.
- Bildiklerini kolayca aktarabilirler.
- Olayları olduğu gibi değil, değerlendirerek kabul ederler.
- Akıllıca ürünler tasarlayabilirler.
- Başkaları istediği için öğrenmezler. Öğrenmelerini kendileri istediği için gerçekleştirirler.
- Farklı alanlara yoğunlaşma yetenekleri oldukça gelişmiştir.
- Yarışmayı severler; mükemmeliyetçilikten hoşlanırlar.
- Bir bilgiyi ayrıntıları ile öğrenmeye çalışırlar.
- Kendilerine olan güvenleri fazladır; kendilerini ifade ederken yardım almaktan hoşlanmazlar.
- Gerçek dışı olaylara inanmazlar; hayal ile gerçek olayları çok kolay ayırt edebilirler.
- Karmaşık algı ve tepkilere sahiptirler.
- Aktif, uyanık ve hızlıdırlar; dikkat çevreleri oldukça geniştir.

- Düşünce ve duygularını ifade ederken çok çeşitli yollardan yararlanırlar (Çağlar, 1972).

2.4.4. Üstün Yeteneklilerin Sosyal Özellikleri

Üstün yeteneklilerin sosyal özellikleri incelenirken unutulmamalıdır ki, bu özellikler çocuk doğduğunda mevcut olan özellikler değildir. Genetik olarak aileden geçmezler. Bütün bu özellikler, çocukların yaşadıkları çevreyle etkileşimi sonucunda edinilir. Üstün yetenekli çocukların sosyal gelişimi konusunda Özbay (2013), yeryüzünde hiç kimse çevresiyle iletişim halinde olmadan ve iyi bir toplumsal çevrede yaşamadan sosyal yönünü geliştirmeyi başaramaz, demektedir.

Özbay (2013)'a göre üstün yeteneklilerin sosyal özellikleri:

- Akranlarından üstün yetenekli olanlarla arkadaşlık etmeyi tercih ederler.
- Diğer insanlarla anlaşmayı iyi bir şekilde başarırlar.
- Espri ve şakaları küçük yaşta anlamlandırabilirler. Kaliteli bir espri anlayışına sahiptirler.
- Samimi dostluk kurabilirler ve dostluklarını uzun zaman sürdürürler.
- Diğer çocukların yaşamlarına karşı duyarlıdırlar ve onların kişilik özelliklerini iyi algırlarlar.
- Ait oldukları grupta arabulucuk görevi üstlenebilirler.
- Duygusal sorunlarını korkmadan uygun bir şekilde ifade edebilirler.
- Sosyal etkinliklerde yapıcı bir tutum izlerler ve katkıları verimlidir.
- Ait oldukları grup içinde sevilirler ve popülerdirler.
- Tanıdığı kişilerin çoğunluğu tarafından kabul görürler.
- Sosyal durumlara çok çabuk uyum sağlarlar.
- Çevreleriyle iletişimlerinde oldukça olgun davranırlar.
- Düşüncelerinde risk alırlar ve risk almaktan korkmazlar.
- İnsanlık tarafından idealize edilen ihtiyaç, istek ve değerlere sahiptirler.
- İnsanları olduğu gibi kabul ederler; ön yargılara sahip değildirler.
- Toplum kurallarına ve düzenine uyarlar.
- Sosyal problemlerle karşılaştıklarında onlara çözüm üretirler.

2.4.5. Üstün Yeteneklilerin Kişilik Özellikleri

MEB (2009)'e göre üstün yeteneklilerin kişilik özellikleri:

- Öğrenme etkinliklerinde bağımsız olma durumları görülür ve bağımsız olmayı tercih ederler.
- İdealleri yüksektir.
- İçten denetimli olup yaptıkları bir şey için dıştan güdülenmeye ihtiyaç duymazlar.
- Yaşamlarını denetim altına alabilirler.
- Hayal güçleri fazla geliştiği için hayali arkadaşlıklar kurabilirler.
- Çok duygusal olabilirler; arkadaşlarına bir haksızlık yapıldığı zaman ağlayabilirler.
- Nesilleri tükenen hayvanlar, çevre kirliliği gibi sorunlara çok duygusal tepkiler verebilirler.
- Alçakgönüllüdürler ve başka insanlara yardım etmekten hoşlanırlar.

2.5. ÜLKEMİZDE MÜZİK ALANINDA ÜSTÜN YETENEKLİLER

2.5.1. Türk Beşleri ve Diğer Sanatçılarımız

Ülkemizin müzik alanında gelişimine katkı sağlayan müzisyen ve bestecilerimiz, eğitim almaları için yurtdışına gönderilmiştir. Yurtdışına gönderilen bu bestecilerimiz ve müzisyenlerimiz arasında Hasan Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin, Cemal Reşit Rey, Necil Kazım Akses ve Ahmet Adnan Saygun'da bulunmaktadır. Bu besteciler, ülkemizde Türk Beşleri olarak anılmaktadır ve çok sesli müziğin ülkemizde yaygınlaşmasında oldukça etkili olmuşlardır (Güler, 2010). Yurt dışında eğitimlerini tamamlayan bestecilerimizin ülkelerine geri dönmesiyle birlikte yeni müzik kurumlarının yapılandırılmasına başlanmıştır (Ece, 2006).

2.5.1.1. Cemal Reşit Rey (1904-1985)

Orkestra şefi, müzisyen, besteci olarak tarihimizdeki yerini almıştır. Yazar Ahmet Reşit Rey'in oğludur. Babasının görevi nedeniyle Kudüs'te dünyaya gelen besteci, annesinden piyano eğitimi alarak küçük yaşlarda müzikle ilgilenmeye başlamıştır. 1913

yılında Paris'e yerleşen aile, Cemal Reşit Rey'e müzik alanında ilerlemesi için Marguerite Long'dan piyano dersleri aldirmiştir. Birinci Dünya Savaşı nedeniyle annesiyle İsviçre'ye giden Rey, Cenevre Konservatuvarında müzik öğrenimine devam etmiştir (Say, 1997).

İlerleyen dönemlerde Paul Laparra ile bestecilik, Gabriel Faure ile müzik estetiği ve Henri Dofesse ile de orkestra şefliği üzerine çalışmıştır. 1923'te ülkesine dönmüş ve Darülelhandada görev almıştır. Vefatına kadar geçen sürede, müziğimizin gelişmesi için elinden gelen gayreti göstermiştir. Cemal Reşit Rey, Yaylı Çalgılar Orkestrası (İstanbul Belediye Konservatuvarı), Şehir Orkestrası (İstanbul) ve Filarmoni Derneğinin kuruluşlarında (İstanbul) görev almıştır. Ankara Radyosundaki çalışmaları, İstanbul'da ise orkestra şefi ve piyanist olarak çalışmasıyla ülkemizin müzik alanında gelişmesine büyük katkılar sunmuştur. 1949 ile 1960 yılları arasında, dünyanın en iyi sanat merkezlerindeki konserlere orkestra şefi olarak katılmıştır (Say, 1997).

Cemal Reşit Rey, hayatı boyunca bir çok eser bestelemiştir. Bu eserler üç döneme ayrılarak incelenmiştir:

- Birinci Dönem (1926–1930): Birinci döneminde halk müziğimizin ezgilerinden yararlanan Cemal Reşit Rey, Anadolu müziğimize yeni tasarımlar kazandırmış ve bunları yurtdışındaki konserlerinde seslendirmiştir. Anadolu İzlenimleri, Karagöz, Anadolu Türküsü, 12 Anadolu Türküsü, Bebek Efsanesi Rey'in örnek eserleridir (Uslu, 2013).
- İkinci Dönem (1931–1946): İkinci dönemde, Türk klasik müziğinden esinlenmiştir. Bu eserlerine; marşlar, tiyatro müzikleri, konçertolar, operet, revüer dahildir. Onuncu Yıl Marşı, Rey'in en ünlü eserleri arasındadır (Uslu, 2013).
- Son Dönem (1950–1983): Son dönemdeki eserlerinde; operetler, senfonik şiirler, prelütler, rapsodiler, şan, opera ile Türk müziğinde batı uygulamaları yer almaktadır (Uslu, 2013). Sanatçı 1985 yılında aramızdan ayrılmıştır.

2.5.1.2. Ulvi Cemal Erkin (1906-1972)

Müziğimizin gelişimine katkıda bulunan en ünlü sanatçılarımız arasında Ulvi Cemal Erkin gelmektedir. Yedi yaşında piyano eğitimine başlamıştır. İstanbul'da piyanist Adinolfi'den dersler almış ve Galatasaray Lisesinde müzikle ilgilenmeye devam

etmiştir. MEB tarafından 1925 yılında Paris'e gönderilmiş ve Ecole Normale de Musiqueden 1930 yılında mezun olmuştur (Say, 1997).

1930 yılında ülkemize dönen besteci, Musiki Muallim Mektebinde öğretmen olarak göreve başlamıştır. Ankara Devlet Konservatuvarı kurulduktan sonra bu kuruma piyano bölüm şefi olarak atanmıştır. 1949-1951 yılları arasında kurumun müdürlüğünü yürütmüştür; aynı zamanda Ankara Devlet Opera Orkestrasının şefliğini de yapmıştır. Eserlerinde geleneksel ezgilere önem veren besteci, kaliteli bir armoni ile ezgi ve ritimdeki uyumu iyi kullanarak geleneksel ezgilerle eserlerini orkestralamayı çok iyi başarmıştır (Say, 1997).

Çağdaş Batı Müziği ile Türk motiflerini harmanlamayı çok iyi yapabilmıştır. Çabuk kabul gören, hafızada kalan yerel motifleri bulup, bu motifleri sağlam bir müzikal temel üzerine oturtturarak eserlerini meydana getirmiştir. 1972 yılında aramızdan ayrılan sanatçı, arkasında bir çok eser bırakmıştır (WEB_5, 2018).

2.5.1.3. Hasan Ferid Alnar (1906-1978)

Çocukluk yıllarında kanunla uğraşmaya başlamış ve kısa zamanda bu enstrümanı iyi derecede çalabilecek düzeye gelmiştir. Darülmüslimi Musiki Topluluğunda 16 yaşında kanun çalmaya başlamıştır. Saadettin Arel'den armoni, Edgar Manas'tan füg ve kontrpuan dersleri almıştır. 1927 yılında devlet bursunu kazanarak, Viyana Devlet Müzik Akademisinde eğitim almaya başlamıştır. Bu okuldan 1932 yılında mezun olmuş ve Türkiye'ye dönmüştür (Say, 1997).

İstanbul Şehir Tiyatrosunda orkestra şefliği yapmıştır. 1936 yılında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasına (CSO) şef yardımcısı olarak atanmıştır. 1937 ile 1946 yılları arasında Ankara Devlet Konservatuvarında kompozisyon derslerine girmiştir. Carl Ebert ile Türkiye'de ilk kez opera sahnelemiştir. 1946 ile 1952 yılları arasında CSO'nun şefliğini üstlenmiş ve 1952'den sonra CSO'dan ayrılarak, Ankara Devlet Konservatuvarında öğretmen olarak çalışmaya devam etmiştir. İlk kez geleneksel bir enstrümanımıza orkestrada solo görevi vererek konçerto bestelemiştir (Say, 1997).

2.5.1.4. Ahmet Adnan Saygun (1907-1991)

1971’de kabul edilen kanun kapsamında Türkiye’de ilk Devlet Sanatçısı unvanı alan ve ülkemizin ilk operasını (Özsoy Operası) besteleyen kişidir. 7 Eylül 1907 yılında İzmir’de dünyaya gelen sanatçı, müziğe karşı ilk ilgisini müzik öğretmeni Zühtü Kuşçuoğlu’ndan edinmiştir. İlerleyen süreçte müzikteki üstün yeteneğini geliştirmiştir. Dönemin ünlü müzisyenlerinden armoni ve piyano dersleri almıştır. 1925 yılında İzmir İlkokulunda öğretmen olarak çalışmaya başlamıştır. 1928 yılında MEB’in açtığı sınavı kazanarak müzik eğitimi almak üzere Paris’e gönderilmiştir (Cemalcılar, 1992).

İlk bestesi olan “Divertissement” isimli eserini 1930 yılında Paris’te bestelemiştir. 1931’de okulundan mezun olan besteci, aynı yıl Türkiye’ye dönerek Ankara Müzik Öğretmen Okulunda çalışmaya başlamıştır. Saygun daha sonra CSO’nun orkestra şefliğini, 1936 yılında ise İstanbul Konservatuvarının teori öğretmenliğini yapmıştır. Aynı dönemde Macar besteci Bela Bartok ile Anadolu’yu gezerek folklor araştırmalarında bulunmuştur. Bu alanda kitaplar, raporlar ve yazılar yazmıştır (Cemalcılar, 1992).

13. yüzyılda yaşamış Türk halk ozanımız Yunus Emre’nin şiirlerinden bazılarını alarak “Yunus Emre Oratoryosu” isimli önemli bir eseri bestelemiştir. 1984 yılında Fahri Müzik Doktoru, 1985 yılında ise Profesörlük unvanı Anadolu Üniversitesi tarafından kendisine verilmiştir. 6 Ocak 1991’de yaşamını yitiren Saygun, son olarak Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğretmenlik yapmıştır (Cemalcılar, 1992).

2.5.1.5. Necil Kazım Akses (1908-1999)

Türk Beşleri’nin en genç üyesidir. 1908’de İstanbul’da dünyaya gelmiştir. Babası posta müdürü, annesi ise edebiyat öğretmenidir. Çocukluk ve ilk gençlik yılları; Balkan Savaşı, Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı’nın üzücü haberleriyle geçmiştir. Müzik eğitimini önemseyen ailesi, hobi olarak başladığı müziği mesleğe dönüştürmesi için Necil Kazım Akses’i bu alanda desteklemiştir. Akses, ilkokuldaki öğretmeni Kevser Hanım’dan keman dersleri almaya başlamıştır. Keman derslerine sonradan okula gelen yabancı hocalarla devam etmiştir (Çalgan, 2007).

Akses’in kompozisyona olan ilgisini fark eden viyolonsel öğretmeni Mesut Cemil Tel ona, Darülelhanda Manas Efendi’den ya da Cemal Reşit Rey’den ders alması

önerisinde bulunmuştur. Akses, Cemal Reşit Rey'in sınıfına yazılmaya karar vermiştir. Armoni eğitimi alan Hasan Ferid Alnar'ın ders notlarıyla çalışarak Cemal Reşit Rey'in öğrencisi olmaya hak kazanmıştır. 1926'da liseden sonra müzik eğitimine devam etmek istemiş, bu sebeple Viyana Devlet Müzik ve Temsil Akademisinde eğitim almaya başlamıştır. Viyana'daki ilk yılını başarıyla tamamlayarak devlet bursu almaya hak kazanmıştır (Çalgan, 2007).

Viyana'daki eğitimini sürdürürken aynı anda Prag Konservatuvarına da kayıt yaptırmıştır. Böylelikle, dönemin en önde gelen müzik merkezlerinde eğitim alma şansını yakalamıştır. Bu dönemde konserlere gidip, dönemin en ünlü bestecileri ile tanışarak, müzikle alakalı paylaşımlarda bulunmuş ve kendisini bu alanda geliştirmiştir. 1934 yılında her iki okuldaki sekiz senelik eğitimini tamamlayıp ülkesine dönmüştür (Çalgan, 2007).

Türkiye'ye döndüğünde ilk iş olarak, 1934'te Atatürk'ün Ankara'ya gelişinin on beşinci yıldönümü için ısmarlanan "Bay Önder" isimli operayı bestelemiştir. Daha sonra Ankara Musiki Muallim Mektebinde öğretmenlik yapmaya başlamıştır. 1936 yılında Ahmet Adnan Saygun ve Bela Bartok ile Osmaniye'ye giderek halk müziği kayıtları yapmıştır. 1948 yılında Ankara Devlet Konservatuvarının müdürü olmuştur (Çalgan, 2007).

1949 yılından 1950 yılına kadar MEB Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü yapmıştır. 1954 yılında İsviçre'de Kültür Ataşesi olarak göreve başlayan Akses, bu görevinden sonra Almanya'ya Ataşe ve Öğrenci Müfettişi olarak atanmıştır. 1957 yılında Türkiye'ye dönen sanatçı, Ankara Devlet Konservatuvarında öğretmenlik görevine başlamıştır. 1958 ile 1960 yılları arasında Opera ve Bale Genel Müdürlüğü yapmıştır (Çalgan, 2007).

Bir ara Opera ve Bale Genel Müdürlüğü görevinden ayrılan Akses, 1971 yılında tekrar aynı kurumda göreve başlamış ve 1972 yılında emekli olmuştur. 1971 yılında Devlet Sanatçısı unvanı almıştır. Yüksek Öğretim Kurumu, 1985 yılında Akses'e Profesörlük unvanı vermiştir. "Necil Kazım Akses Minyatürden Destana Bir Yolculuk" isimli kitap, Evin İlyasoğlu tarafından yazılmıştır. Sayısı elli sekize varan eserlerinin hemen hemen hepsi seslendirilmiştir. Son zamanlarına kadar öğretmenlik görevini sürdüren Akses, 1999 yılında vefat etmiştir (Çalgan, 2007).

2.5.1.6. İdil Biret

1942 tarihinde dünyaya gelen sanatçı küçük yaşlarda müzikle ilgilenmeye başlamıştır. Müzikal yeteneği, o daha yürüyüp konuşmadan aile bireyleri ve diğer insanların dikkatini çekmiştir. İyi bir müzikal işitme yeteneği ve müzikal hafızasının olduğu bu konudaki uzmanların görüşleriyle pekiştirilmiştir. Henüz 5 yaşındayken, akademisyenlerden müzik eğitimi almaya başlamıştır (Güven ve Sezginsoy, 2009).

1948'de kendisi için çıkartılan yasayla devlet bursu olarak müzik eğitimi alması için yurtdışına yollanmıştır. Paris'te eğitim alırken dönemin en ünlü piyano sanatçılarıyla çalışma fırsatı bulmuştur. On bir yaşına geldiğinde yurtdışında Mozart'ın eserlerini seslendirmiştir. On beş yaşında okulunu birincilikle tamamlamıştır. On altı yaşına geldiğinde ise, uluslararası alanda konserler vermek ve turneler düzenlemek için harekete geçmiştir (Güven ve Sezginsoy, 2009).

İdil Biret hakkında araştırma yapanlar, Biret'in uluslararası alanda en geniş repertuara sahip sanatçı olduğunu söylemektedir. Devlet Sanatçılığı unvanına sahip olan piyanist, hayatını yurtdışında sürdürmektedir. Ülkemizde ve diğer ülkelerde konserlerine devam eden sanatçı, farklı yarışmaların seçici kurullarında görev almaktadır (Güven ve Sezginsoy, 2009).

2.5.1.7. Suna Kan

Beş yaşında müziğe başlayan Devlet Sanatçısı Suna Kan, 9 yaşında ilk konserini vermiştir. Bu konserinde, Mozart'ın 5 Numaralı Keman Konçertosu'nu ve Viotti'nin La Minör Keman Konçertosu'nu çalmıştır. Eğitimine İzzet Albayrak, Walter Gerhard, Lico Amar ile Ankara'da devam etmiştir. 1949 yılında çıkarılan yasayla Fransa'ya eğitime gönderilmiştir. Paris Konservatuvarında eğitim alan sanatçı, konservatuvarı birincilikle bitirmiştir ve 1971 yılında Devlet Sanatçısı olmuştur (WEB_6, 2018).

2.5.1.8. Fazıl Say

1970 yılında doğan sanatçı, piyano eğitimine 4 yaşında Mithat Fenmen ile başlamıştır. 1982 yılında Ankara Devlet Konservatuvarını kazanarak üstün yetenekli öğrenci olarak özel bir eğitim almıştır. Kamuran Gündemir ile piyano, İlhan Baran ile kompozisyon, Ertuğrul Oğuz Fırat ile çağdaş müzik çalışan Say, 1987 yılında

konservatuvardan mezun olmuştur. 1987 yılında Alman Devlet Bursu'nu kazanarak Duesseldorf Devlet Yüksek Müzik Okulunda ustalık eğitimine başlamış ve 1989 yılında bu okuldan birincilikle mezun olmuştur (Say, 1997).

İstek üzerine orkestra için besteler yapan sanatçı, 1991 yılında Avrupa Birliği tarafından düzenlenen piyano yarışmasında en iyi çağdaş müzik yorumcusu ödülüne layık görülmüştür. 1994'te düzenlenen Young Concert Artist yarışmasında Avrupa birincisi olmuştur. Kıtalararası düzenlenen yarışmada da dünya birincisi olmuştur (Say, 1997).

2.6. TÜRKİYE'DE ÜSTÜN YETENEKLİLERİN EĞİTİMİ

Bilgiye ulaşmak ve bilginin üreticisi olmak kaliteli bir eğitimle mümkündür. Üstün yeteneğe sahip olan bireylerin eğitim ve öğretimleri bu sebeple oldukça önemlidir. Son zamanlarda yapılan araştırmalar, gelişmiş ülkelerin üstün yetenekli bireylerin eğitimine oldukça önem verdiğini göstermektedir. Bu durum ülkemiz eğitim sistemi içinde geçerlidir. Ülkemiz, Osmanlı İmparatorluğu'ndan günümüze kadar geçen sürede üstün yetenekli bireylerin eğitimine mümkün olduğunca değer vermiştir. Kaliteli bir eğitimle ülkemizde yetiştirilen üstün yeteneklilerin tarihimizi şekillendirdiği bilinmektedir. Ülkemizde yetiştirilen üstün yetenekli bilim insanları; liderler, sivil ve askeri yöneticiler, sanatçılar kendi tarihimizin yanı sıra dünya tarihine de yön vermiştir (Baykoç Dönmez, 2005).

Ülkemizde, geçmişten günümüze kadar geçen sürede özel yeteneklilerin eğitilmesi için farklı okullar açılmıştır. Bu okulların başında Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki Enderun Mektepleri gelmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki Enderun Mektepleri, ülkemizde özel yeteneklere sahip bireylerin eğitiminin yoğun olarak verildiği önemli okullar arasında tarihteki yerini almıştır. Günümüzde diğer ülkelerdeki üstün yeteneklilerin eğitimine yön veren Enderun Mektepleri, altı yüz yıllık imparatorluk döneminde devlet adamı, sanatçı, aydın yetiştiren kurumlar olmuştur. Enderun Mekteplerinin kapanmasının ardından, özel yeteneklere sahip öğrencilerin eğitimine Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarından günümüze kadar geçen sürede önem verildiği görülmektedir. Bu öğrencilere, yasa düzenlemeleriyle de farklı imkanlar sunulmuştur (Baykoç Dönmez, 2005).

2.6.1. Osmanlı Dönemi

2.6.1.1. Enderun Mektebi

Osmanlı İmparatorluğu'nda Enderun Mektebi, üstün yeteneklilerin eğitim ve öğretim gereksinimlerini karşılayan tarihteki en etkili eğitim kurumlarından birisidir. Osmanlı padişahlarından II. Murat tarafından 15. yüzyılda kurulmuştur. Fatih zamanında ise, devşirilen öğrencilerin Osmanlı İmparatorluğu yönetiminde daha üst düzey görevlere gelmeleri için düzenlenip geliştirilmiştir (Akarsu, 2004).

Enderun Mektebinde verilen eğitim ve Enderunun özellikleri incelendiğinde:

- Öğrenciler, yetenek ve kabiliyetlerine göre seçilirdi.
- Eğitim programı; güzel sanatlar, spor, meslek derslerinden meydana gelirdi.
- Spor eğitimi uzun yıllar devam eder ve sağlıklı yaşam üst düzeye çıkartılırdı.
- Matematik ve müzik dersleri birbirleriyle ilişkilendirilirdi. Müzik derslerine büyük önem verilirdi.
- Eğitim içerikleri öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine göre belirlenir; içerik seçiminde öğrencinin istekleri dikkate alınırdı.
- Gerçek yaşam şartları ile eğitim birleştirilirdi.
- Disiplin anlayışı kaliteli bir şekilde yerleştirilmişti (Akarsu, 2004).

Bu özelliklere göre eğitim verilen Enderun, Fatih Sultan Mehmet döneminde 3 kez tekrar yapılandırılmıştır. Devlet için önemi yüzünden, okul büyük itibar görmüş ve okula yeni yapılar eklenmiştir. Farklı sürelerde öğrencilerin sayılarında artma ve eksilmeler de olmuştur (Enç, 2004).

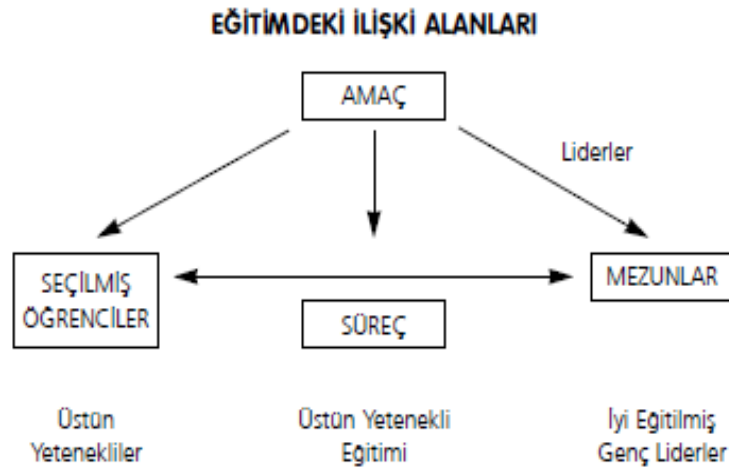
Enderuna seçilen üstün ve özel yetenekli öğrenciler, uzun yıllar oluşturulmuş deneyimlere göre belirli ölçütler doğrultusunda yabancı yurttaşların çocuklarından ya da padişahın köleleri arasından (On iki ile on altı yaşları arasında) ülke genelinde gezen özel bir heyet tarafından seçilmiştir (Akarsu, 2004).

Enderuna seçilen öğrenciler ilk olarak İstanbul ve Adrianople'deki üç hazırlık okuluna alınmıştır. Hazırlık okullarının eğitim süreleri, altı ile sekiz yıl arasında değişmiştir. Eğitim alan öğrencilerin bir kısmı devlet hizmetlerinde veya orduda görev alırken, bir kısmı da Grand Seraglio'daki Enderunda eğitim almaya devam etmiştir (Akarsu, 2004).

Enderunda eğitim alan öğrenciler, becerileri ve kabiliyetlerine göre dört gruba ayrılmıştır. Eğitim süresindeki durumlarına göre mezun olan öğrenciler memurluk görevi yapmıştır. Bu memurların bazıları başvezir ve vezir olarak devleti uzun yıllar idare etmiştir. Enderunda savaş sanatları, güzel sanatlar ve mesleki eğitim eşit miktarda öğretilmiştir. Güzel sanatlar eğitiminin içinde Müzik, Arapça, Kuran ve Türkçe dersleri zorunlu olarak yer almıştır (Akarsu, 2004).

Seçmeli ders olarak: Fars Edebiyatı, Türk Edebiyatı, İslam Din Bilimi, Arapça Dil Bilgisi, Farsça, Yasa ve Hukuk, Türk Tarihi, Matematik gibi dersler verilmiştir. Okçuluk, koşu, atlama, savaş oyunları ise savaş sanatları dersi içerisinde öğretilmiştir. Öğrenciler; mesleki eğitim için elçiliklerde, hazinelerde, sefer hizmetlerinde, sultanın ikametinde doğrudan eğitime katılmıştır. Bu üstün yeteneklere göre eğitim alan mezunlar, dolgun ücret alarak iyi itibar görmüştür. Eğitimini tamamlayan öğrenciler, aldıkları eğitimin karşılığını devlete iyi hizmet ederek yerine getirmiştir (Akarsu, 2004).

2.6.1.2. Enderun Eğitimindeki İlişki Alanları

Kaynak: Akarsu (2004)

Şekil 2.2 Eğitimdeki İlişki Alanları

Enderundaki eğitimi üstün yetenekliler için kaliteli yapan özellikler incelendiğinde; amaç, süreç ve öğrencilerin seçimine verilen önem ön plana çıkmaktadır.

- Amaç: En iyi öğrencileri liderlik pozisyonunda istihdam etmek. Ulusal kaynakların boşa gitmesini önlemek.
- Süreç: Her öğrencinin ilgi, istek ve yeteneğine göre eğitim yapmak.
- Öğrenciler: Her öğrencinin özel olarak seçilmesi (Akarsu, 2004).

2.6.1.3. Enderunda Sanat Eğitimi

Enderunun müfredatını diğer okul müfredatlarından ayıran en önemli özellik, müfredat programında yoğun bir spor ve sanat eğitiminin olmasıdır. Enderunda müzik ve el sanatları eğitimi oldukça önemli görülmekteydi. Seferli odasına bağlı olan, yapı olarak bu odanın yanında duran Meşkhane ve Mehterhanede askeri ve sivil müzik eğitimi verilirdi. Kuran, ilahi, mevlit, ezan okumak gibi İslam'ın gelenekleri arasında olan ve makamlara uyularak iyi okumayı gerektiren hususlarda da müzikten etkili bir biçimde yararlanılırdı (Enç, 2004).

Türk müziğinin eğitim ve öğretim şekli; Orta Doğu müzik kültüründe olduğu gibi öğretmen-öğrenci çalışması, eserlerin sürekli tekrar edilmesi, ezberlenmesi gibi süreçleri içinde barındıran meşk yoluyla gerçekleştirilirdi. Öğrenilen bilgiler, bu sayede ilerdeki kuşaklara aktarılırdı. Türk müziğinin genel yapısından kaynaklanan bu durum, müzik eğitimi alanların müzikal işitme yeteneği ile ciddi bir şekilde meşk yapmalarını gerektirirdi. Osmanlı'da meşk; Enderun, Mehterhane, Mevlevihane ve özel Meşkhanelerde yapılırdı (Kuloğlu ve Gülmemed, 2009).

2.6.1.4. Türk Müziğinde ve Enderunda Kullanılan Meşk Yöntemi

Bir usta tarafından müzik eserinin çalınıp söylenmesi ile öğrenciye öğretilmesi ve öğrencinin eseri öğrenme süreci, müzik eğitiminde "Meşk Yöntemi" olarak adlandırılır. Klasik Türk Müziği'nde notasız eğitim yapıldığı dönemde büyük önem arz eden bu yöntemle, müzik kültürümüz yeni nesillere aktarılabilmiş ve eserler unutulmadan günümüze kadar ulaşabilmiştir. Meşk yönteminde ezber yöntemi oldukça önemlidir. Bu sebeple Klasik Türk Müziği kültüründe sanatçının ezbere bildiği müzikal eserlerin sayısı, sanatçının kalitesini belirlemede ölçüt olarak görülmüştür (Demirgen ve Sazak, 2014).

Müzikal eserlerin ezberlenmesi, o eserin farklı seslendirilmesini de gerektirmektedir. Eserleri ezberlemenin müzikte taşıdığı anlam, meşk olarak adlandırılan müzik öğretim yöntemini ortaya çıkarmıştır. Notalı eserlere bakmadan ezberlenerek icra edilen eğitimde, kaliteli bir müzisyenden faydalanmak büyük önem taşımaktadır. Bu müzik eğitiminde, eğitim veren usta sanatçıdan iki şey öğrenilmiştir: Müzikal olarak yorumlanacak eseri ezberlemek ve eseri kendince icra etmek (Demirgen ve Sazak, 2014).

Meşk yönteminde eserlerin ezbere çalınıp söylenmesi, o müzikal eserin bütün özelliklerine dikkat etmeyi gerektirmiştir. Yorumlama yapılmıştır fakat bestecisi ve söz yazarının eser üzerindeki emeği göz önünde bulundurulmuştur. Bu yöntem belli başlı olumsuz yönlerle sahip olmasına karşın, Klasik Türk Müziği'nin kaliteli bir şekilde öğretilmesinde büyük öneme sahip olmuştur. Bu yönetime bağlı olan Enderundaki kitaplar, “Risale” olarak adlandırılmıştır. Bu Risaleler, Enderundaki müzik eğitiminin genel çerçevesini oluşturmuştur (Demirgen ve Sazak, 2014).

Enderuna müzik eğitimi açısından bakıldığında, Enderun yalnızca dönemin müzik adamlarının yetiştirildiği bir kurum olmasının yanında, yetiştirilen müzisyenlerin müzik derslerine girdiği bir okul olma özelliği de taşımıştır. Bu sayede Enderundaki müzisyenler, öğrendiklerini öğrencilere aktararak Enderunun daha kaliteli müzisyenler yetiştiren bir kurum haline gelmesini sağlamıştır (Kuloğlu ve Gülmemed, 2009).

2.6.2. Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyet'in ilanından günümüze kadar geçen sürede, üstün yeteneklilerle ilgili önemli gelişmeler ve eğitim uygulamaları olmuştur.

Ülkemizde, Cumhuriyet Dönemi'nden günümüze kadar olan gelişmeler ve eğitim uygulamalarından bazıları aşağıda verilmiştir:

- 1929: 1416 sayılı “Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebeler Hakkında Kanun” çıkartılarak, karakter ve zeka yönünden üstün yetenekli öğrenciler MEB tarafından yapılan sınavla seçilip yurtdışına eğitim için gönderilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı 1416 sayılı Kanun, 1929).
- 1940: 3803 sayılı Kanun ile “Köy Enstitüleri” açılmıştır. Bu okullarda, bilgi ve beceri bakımından diğer öğrencilerden ayrılan öğrencilerin yetiştirilmesi hedeflenmiştir (Köy Enstitüleri Kanunu, 1940).
- 1948: 5245 sayılı “İdil Biret ve Suna Kan'ın Yabancı Memleketlerde Müzik Tahsiline Gönderilmesine Dair Kanun” yürürlüğe konulmuştur (5245 sayılı Kanun, 1948).
- 1952: Test ve Araştırma Bürosu, Talim ve Terbiye Başkanlığına bağlı olarak kurulmuştur. Kurum, rehberlikte ölçme ve değerlendirme araçları üzerine çalışmalar yapmıştır (WEB_7, 2018).

- 1956: 5245 sayılı Kanun'un genişletildiği 6660 sayılı Kanun kabul edilmiştir. Bu kanunla, müzik, resim, plastik sanatlar alanında özel yetenekli öğrenciler, yurtiçi ve yurtdışında eğitim alma imkanı bulmuştur (6660 sayılı Kanun, 1956).
- 1960: Gazi Eğitim Enstitüsü Özel Eğitim Şubesi tarafından "GAZİ-BEIER" isimli yerel zeka testi, uyarlanması yapılarak ülkemize kazandırılmıştır. Bu test ülkemizin değişik bölgelerinde uygulanmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapıldıktan sonra 1961 yılında MEB'e sunulmuştur (Çağlar vd. , 2004).
- 1962: Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Yönetmeliği'nde, üstün zekalı bireyler için özel eğitim okulları ile özel eğitim sınıfları açılabileceği kararlaştırılmıştır (Çağlar, 2004).
- 1963: TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu) kurulmuştur (WEB_8, 2018).
- 1963-1964: Ülkemizde ilk Fen Lisesi kurularak eğitim vermeye başlamıştır. Üstün yetenekli öğrenciler için ilk pilot proje uygulaması hayata geçirilmiştir. Pilot uygulama için Ankara'daki çeşitli okullardan 23 öğrenci seçilerek Mimar Kemal İlkokulunda eğitime başlanmıştır (Davaslıgil, 2000).
- 1973: 1739 sayılı MEB Temel Kanunu'nda, sanat alanında yetenekli bireylerin küçük yaşlardan itibaren yetiştirilmesi için ayrı okullar açılmasına karar verilmiştir. Bu kanun sayesinde, özel yetenekli öğrencilerin özel okullarda eğitilmesinin önü açılmıştır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973).
- 1976: Müzik alanında özel yeteneğe sahip bireylerin, Devlet Konservatuvarlarında hızlı ve yoğunlaştırılmış bir eğitim almaları için "Özel Statü Yönetmeliği" çıkartılmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı 1416 sayılı Kanun, 1976).
- 1989-1990: Müzik, resim alanında özel yetenekli öğrencilerin eğitim görmeleri için Güzel Sanatlar Liseleri kurulmuştur (Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Yönetmeliği, 2009).
- 1990: Üstün Zekalı Öğrenciler İçin Dünya Konseyine üye olunmuştur (Akarsu, 2004).
- 1991: Avrupa Üstün Yetenek Konseyine üye olunmuştur (Akarsu, 2004).
- 1993: Maddi imkanları kısıtlı olan üstün yetenekli öğrencilerin eğitim alabilmesi için Özel İnanç Lisesi kurulmuştur (WEB_9, 2018).

- 1995: Ülkemizdeki ilk BİLSEM (Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi) hizmete açılmıştır. Türkiye Zeka Vakfı kurulmuştur (WEB_10, 2018).
- 2001: Özel Yetenekli Çocuklar Araştırma Merkezi kurulmuştur (WEB_11, 2018). Talim ve Terbiye Kurumu tarafından “BİLSEM Yönergesi” yayımlanmıştır (Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, 2001).
- 2002: Üstün yetenekli öğrencileri eğitmek amacıyla, İstanbul Üniversitesinde Üstün Zekalılar Öğretmenliği Bölümü açılmıştır (Davaslıgil ve Zeana, 2004).
- 2003: Sosyal bilimler ve edebiyatta ihtiyaç olan üstün yetenekli öğrencilerin eğitilmesi için Sosyal Bilimler Liselerinin açılmasına karar verilmiştir. Bu amaçla İstanbul’da, Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi hizmete açılmıştır (WEB_12, 2018).
- 2004: İstanbul’da, 1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi gerçekleştirilmiştir. Bu kongrede, üstün yetenekli öğrencilerin geliştirilmesi için kararlar alınmıştır (WEB_13, 2018).
- 2006: Üstün yetenekli öğrenciler için yeterli donanıma sahip destek odaları kurulmasına karar verilmiştir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2006).
- 2007-2008: Üstün yeteneklilere yönelik Anadolu Üniversitesi ve TÜBİTAK işbirliği ile Üstün Yetenekliler Eğitim Programı uygulanmaya başlanmıştır (WEB_14, 2018).
- 2009: Üstün yeteneklilerin eğitim ve öğretimi konusunda bilgi sahibi kişilerin ve öğrencilerin katılımıyla Üstün Yetenekliler Eğitimi Çalıştayı (BİLSEM Modeli) düzenlenmiştir (Erdem, 2015). 2. Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi yapılmıştır. İnönü Üniversitesinde Üstün Yetenekliler Eğitim ve Araştırma Merkezi kurulmuştur (WEB_15, 2018). MEB, YÖK, TÜBİTAK işbirliği ile Üstün Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2009-2013’ün hazırlanması kararlaştırılmış ve Resmi Gazete’de yayımlanmıştır (Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Toplantısı, 2009).
- 2010: MEB, üstün yetenekli bireylerin eğitimiyle alakalı İç Denetim Raporu hazırlamıştır (Demirci, 2010). MEB, Koç Üniversitesi, Türk Eğitim Vakfı işbirliği ile 1. Uluslararası Üstün Yetenekliler Eğitimi Sempozyumu yapılmıştır. Sempozyumda, yurtdışında üstün yeteneklilerin eğitimleri de ayrıca incelenmiştir

(WEB_16, 2018). Karabük Üniversitesi bünyesinde üstün yeteneklilerle ilgili “Çocuk Üniversitesi” kurulmuştur (WEB_17, 2018).

- 2011: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünde, Özel Yeteneklerin Geliştirilmesi Grup Başkanlığı kurulmuştur (MEB Teşkilat ve Görevleri, 2011).
- 2012: Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda, üstün yetenekli çocukların araştırılması ve sorunlarının giderilmesi amacıyla Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuştur (WEB_18, 2018).

Tüm bu gelişmelerin yanında, MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü üstün yeteneklilerle ilgili çalışmalarına devam etmektedir. Ayrıca ülkemizde, üstün yeteneklilerle ilgili çeşitli sempozyum, kongre, çalıştay gibi çalışmalar her yıl düzenli olarak yapılmaktadır.

2.6.2.1. Köy Enstitüleri ve Müzik Eğitimi

Ülkemizde, özel yeteneklilerin yetiştirilmesi amacıyla kurulan eğitim kurumlarından birisi de Köy Enstitüleridir. Cumhuriyet’i şekillendiren ülkemiz aydınları, eğitimin ilk önce köylerden başlaması gerekliliğini belirlemiş ve eğitimi köylere taşımaya amaçlamıştır. Bu aydınlarımızın en büyük eserlerinden birisi ise Köy Enstitüleridir. Köy Enstitüleri projesi, dünyanın örnek projeleri arasında yerini almıştır. Enstitülerin öncelikli amaçları, köylüyü eğiterek üretim yapmalarını sağlamak ve kırsal alanları kalkındırarak şehir ile kırsal alanlar arasındaki kültür farkını azaltmaktır (Ortaş, 2005).

Köy Enstitülerinin bir diğer amacı da zeki köy çocuklarını öğretmen olarak yetiştirip, köylere geri göndererek köyün kalkınmasını sağlamaktır. Çünkü Cumhuriyet’in ilan edildiği yıllarda, ülkemizde okuma ve yazmayı bilen kişi neredeyse yok denecek kadar azdır. Bu durum köylerde ve kadınlarda daha kötü durumlara ulaşmıştı. Bu durum sonucunda Atatürk ve çevresindekiler, köylünün gelişmesi için bir eğitim hareketi başlattılar. Atatürk ve arkadaşlarının başlattığı bu hareketin uzantıları sayesinde, Köy Enstitüleri 17 Nisan 1940 tarihinde kurulmaya başlandı (Ortaş, 2005).

Öğretmen yetiştirmek için kurulan Köy Enstitülerinde yetiştirilen öğretmenler, köylerde görev alacaklarının bilinç ve sorumluluğunda oldukları için istekle ve özveriyle öğretmenlik yapmışlardır. Bu öğretmenler, görev aldıkları köylerde köylüler ile işbirliği içinde çalışarak köyün ihtiyaçlarını gidermiştir. Ayrıca imece ile yolları

yapmak, okuma yazma kursu düzenlemek, modern tarımı köylüye öğretmek gibi uygulamalarla da köylünün ve köyün gelişmesini sağlamışlardır (Akdemir, 2013).

Köy Enstitülerinde bu öğretmenlerin yetiştirilmesinde, çağdaş eğitim uygulamalarından yararlanılmıştır. Öğrenciler, yaparak ve yaşayarak gerçek hayatın içindeki uygulamalarla eğitim almıştır. Bu kurumlarda eğitim ve öğretim süresi beş yıldır. Dersler teori ve uygulama ağırlıklıdır.

Bu dersler 3 alanda verilmiştir. Derslerin %50'sini kültür dersleri, %25'ini sanat dersleri, diğer %25'ini ise tarım dersleri oluşturmuştur. Eğitim kesintiye uğramadan bir yıl boyunca devam etmiştir. Sadece yaz mevsiminde bir buçuk aylık bir tatil yapılmıştır. Öğrenciler, öğretmenlik mesleğinin yanında farklı alanlarda da geliştirilmiştir. Erkekler; kırsal bölgelerde işe yarayacak olan inşaatçılık, ziraatçılık, dülgerlik, demircilik gibi meslekleri öğrenmiştir. Kızlar; dikiş-nakış, çocuk bakımı, hasta bakımı, ev idaresi ve tarımla ilgili işleri öğrenmiştir. Eğitim ve öğretim programları, bu özellikleri kazandıracak şekilde yapılandırılmıştır (Binbaşoğlu, 1990).

Derslerin gerçek hayatta işe yarar olmasının önemsendiği bu sistemde sanat oldukça önemli görülen bir alandı. Öğrencilerin, sanat alanında edindikleri kültürü köylere taşımaları isteniyordu. Köylülerin de sanat alanında bilgi sahibi olması, enstitülerden mezun olan öğretmenlerin sanatsal kültürleriyle yakından ilişkiliydi. Bu sebeple, Köy Enstitülerinin mimarlarından İsmail Hakkı Tonguç, Köy Enstitülerinde sanat eğitimine oldukça önem vermiştir.

Tonguç'a göre okullar, sanat alanında öğrencilerin önemli kazanımlar elde etmelerini sağlamaktadır. Bu kazanımlar Tonguç tarafından şu şekilde belirtilmiştir: Okullar, öğrencilerin olaylar ve olgular arasında bağlantı kurmasını sağlar. Ayrıca okullar, öğrencilerin kurdukları bağlantıları sanattan aldıkları zevkle nasıl değerlendireceklerini öğretir (Tonguç, 1997; akt. Kurtuluş, 2002).

Tonguç, müzik eğitimindeki düşüncelerini de şu şekilde açıklamaktadır: Her bir öğrenci muhakkak türkü söyleyecek, halk oyunları oynayacak ve enstrüman çalacaktır. Öğrenciler; tüm bunları bir işle uğraşırken yapacak ve etkin olacak, becerileri ortaya çıkacak, etkileşimleri artacak, böylelikle yetenekleri de ortaya çıkmış olacaktır. Fakat buradaki amaç sanatçı yetiştirmek değildir. Öğrencilerin iyi birer eğitimci olmalarını sağlamaktır. Bunu başarmak için seyretmek ve sadece dinlemek yeterli değildir (Özyüksel Ersil, 2007).

Tonguç'un düşüncelerinde belirttiği gibi Köy Enstitülerinde müzik dersleri, kara tahta önünde ezberden ibaret değildi. Öğrenciler her an müzikle iç içeydi. Müzik eğitimindeki bu bakış açısı sayesinde, halk müziğinin gelişmesi ve Batı müziğiyle birlikte kullanılmasında, Köy Enstitülerinin büyük oranda katkısı olmuştur.

Enstitülerde, öğrencilerin gelişimi için farklı uygulamalara da yer verilmiştir. Müzik öğretmenlerinden farklı olarak Ruhi Su, Aşık Veysel gibi sanatçılar müzik derslerine girmiştir. Köy Enstitülerindeki bu çağdaş uygulamalara yol gösteren müzik eğitim programının amaçları, program kılavuzunda şu şekilde belirlenmiştir:

- Müzik eserlerini dinleyerek notaya uygun şekilde söylemek ve bir enstrüman yardımıyla çalabilmek.
- Dinlenen müzik eserlerini, ölçülü tonlar yardımıyla, kendi sınıf seviyesinde analiz edebilmek.
- Öğrencilerin müzik kültürünü ve zevkini geliştirmek.
- Öğrencilerin çalışma potansiyelini müzik ile arttırmak.
- Öğrencilere, boş zamanlarında müzikle uğraşma alışkanlığı kazandırmak (Özyüksel Ersil, 2007).

Bu amaçlar doğrultusunda müzik eğitimi veren Köy Enstitülerinde, çağdaş müzik eğitimi uygulamaları o dönemin şartlarında gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Müzik dersleri sadece nota çalıp söylenen bir ders olmaktan çıkartılmıştır. Müzik, gerçek hayatın içinde var edilerek anlamlandırılmaya çalışılmış ve hayattan soyutlanmamıştır. Böylelikle, hem öğrenciler kendi müzik kültürlerini öğrenmiş hem de bu kültürü köylere taşıyarak halka ve öğrencilere aktarmıştır. Çağdaş eğitim uygulamalarının yön verdiği Köy Enstitüleri, 1940 yılından 1954'e kadar ülkemizin çeşitli bölgelerinde hizmet vermiştir. Bu kurumlar, 27 Ocak 1954'te tamamen kapatılmıştır.

2.6.2.2. Konservatuvarlar ve Müzik Alanında Üstün Yeteneklilerin Ankara Devlet Konservatuvarındaki Eğitimi

Konservatuvarlar, ülkemizin sanatçı ihtiyacını karşılamak ve müzik alanında özel yetenekli bireyleri yetiştirmek amacıyla kurulmuş eğitim kurumlarıdır. Ülkemizde müzik alanında profesyonel eğitim veren konservatuvarlar, klasik müzik ve Türk müziği alanında eğitim vermektedir. Çeşitli orkestralara ve sahne sanatlarına sanatçı yetiştiren

bu kurumlar; devlet kurumları ve özel sektör kurumları olmak üzere iki şekilde hizmet vermektedir (Hatipoğlu, 2017).

Türkiye genelinde kurulan konservatuvarların amacı, yayımlanan yönetmelikle aşağıda verilen şekilde belirlenmiştir:

1739 sayılı Kanun'un amaçlarının yanında, sanat alanında özel yeteneğe sahip olan bireylerin;

- Kabiliyetleri doğrultusunda eğitilmelerini sağlamak.
- Kabiliyetleri çerçevesinde yorumlama ve uygulama yaparak, yaratıcı dűřünerek, üretkenliklerini açığa çıkaran bireyler olmalarını sağlamak.
- Üstün yetenek isteyen bir üst programa hazırlanmalarını sağlamak.
- Araştıran bireyler olmalarını sağlamak.
- Uluslararası ve yerel sanat eserlerini bilmelerini, bu sanat eserlerini yorumlayabilmelerini sağlamaktır (Yükseköğretim Kurumları Devlet Konservatuvarları, 2015).

Ülkemiz konservatuvarlarından olan Ankara Devlet Konservatuvarı, müzik alanında üstün yetenekli öğrenci yetiştiren önemli kurumların başında gelmektedir. Bu konservatuvarda üstün yetenekli bireylere yönelik önemli gelişmeler olmuştur.

Meydana gelen bu gelişmeler şu şekildedir:

Özel yetenekli öğrencilerin daha çabuk ve kaliteli eğitim almalarını sağlamak amacıyla 1976'da hazırlanan özel bir yasa yürürlüğe konulmuştur. Yürürlüğe konulan bu yasadan ilk yararlanan Oya Ünler (Piyanist) olmuş ve 1978'de eğitimini tamamlamıştır. İlerleyen yıllarda Burçin Büke (Piyanist) , aynı kanundan yararlanarak eğitimini tamamlamıştır (Tunçdemir, 1996; akt. Tunçdemir, 2004).

Ayrıca, 1948'de yürürlüğe konulan 5245 sayılı Kanun ile üstün yetenekli bireylerin yurtdışına gönderilerek eğitim almaları sağlanmıştır. 1956'da 6660 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemelerin kapsamaları genişletilmiştir. Daha sonra bu kanun, "Güzel Sanatlarda Fevkalade İstidat Gösteren ocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun" adını almıştır. İlerleyen zamanlarda bu yasadan; Gülsin Onay, İsmail Aşan, Hüseyin Sermet, Verda Erman gibi müzisyenlerimiz yararlanmıştır. Bu kanun, daha sonraki süreçte yürürlükten kaldırılmıştır (Tunçdemir, 1996; akt. Tunçdemir, 2004).

1976 yılında çıkarılan kanundan ikinci kez yararlananlar: Fazıl Say, Şölen Dikener, Yeşim Alkaya, Muhittin Dürrüoğlu, Çağlayan Ünal, Özgür Balkıs, Ertan Torgul olmuştur. Bu sanatçılarımızın yasadan yararlanmalarının ardından, yasa tekrar işlemeze hale gelmiştir (Tunçdemir, 1996; akt. Tunçdemir, 2004).

2.6.2.3. Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 33.maddesinde: “*Güzel sanatlar alanında özel yeteneğe sahip olan bireyleri, küçük yaştan itibaren yetiştirmek için ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya yetiştirme tedbirleri alınabilir*” denmektedir. Bu sebeple MEB, 1989’da Avni Akyol Güzel Sanatlar Lisesini İstanbul’da eğitim ve öğretime açmıştır.

1989 yılında eğitime başlayan Güzel Sanatlar Liselerinin amaçları, 2009 yılında yayımlanan Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Yönetmeliği’nde aşağıda belirtilen şekilde düzenlenmiştir:

Türk Milli Eğitiminin temel amaçları yanında sanat ve spor alanında öğrencilerin;

- Kabiliyetleri çerçevesinde spor ve sanat ile ilgili gerekli donanıma sahip olmaları konusunda eğitim alarak, bu alanda başarılı olmalarını sağlamak.
- Sanat ve spor alanlarıyla ilgili üniversitelere hazırlanmalarını sağlamak.
- Ülkemizin spor ve sanat alanına katkıda bulunmalarını, bu alanlarda ülkemizi dünyada başarıyla temsil etmelerini sağlamak.
- Dayanışma içinde çalışmalarını ve takım ruhuyla hareket etmelerini sağlamak.
- Sanat ve spor alanlarında araştırma yapmalarını, araştırma sonuçlarını yorumlayabilmelerini ve bu yorumları uygulayabilmelerini sağlamak.
- Ulusal ve uluslararası sanat ve spor etkinliklerini takip ederek bilgilenmelerini sağlamak.
- Sanat alanındaki duyarlılığı ve spor alanındaki disiplini benimseyen bireyler olmalarını sağlamaktır (Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar, 2009).

2.6.2.4. Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)

Türkiye’de BİLSEM’ler; özel yetenekli, ilkokul, ortaokul ve lise çağına gelmiş öğrencilerin ilgi ve yetenek alanlarını geliştirebilmeleri için 1993 yılında, MEB Özel

Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel M¼d¼rl¼đ¼ne bağlı olan ¼zel Yeteneklilerin Geliştirilmesi Daire Başkanlığı b¼nyesinde kurulmuştur. BİLSEM'ler, ilk olarak 5 ilde (İstanbul, Ankara, Bayburt, Denizli, İzmir) hizmet vermeye başlamıştır (Baykoç ve D¼nmez, 2004).

Pilot iller arasında ilk olarak Ankara'da BİLSEM açılmasına karar verilmiştir. 17.09.1995 tarihinde, Yasemin Karakaya BİLSEM Ankara'da açılmış ve 1995-1996 eğitim-¼đretim yılında 45 ¼đrenciyle eğitime başlamıştır. 1993'ten g¼n¼m¼ze kadar 130'a yakın BİLSEM, ¼lke genelinde açılmış ve hala açılmaya devam etmektedir.

¼lkemizin kaliteli insan g¼c¼n¼n eğitimini ¼stlenen BİLSEM'lerin amacı, MEB BİLSEM Y¼nergesi'nde (2016) şu şekilde belirlenmiştir:

T¼rk Milli Eğitiminin temel amaçları yanında, ¼zel yetenekli ¼đrencilerin;

- Atat¼rk ilkeleri ve inkılaplarını benimseyip, vatanına, milletine bağlı birer birey olarak yetişmelerini sağlamak.
- ¼lkesinin b¼t¼n değerlerini benimseyip, bunlara sahip çıkan, bu değerlerin gelişmesine katkıda bulunan ve ¼lkesinin gelişmesine katkı sağlayan bireyler olmalarını sağlamak.
- Bilimsel d¼ř¼nceleri ile davranışları estetik değerlerle birleştiren, sorunları ç¼zen, kendini gerçekteşirmiş bireyler olmalarını sağlamak.
- Yaratıcılık ve yeteneklerini k¼ç¼k yaşlarda fark etmelerini ve bu ¼zelliklerini ¼st d¼zeyde kullanmalarını sağlamak.
- Yaratıcı d¼ř¼nme, icat, keşfetme, sosyalleşmede başarı, liderlik, sanatsal beceriler gibi ¼zelliklerini geliştirmelerini sağlamak.
- Becerileri doğrultusunda proje yapmaları, bunu yaparken farklı disiplinlerden yararlanmaları ve problemlere ç¼z¼mler getirmeleri amaçlanmaktadır (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

Bu amaçlar doğrultusunda ¼lke genelindeki BİLSEM'lerde eğitim ve ¼đretim faaliyetleri devam etmektedir. Eğitim faaliyetleri; genel yetenek, resim, m¼zik olmak ¼zere 3 alanda yapılmaktadır. Bu 3 alandan eğitim alacak ¼đrenciler, BİLSEM'lere ¼zel olarak aday g¼sterilir ve seçilirler.

2.6.2.4.1. ¼đrencilerin Seçim S¼reci

Aday G¼sterme:

MEB tarafından belirtilen öğrenci tanılama yaşları ve sınıf düzeyleri esas alınmak kaydıyla, genel yetenek, müzik ve resim alanında özel yeteneğe sahip olduğu düşünülen öğrenciler sınıf öğretmenleri tarafından BİLSEM'lere aday gösterilir. Öğrencilerin aday gösterilmesiyle ilgili işlemler, MEB'in yayımladığı takvim doğrultusunda gerçekleşir. Genel yetenek alanında Bakanlık tarafından belirlenen yaş ve sınıf düzeyini aşmış öğrenciler, Rehberlik ve Araştırma Hizmetlerince (RAM) tanılanarak okullarda kurulan destek odalarından faydalanır (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

Resim ve müzik alanında Bakanlık tarafından belirlenen yaş ve sınıf düzeyini aşmış öğrencilerin başvuruları il sınav komisyonuna yapılır. Komisyonca bu alanlarda yetenekli olduğu belirlenen öğrenciler, okullarda kurulan destek eğitim odalarından yararlanır (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

Tanılama:

BİLSEM'de eğitim alacak öğrencilerin tanılanmasıyla ilgili işlemler, Bakanlığın kılavuzu doğrultusunda il sınav komisyonları, BİLSEM'ler, RAM'lar ve Bakanlık tarafından gerçekleştirilir.

Tanılama sürecinde Bakanlık tarafından yürütülen işlemler:

- Öğrencilerin seçim süreci takvimini belirlemek.
- Öğrencilerin sınıf ve yaş düzeylerini belirlemek.
- Grup taramasına alınacak öğrencileri belirlemek.
- Grup taraması için ölçütleri ve ölçme araçlarını belirlemek.
- Grup tarama uygulamasının, ülkenin her yerinde aynı tarih ve saatte yapılmasını sağlamak.
- Grup taramasında başarılı olan öğrencilerin, bireysel değerlendirmeye alınmalarını sağlamak.
- Bireysel incelemede kullanılan standart ve objektif testleri belirleyerek, bu testleri uygulayacak personelin eğitilmesini sağlamak.
- Resim ve müzik alanında değerlendirilecek öğrencilerin sınav ölçütlerini belirlemek.
- İl sınav komisyonunca değerlendirme sonuçları bildirilen öğrencilerden, hangilerinin BİLSEM'lere yerleştirilmeye hak kazandıklarını belirlemek (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

Tanımlama sürecinde RAM tarafından yürütülen işlemler:

- İl sınav komisyonunca verilecek görevleri yerine getirmek.
- Bireysel inceleme yapacak öğretmenleri il sınav komisyonuna önermek.
- Öğrencilerden genel yetenek alanında aday gösterilenlerin incelemelerini yapmak (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

Grup Tarama Uygulaması:

Öğrencilerden BİLSEM'e aday gösterilenlerin grup tarama sınavı uygulamalarında, Bakanlık tarafından belirlenen ölçme araçları ve ölçütler kullanılır. Aday gösterilen öğrenciler, Bakanlık tarafından belirlenen ölçme araçlarıyla grup tarama uygulamasına alınır (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

Öğrencilerin Bireysel İncelenmesi:

Bakanlıkça belirlenen öğrenci tanımlama takvimi süresinde, grup taramasında başarılı olan öğrencilerin listeleri, Bakanlık tarafından il sınav komisyonlarına gönderilir. Bakanlıkça listeleri gönderilen öğrenciler, Bakanlığın belirlediği ölçme araçları ve ölçütler doğrultusunda, il sınav komisyonlarınca bireysel incelemeye alınır. Bireysel incelemeleri tamamlanan öğrencilerin sınav evrakları, RAM ve BİLSEM arşivlerinde koruma altına alınır (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

Resim ve müzik alanında aday gösterilen öğrencilerin bireysel değerlendirmeleri; Akademisyenler, Güzel Sanatlar Liseleri öğretmenleri ve BİLSEM öğretmenlerinden oluşturulan komisyonlar tarafından yapılır (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

BİLSEM'lere genel yetenek, müzik ve resim alanından aday gösterilen öğrencilerin, bireysel değerlendirmeleri sonucunda BİLSEM'lere kabul edilmelerine karar veren yetkili kurum Bakanlık'tır.

2.6.2.4.2. BİLSEM'lerde Eğitim Programları ve Programların Uygulanış Şekilleri

BİLSEM'lere kayıt hakkı kazanan öğrenciler, beş farklı eğitim programında eğitime alınır. Genel yetenek alanında kayıt olan öğrenciler; uyum, destek eğitimi, bireysel yetenekleri fark ettirme, proje üretimi ve yönetimi eğitim programlarından eğitim almaya hak kazanır. Müzik ve resim alanından kayıt olan öğrenciler; uyum, özel yetenekleri geliştirme, proje üretimi ve yönetimi eğitim programlarından eğitim almaya hak kazanır.

2.6.2.4.3. Uyum Programı

BİLSEM’de eğitim almaya hak kazanan müzik, resim ve genel yetenek alanı öğrencilerinin BİLSEM’i tanımaları ve BİLSEM’e uyumlarını sağlamak için hazırlanan programdır. Öğrenciler, uyum programında öğretmenleri ve diğer öğrencileri tanıma fırsatı bulur.

Programın uygulanması:

- Öğrencilere kurumun vizyonu, misyonu ve temel özelliklerinin tanıtımı yapılır.
- Uyum etkinliklerindeki öğrenci gruplarının sayıları, Ek-1 (Program Uygulama Tablosu) tablosuna göre belirlenir.
- Uygulanacak etkinlikler, BİLSEM kültürünü şekillendirecek şekilde yapılandırılır.
- Etkinlikler; öğrencilerin sosyal, kişisel özelliklerini geliştirip, bilimsel ve yaratıcı düşüncelerini sağlayacak, estetik duygularını geliştirecek şekilde planlanıp uygulanır. Bu etkinliklere ait evraklar, BİLSEM rehber öğretmenine teslim edilerek öğrenci dosyalarında muhafaza edilir.
- Bu dönemdeki etkinlikler; rehber öğretmen, sınıf öğretmeni ve diğer branş öğretmenlerinin katılımıyla gerçekleştirilir.
- Resim ve müzik alanından BİLSEM’de eğitim almaya hak kazanan öğrenciler, uyum programından sonra özel yetenekleri geliştirici programda eğitimlerine devam eder. Bu öğrenciler, istekleri doğrultusunda program uygulama tablosunda (Ek-1) bulunan seçmeli derslere imkanları ölçüsünde katılabilir.
- Program sürecinde öğrenciler hakkında elde edilen veriler öğretmenler kurulunca değerlendirilir. Değerlendirme sonuçları, rehber öğretmene teslim edilir ve rehber öğretmen tarafından öğrencilerin bireysel dosyalarında muhafaza edilir.
- Her öğrenciden sorumlu rehber öğretmen uyum programı sürecinde belirlenir (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

2.6.2.4.4. Destek Eğitim Programı

Uyum programını bitirip genel yetenek alanında eğitimine devam eden öğrencilere uygulanan eğitim programıdır.

Programın uygulanması:

- Öğrencilere işbirliği içinde çalışma, problem çözme, yaratıcılık, bilimsel düşünme ve bilimsel araştırma gibi özellikler program uygulama tablosuyla (Ek-1) ilişkilendirilerek kazandırılır.
- Destek eğitimiyle ilgili öğretim programı, BİLSEM öğretmenleri tarafından hazırlanır.
- Öğrenciler, destek eğitim programı uygulanırken (Grupla ya da bireysel olarak) proje hazırlama çalışmalarına başlayabilir (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

2.6.2.4.5. Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı (BYF)

Destek eğitimini tamamlayan genel yetenek alanı öğrencilerinin devam ettiği programdır.

Programın uygulanması:

- Destek eğitiminin bitmesiyle birlikte, öğrencilerden elde edilen veriler doğrultusunda öğrenciler gruplara ayrılır.
- Öğrenci gruplarının sayıları, EK-1 tablosuna göre oluşturulur.
- Öğrenci gruplarının danışman rehber öğretmeni, BYF programında belirlenir.
- BYF programında, öğrencilerin yeteneklerini fark etmelerini sağlayacak etkinlikler hazırlanıp uygulanır.
- Öğrencilerin en fazla ilgilendikleri ve yetenekli oldukları alanlarda, derinlemesine çalışmalar yapacakları etkinlikler, öğrencinin ilgili öğretmeni tarafından planlanır.
- BYF programında diğer disiplinlerle işbirliği içinde çalışan öğrenci, proje geliştirme çalışmalarına bir önceki dönemden daha kapsamlı olarak devam eder.
- BYF programını tamamlayan öğrenciler, öğretmenler kurulu kararıyla değerlendirilip ÖYG programına yöneltilir (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

2.6.2.4.6. Özel Yetenekleri Geliştirme Programı (ÖYG)

Müzik ve resim alanlarından uyum programını, genel yetenek alanından BYF programını bitiren öğrencilerin devam ettiği programdır.

Programın uygulanması:

- ÖYG programı süresince, öğrencilerin sanatsal ve bilimsel çalışmalarını yoğun olarak desteklenir.

- ÖYG programı, öğrencileri merkeze alan yapıda disiplinler arası olarak düzenlenir.
- Müzik ve resim alanı öğrencileri için derinlemesine sanatsal etkinlikler planlanır ve bu öğrencilerin bireysel yeteneklerini fark etmeleri sağlanır.
- Müzik ve resim alanı öğrencileri, tablo Ek-1’de belirtilen seçmeli derslere imkanları dahilinde katılabilir (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

2.6.2.4.7. Proje Üretimi ve Yönetimi Programı

ÖYG programını bitiren öğrencilerin, ilgileri, istekleri ve yetenekleri doğrultusunda (Bireysel ya da grupta) yürütülen eğitim programıdır.

- Bu program sürecinde öğrenciler, her eğitim-öğretim yılı sonunda en az bir proje hazırlar.
- Hazırlanacak olan projede konu, danışman öğretmen gözetiminde öğrenci tarafından belirlenir.
- Öğrenciler proje için konu seçerken, ÖYG programı sürecinde eğitim aldıkları alan başta olmak üzere farklı alanlardan da konu seçilebilir.
- Proje sürecinde, öğrenci ile danışman öğretmen en az iki proje raporu düzenler. Yazılan raporlar ARGE birimine sunulur. Herhangi bir sebeple eğitim ve öğretim dönemi sonunda proje hazırlanamazsa, danışman öğretmen proje hazırlanamamasındaki nedenleri raporlayıp öğretmenler kuruluna sunar.
- ARGE birimleri, proje üretimi esnasında üretilen özgün ürün ve fikirlerin patentini almak için gereken işlemleri yürütür.
- Bitirilen projeler, danışman öğretmen ve öğrenci tarafından ARGE birimine teslim edilir. ARGE birimi, projelerin arşiv uygulamalarını gerçekleştirir. Hazırlanan proje listeleri, kurum idaresi tarafından BİLSEM modülüne aktarılır (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

2.6.2.4.8. Eğitim Etkinlikleri

BİLSEM’lerde eğitim ve öğretim etkinliklerinin gerçekleştirilmesi:

- *“BİLSEM’de gerçekleştirilecek eğitim ve öğretim etkinlikleri öğrencinin örgün eğitim gördüğü saatler dışında hafta içi ve/veya hafta sonu olacak şekilde planlanır.*

- *BİLSEM’de özgün ürün, proje ve üretimlerin gerçekleşmesi için öğrencilerin yeteneklerine uygun proje tabanlı, disiplinler arası, zenginleştirilmiş, farklılaştırılmış eğitim programı uygulanır ve eğitim etkinlikleri düzenlenir.*
- *BİLSEM’de eğitim ve öğretim hizmetleri bireysel ve/veya grup eğitimi şeklinde yürütülür.*
- *Eğitim ve öğretim etkinlikleri eğitim ve öğretim yılı içerisinde Bakanlıkça hazırlanan ortak yıllık çalışma takvimine göre yürütülür. Ayrıca yarıyıl ve yaz tatillerinde yaz okulu, kış okulu ve öğrenci kampları düzenlenebilir.*
- *Eğitim ve öğretim yılı içindeki her dönem sonunda BİLSEM müdürlüğünce hazırlanacak değerlendirme raporları Bakanlığa gönderilir.*
- *BİLSEM’e kayıtlı öğrenciler; uyum, destek eğitimi, bireysel yetenekleri fark ettirme, özel yetenekleri geliştirme, proje üretimi ve yönetimi programlarına alınırlar.*
- *Eğitim ve öğretim etkinlikleri BİLSEM program uygulama tablosunda (Ek-1) belirtilen esaslara göre uygulanır.*
- *Tarihi mekan, müze, sanayi tesisi, üniversite, festival, fuar ve yakın çevre ziyaretleri, konferans, dinleti, konser, sergi, imza günü etkinliklerine katılım ile kurum içi ve dışı bilimsel, kültürel, sanatsal ve sosyal faaliyetlerin tamamı eğitim ve öğretim etkinlikleri kapsamında değerlendirilir” (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).*

2.6.2.4.9. Eğitim ve Öğretim Ortamları

- *“BİLSEM’deki eğitim ve öğretim ortamları bireysel eğitim ve grup eğitimine uygun, özel yetenekli öğrencilerin gelişim ve öğrenme özelliklerini destekleyici nitelikte hazırlanır.*
- *Eğitim ve öğretim ortamları, farklı ilgi ve yetenek alanlarını tespit etmeye, üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik zengin araç gereç ve materyallerle donatılır” (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).*

2.6.2.4.10. Ölçme ve Değerlendirme

BİLSEM’lerde ölçme ve değerlendirme iş ve işlemleri danışman öğretmenler tarafından yürütülür. Her öğrenci için hazırlanan gözlem formları, öğretmenler

tarafından rehber öğretmenlere teslim edilir. Her eğitim ve öğretim yılı sonunda, programların süreç ve sonuç değerlendirmesi yapılır. Değerlendirme sonuçları için Bakanlık tarafından hazırlanan “Eğitim Programı Değerlendirme Tablosu”, (BİLSEM modülünde) alan öğretmenleri tarafından doldurulur (Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

2.6.2.4.11. Eğitim ve Öğretim Süreleri

BİLSEM’deki eğitim ve öğretim süreleri, Bakanlık tarafından yayımlanan BİLSEM Yönergesi’nde (2016) aşağıda belirtilen şekilde düzenlenmiştir:

“a) Uyum programı iki aylık süreyi geçmeyecek şekilde toplam 40 ders saati olarak planlanır ve uygulanır.

b) Destek eğitim programı, 2 ve 3. sınıfta BİLSEM’e girmeye hak kazanan öğrenciler için ilk yılı öncelikle sınıf öğretmenleri tarafından okutulmak üzere, uyum programı süresi dahil 2 eğitim ve öğretim yılı olacak şekilde planlanır ve uygulanır. 4 ve 5. sınıfta BİLSEM’e girmeye hak kazanan öğrenciler için sınıf/branş öğretmenleri tarafından okutulmak üzere uyum programı süresi dâhil en az 1 eğitim ve öğretim yılı olacak şekilde planlanır ve uygulanır.

c) Bireysel yetenekleri fark ettirme programı öğrencinin bütün alanları tanıyacağı şekilde 3 eğitim ve öğretim yılı olacak şekilde planlanır ve uygulanır.

ç) Özel yetenekleri geliştirme programı, genel zihinsel yetenek alanında tanınan öğrenciler için 2 eğitim ve öğretim yılı; görsel sanatlar ve müzik alanında tanınan öğrenciler için 4 eğitim ve öğretim yılı olarak planlanır ve uygulanır.

d) Proje üretimi ve yönetimi programı öğrenci ortaöğretimden mezun oluncaya kadar devam eder.

e) Her ders/etkinlik/yetenek atölyesi saati 40 dakika olarak planlanır ve uygulanır”

(Bilim ve Sanat Merkezleri, 2016).

BÖLÜM 3. TEZ ÇALIŞMALARI

3.1. ARAŞTIRMANIN SORUNSALI

Araştırmanın sorunsalı: “Bilim ve Sanat Merkezinde müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesidir”.

3.1.1. Araştırmanın Alt Sorunsalları

Yukarıda belirtilen ana sorunsalın çözümüne ve çalışmanın amacına ulaşmasını sağlamak için aşağıda verilen alt sorunsallar belirlenmiş ve bu sorunsallara cevap aranmaya çalışılmıştır:

1. Alt sorunsal: BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Alt sorunsal: BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Alt sorunsal: BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin, sınıf düzeyleri arasında problem çözme becerilerine yönelik istatistiksel açıdan anlamlı bir fark var mıdır?

3.1.2. Sayıtlar

1. BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesinde kullanılan ÇPÇE’nin güvenilirliği ve geçerliliği, ölçeği geliştiren araştırmacılar tarafından sağlanmıştır.
2. BİLSEM’lerde eğitim gören öğrencilerin özel yetenekli oldukları, Bakanlık tarafından yapılan sınavlarla kanıtlanmıştır.
3. Öğrencilerin ölçeğe verdikleri cevapların nesnel olduğu varsayılmıştır.

4. Öğrencilerin ölçeğe verdikleri cevapların istatistiksel sonuçları, öğrencilerin problem çözme becerilerini ortaya koymaktadır.

5. Öğrencilerin ölçeği cevaplarkenki duygu durumlarının, ölçeğe nesnel olarak yansıdığı varsayılmıştır.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Yapılan çalışmanın evrenini, BİLSEM’lerde müzik alanında eğitim alan 5. , 6. ,7. ve 8. sınıf ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini; İstanbul, Aydın, Adana, Ordu, Ankara, Samsun, Gaziantep, Çanakkale, Erzurum, Konya, Isparta, Denizli, Mersin, Antalya illerindeki BİLSEM’lerde müzik eğitimi alan ortaokul 5. , 6. , 7. ve 8. sınıf olan 203 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır.

3.2.1. Örneklem Grubunun Özellikleri

Tablo 3.1 Örneklemin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyleri	Frekans	Yüzde
5. sınıf	65	32
6. sınıf	52	26
7. sınıf	49	24
8. sınıf	37	18
Toplam	203	100

Tablo incelendiğinde, örneklem grubunun %32’sini 5. sınıflar, %26’sını 6. sınıflar, %24’ünü 7. sınıflar, %18’ini 8. sınıflar oluşturmaktadır.

Tablo 3.2 Örneklemin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kız	144	71
Erkek	59	29
Toplam	203	100

Tablo incelendiğinde, örneklem grubunun %71’ini kız öğrenciler, %29’unu erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 3.3 Örneklemin Sınıf Düzeylerine Göre Cinsiyet Dağılımı

Sınıf düzeyleri	Frekans	Yüzde
5. sınıf kız öğrenciler	43	30
6. sınıf kız öğrenciler	40	28
7. sınıf kız öğrenciler	37	26
8. sınıf kız öğrenciler	24	16
Toplam	144	100

Tablo incelendiğinde, örneklem grubunun %30'unu 5. sınıf kız öğrenciler, %28'ini 6. sınıf kız öğrenciler, %26'sını 7. sınıf kız öğrenciler, %16'sını 8. sınıf kız öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 3.4 Örneklemin Sınıf Düzeylerine Göre Cinsiyet Dağılımı

Sınıf Düzeyleri	Frekans	Yüzde
5. sınıf erkek öğrenciler	22	38
6. sınıf erkek öğrenciler	12	20
7. sınıf erkek öğrenciler	12	20
8. sınıf erkek öğrenciler	13	22
Toplam	59	100

Tablo incelendiğinde, örneklem grubunun %38'ini 5. sınıf erkek öğrenciler, %20'sini 6. sınıf erkek öğrenciler, %20'sini 7. sınıf erkek öğrenciler, %22'sini 8. sınıf erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Bu araştırmada, öğrencilerin problem çözme becerilerinin incelenmesi ve belirlenmesi için öğrencilere “İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri (ÇPÇE)” uygulanmıştır.

Bu ölçek, ilk ve ortaokulda eğitim alan öğrencilerin problem çözme becerilerinin düzeylerini açığa çıkarmak ve kendilerini algılama düzeylerini belirlemek için Serin vd. (2010) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilme sürecinde, 8 farklı ilk ve ortaokulun öğrencileri ile çalışma yapılmıştır. Çalışmaya toplamda 568 kız ve erkek öğrenci dahil edilmiştir. ÇPÇE, öğrencilerin problem çözme becerilerinin düzeylerini açığa çıkarmak ve öğrencilerin kendilerini algılama düzeylerini belirlemek için Türkiye’de yapılandırılan ilk ölçektir (Serin vd. , 2010).

Ölçek problem çözme becerisinin yanında, problem çözme becerisine güven, öz denetim ve kaçınma alt boyutlarını da ölçmektedir. “*Problem çözme becerisine güven, kişinin geniş çaplı bir problem durumu ile karşılaştığında etkin çözüm yolları*

bulacağına inancını ve güvenini temsil eder” (Şahin vd. , 1993). “Yaklaşma-Kaçınma stili, değişik problem çözme aktivitelerine genel olarak yaklaşma ve kaçınma eğilimini ifade eder” (Heppner ve Baker, 1997; akt. Sezen ve Paliç, 2011). Öz denetim ise kişinin, problem durumlarını çözme sürecinde duygularını ve davranışlarını kontrol etme inancı olarak tanımlanmaktadır. Bu boyut, aşırı tepki verme ve davranışların kontrolü olarak iki zıt boyutu yansıtmaktadır (Heppner ve Baker, 1997; Akt. Sezen ve Paliç, 2011).

Ölçek geliştirilirken geçerlik ve güvenilirlik çalışması için uzman görüşü alma, açıklayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve deneme uygulaması yapılmıştır. Yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında, ölçek 24 madde olarak düzenlenmiş ve ölçeğin güvenilirlik oranının 0,80 olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Serin vd. , 2010).

Ölçeğin kapsam geçerliliğinin sağlanması için üç sınıf öğretmeni, yedi doktora öğrencisi, üç uzman öğretim elemanı, yedi yüksek lisans öğrencisinden oluşan gruptan ölçeğin maddeleri ve ölçeğin ölçmek istediği özelliklere uygunluğu bakımından görüş istemiştir. Elde edilen görüşler doğrultusunda ölçek deneme uygulaması için şekillendirilmiştir (Serin vd. , 2010).

Ölçeğin deneme uygulaması, İzmir’de 8 farklı okulda gerçekleştirilmiş ve ölçek maddelerine gerekli hassasiyeti göstermeyen öğrenci cevapları çalışmanın dışında tutulmuştur. Böylece ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Deneme uygulaması yapılacak okullar, İzmir’in farklı bölgelerini temsil edecek şekilde belirlenmiştir (Serin vd. , 2010).

Ölçekten elde edilen verilerin analizi, LISREL 8.51 ve SPSS 12.00 bilgisayar programları kullanılarak yapılmıştır. Analizlerde, doğrulayıcı ve açıklayıcı faktör analizi, iç tutarlık katsayısı, korelasyon gibi istatistiksel teknikler kullanılmıştır. Analizlerin yorumlanmasında, 0,05 anlamlılık düzeyi ölçüt olarak kabul edilmiştir. Yapı geçerliliğini belirlemek için temel bileşenler analizi yapılmıştır (Serin vd. , 2010).

“Araştırmada Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri’nin ilköğretim öğrencileri ile yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonuçları, envanterin ilköğretim öğrencilerinin problem çözme becerisini algılayışlarını üç faktörlü bir yapı ile ölçebilecek psikometrik özelliklere sahip olduğu göz önüne alındığında: Geçerli ve güvenilir bir yapıya sahip olduğu, ölçeğin asıl uygulamalarından elde edilen sonuçların problem çözme becerisine ilişkin öğrencilerin kendilerini algılamaları konusunda

gerekli dönütleri sağlayabileceği, geliştirilen ölçme aracının ileride yapılacak farklı örneklerdeki uygulamalar ve çalışmalarla meta-analitik düzeyde incelenebileceği, 'ÇPÇE'nin ilköğretim öğrencilerinin problem çözme becerisi konusunda kendini algılayışlarının belirlenmesi amacıyla deneysel ve betimsel çalışmalarda kullanılabilirliği düşünülmektedir" (Serin vd. , 2010).

3.3.1. Araştırma Araçları

Araştırmada ÇPÇE'den elde edilen veriler, SPSS 22,0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada, verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için Skewness-Kurtosis değerlerine bakılmıştır. Skewness ve Kurtosis değerlerinin -1,5 ile +1,5 arasında olduğu ve verilerin normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde, aritmetik ortalama, frekans, standart sapma, bağımsız gruplar testi ve tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılmıştır.

3.4. YAPILAN ÇALIŞMALAR

BİLSEM'de, müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesinin amaçlandığı araştırmanın bu bölümünde, araştırmaya katılan öğrencilerin problem çözme becerilerine yönelik bulguları yer almaktadır.

BİLSEM'de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerine ait temel istatistikler Tablo 3.5'te yer almaktadır.

Tablo 3.5 Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Temel İstatistikler

Boyutlar	N	\bar{x}	Ss	Skewness		Kurtosis	
				İstatistik	S.h	İstatistik	S.h
Problem Çözme Envanteri	203	3.7865	.63008	-.480	.171	-.430	.340

Tablo 3.5'teki değerler, özel yetenekli öğrencilerin problem çözme becerilerinin "Sık sık böyle davranırım (\bar{x} =3.7865), S.s=.63008" düzeyinde olduğunu ortaya koymaktadır. Skewness-Kurtosis değerleri, kavramların normal bir dağılım da olduğunu göstermektedir.

BİLSEM'de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerine ilişkin bulgular Tablo 3.6'da yer almaktadır.

Tablo 3.6 Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Bulgular

	Maddeler	\bar{X}
1	Sorunlarımdan kaçma yerine sorunumu çözmeye çalışırım.	4.0542
2	Ne zaman sorun yaşasam içimde hep bir karamsarlık olur ve kendimi kolay kolay toplayamam.	2.5911
3	Karşıma sorunlar çıktığında sakin olmaya çalışırım.	3.8966
4	Kafama bir şeyler takıldığında sinirli olurum ve istemediğim sözler söylerim.	2.2956
5	Yaşadığım problemlerin herkesin başına gelebileceğine inanırım.	3.1724
6	Başıma bir problem geldiğinde çabucak üzülürüm.	2.5911
7	Sorun yaşadığımda onu çözmek için bulduğum çözüm yolu işe yarayana kadar vazgeçmem.	3.5764
8	Sorun yaşadığımda uzun süre etkisinden kurtulmam.	2.4581
9	Sorunlarım olduğunda hep kendi kendime sorular sorarım ve çözüm yolları ararım.	3.6502
10	Sorunlarımı çözemediğim zaman her şeyden soğurum.	2.0493
11	Karşılaştığım sorunlardan kurtulmak için vazgeçmeden bütün çözüm yollarını denerim.	3.7438
12	Sorun yaşadığımda kendimi kolay kolay derse veremem.	2.7241
13	Öncelikle sorunlarımın neden kaynaklandığını bulmaya çalışırım.	3.8079
14	Arkadaşlarımla sorun yaşadığımda konuşmak yerine kavga ederim.	1.6453
15	Sorunlardan kaçmak yerine işe yarayan bir çözüm yolu bulana kadar uğraşırım.	3.8571
16	İş ve sorumluluklarımdan kaçmak için bir çok bahane uydururum.	1.8079
17	Sorunlar karşısında oldukça sabırlı ve kararlı davranırım.	3.5862
18	Bir sorunum olduğunda ne yaparsam yapayım çözülmeyeceğini düşünürüm.	1.8916
19	Sorunlarımı çözemediğim zamanlarda ailemden ya da arkadaşlarımdan yardım isterim.	3.7389
20	Sorunlarımı çözme konusunda genellikle başarılı değilimdir.	2.0099
21	Sorunlarım karşısında genellikle yaratıcı ve etkili çözüm yolları bulurum.	3.7931
22	Sorunlarım olduğunda küçük çocuk gibi davranmak beni rahatlatır.	1.7586
23	Bir sorunla karşılaştığımda tüm çözüm yollarını düşünerek çözeceğime inanırım.	3.8079
24	Bir sorunum olduğunda çözüm yolları aramak yerine her şeyi olurlarına bırakırım.	1.9852

Tablo 3.6 incelendiğinde, BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerine ilişkin en yüksek ortalamaya sahip maddelerin: “Sorunlarımdan kaçma yerine sorunumu çözmeye çalışırım (\bar{X} =4.0542).”, “Karşıma sorunlar çıktığında sakin olmaya çalışırım (\bar{X} =3.8966).” ve “Sorunlardan kaçmak yerine işe yarayan bir çözüm yolu bulana kadar uğraşırım (\bar{X} =3.8571).” olduğu, en düşük ortalamaya sahip maddelerin ise: “Arkadaşlarımla sorun yaşadığımda konuşmak yerine kavga ederim (\bar{X} =1.6453).”, “Sorunlarım olduğunda küçük çocuk gibi davranmak beni rahatlatır (\bar{X} =1.7586).” ve “İş ve sorumluluklarımdan kaçmak için bir çok bahane uydururum (\bar{X} =1.8079).” olduğu görülmektedir.

BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerileri, cinsiyet değişkenine göre incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 3.7’de verilmiştir.

Tablo 3.7 Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Problem Çözme Becerileri

	Cinsiyet	n	\bar{X}	ss	t	df	p
Problem Çözme Becerileri	Kız	144	3.8079	.64794	.753	201	.452
	Erkek	59	3.7345	.58625			

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre problem çözme becerilerine ilişkin t-testi bulguları Tablo 3.7’de görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin cinsiyet değişkeni, öğrencilerin problem çözme becerileri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmasada ($t=0.753$, $p>0.05$), kız öğrencilerin problem çözme becerileri ortalamasının ($\bar{x}=3.8079$) erkek öğrencilerin problem çözme becerileri ortalamasından ($\bar{x}=3.7345$) yüksek olduğu görülmektedir.

BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin cinsiyet değişkeni açısından, problem çözme becerisine güven, öz denetim, kaçınma alt boyutlarına ilişkin bulguları Tablo 3.8’de ayrı ayrı verilmiştir.

Tablo 3.8 Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Problem Çözme Becerilerinin Boyutları

		Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	df	p
Problem Çözme Becerisine Güven		Kız	144	3.7604	.76133	1.108	201	.269
		Erkek	59	3.6342	.67293			
Öz Denetim		Kız	144	3.6736	.79704	.289	201	.773
		Erkek	59	3.6392	.70003			
Kaçınma		Kız	144	4.1097	.71852	.011	201	.991
		Erkek	59	4.1085	.69810			

Tablo 3.8 incelendiğinde, BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin cinsiyet değişkeni açısından en yüksek ortalamasının, kaçınma boyutunda olduğu görülmektedir. Her boyut kendi içinde ayrı ayrı incelendiğinde, kız öğrencilerin ortalamalarının erkek öğrencilerin ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir.

BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin, devam ettikleri sınıf değişkenine göre betimsel istatistikleri Tablo 3.9’da verilmiştir.

Tablo 3.9 Öğrencilerin Sınıf Değişkenine Göre Problem Çözme Becerilerinin Betimsel İstatistikleri

		Sınıf	n	\bar{x}	SS
Problem Çözme Becerileri		5. sınıf	65	3.8551	.56424
		6. sınıf	52	3.8413	.68991
		7. sınıf	49	3.7713	.61767
		8. sınıf	37	3.6092	.65817

Tablo 3.9 incelendiğinde, 5. sınıf öğrencilerin problem çözme becerileri ortalamasının ($\bar{x}=3.8551$), 6. sınıf öğrencileri ($\bar{x}=3.8413$), 7. sınıf öğrencileri ($\bar{x}=3.7713$) ve 8. sınıf öğrencileri ($\bar{x}=3.6092$) ortalamalarından daha yüksek olduğu, sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin problem çözme becerileri istatistiklerinin düştüğü görülmektedir.

BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin, devam ettikleri sınıf değişkenine göre ANOVA sonuçları Tablo 3.10’da verilmiştir.

Tablo 3.10 Problem Çözme Becerilerinin Öğrencilerin Sınıf Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anamlı Fark
Gruplar arası	1.637	3	.546	1.382	.249	Yok
Gruplar içi	78.558	199	.395			
Toplam	80.194	202				

Öğrencilerin devam ettikleri sınıf değişkenine ilişkin ANOVA bulguları Tablo 3.10’da görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin, devam ettikleri sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir [$F(3,199)=1.382, p>0.05$].

BÖLÜM SON. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

SONUÇ TARTIŞMA

BİLSEM’de müzik eğitim alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada ulaşılan sonuçlar ve çalışmanın önerilerine bu bölümde yer verilmiştir.

Araştırmanın Alt Sorunsallarına İlişkin Sonuçlar:

1. Alt Sorunsal: BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerine ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırma sonucunda, BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerine ilişkin görüşlerinde, en yüksek ortalamaya sahip maddelerin: “Sorunlarımdan kaçma yerine sorunumu çözmeye çalışırım. ”, “Karşıma sorunlar çıktığında sakin olmaya çalışırım. ”, “Sorunlardan kaçmak yerine işe yarayan bir çözüm yolu bulana kadar uğraşırım. ” olduğu ortaya çıkmıştır. En düşük ortalamaya sahip maddelerin ise: “Arkadaşlarımla sorun yaşadığımda konuşmak yerine kavga ederim. ”, “Sorunlarım olduğunda küçük çocuk gibi davranmak beni rahatlatır. ” ve “İş ve sorumluluklarımdan kaçmak için bir çok bahane uydururum. ” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin problem çözme becerilerine yönelik görüşlerine göre problem çözme becerilerinin geliştiği, gerçek yaşam problemlerini önemsedikleri ve sorunlarından kaçmak yerine bunların çözümünde ısrarcı oldukları söylenebilir.

2. Alt Sorunsal: BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Elde edilen bulgulara göre BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin cinsiyet değişkeni, problem çözme becerileri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmasada, kız öğrencilerin problem çözme becerileri ortalamasının, erkek öğrencilerin problem çözme becerileri ortalamasından yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu sonuç, Sezen ve Paliç (2011)’in yaptığı (Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisi Algılarının Belirlenmesi) araştırma sonucuyla örtüşmektedir. Yine aynı

çalışmada, kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla kendilerini problem çözme becerisi anlamında daha olumlu gördükleri ifade edilmektedir. Bu sonuçtan ve araştırma sonucundan yola çıkılarak, kız öğrencilerin problem durumlarını çözerken erkek öğrencilere göre daha fazla çabaladıkları ve problemler karşısında yılmadıkları söylenebilir. Son yıllarda kız çocuklarının eğitime daha fazla önem verilmesi, kızların daha fazla iş hayatında olmaları ve ailelerin kız çocuklarını yetiştirmede bakış açılarını değiştirmeleri gibi sebepler kızların problem çözme becerilerine olumlu yönde katkı sağlamış olabilir.

Tüysüz (2013)'ün üstün yetenekli öğrencilerin problem çözme becerilerinde üstbiliş düzeylerini araştırdığı çalışmasında, kız öğrencilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuç, yapılan araştırmanın sonuçları ile örtüşmektedir. Bu durumda, BİLSEM'de verilen müzik eğitiminin kız öğrencilerin üstbilişsel düşünme becerilerine de katkı sağladığı söylenebilir.

BİLSEM'de müzik eğitimi alan ortaokul 5. , 6. , 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerilerinin alt boyutları (Problem çözme becerisine güven, öz denetim, kaçınma) cinsiyet değişkeni açısından ayrı ayrı incelendiğinde, en yüksek ortalamanın kaçınma boyutunda olduğu bulunmuştur. Alt boyutlar kendi içinde ayrı ayrı incelendiğinde ise, kız öğrencilerin ortalamalarının, erkek öğrencilerin ortalamalarından yüksek olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin problem çözme becerilerine erkek öğrencilerden fazla güven duyması, problem çözme becerilerinde kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla daha başarılı oldukları sonucunu da desteklemektedir.

Kaçınma davranışı ortalamasının kız öğrencilerde erkek öğrencilere göre yüksek olması, kız öğrencilerin bir problem durumuyla karşılaştıklarında problem durumunu hemen çözmek yerine, problem durumunu erteleme eğilimlerinin erkek öğrencilere göre daha ağır bastığı şeklinde söylenebilir. Bu durum, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre problem durumlarına daha temkinli yaklaşımlarından, problem durumunun çözümü için acele etmek yerine neden-sonuç ilişkilerine daha analitik bakış açısıyla yaklaşımlarından kaynaklanabilir.

Öğrencilerin öz denetim becerileri incelendiğinde, kız öğrencilerin öz denetim becerileri ortalamasının erkek öğrencilerin öz denetim becerileri ortalamasından daha yüksek olması; kız öğrencilerin kendini yönlendirme, daha bağımsız hareket edebilme,

bağımsız düşünme ve iç denetim gibi özelliklerde erkeklere oranla daha fazla geliştikleri şeklinde yorumlanabilir.

Problem çözme becerisine güven, kaçınma ve öz denetim özelliklerinin araştırıldığı araştırmalar incelendiğinde, Kürtüncü, Ergöl, Demirbağ'ın (2013) çalışmasında, kaçınma davranışının cinsiyetlere göre farklılaştığı fakat erkek öğrencilerin kaçınma davranışı ortalamasının kız öğrencilerin kaçınma davranışı ortalamasından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yönüyle Kürtüncü, Ergöl ve Demirbağ'ın (2013) araştırma sonucu, çalışmada ulaşılan araştırma sonucuyla çelişmektedir.

Problem çözme becerisine güven, öz denetim ve kaçınma alt boyutlarının incelendiği Şeb, Bulut Serin (2017) tarafından yapılan araştırmada, satranç eğitimi alan ve almayan öğrenciler karşılaştırılmış ve problem çözme becerisi alt boyutlarının öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sıdar (2011)'in problem çözme becerisi alt boyutlarını incelediği araştırmasının sonuçları, Şeb, Bulut Serin (2017)'in ulaştığı sonuçları desteklemektedir. Yapılan araştırmanın sonucu bu yönüyle Şeb, Bulut Serin (2017) ve Sıdar (2011)'in yaptığı araştırma sonuçlarıyla çelişmektedir.

3. Alt Sorunsal: BİLSEM'de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin, sınıf düzeyleri arasında problem çözme becerilerine yönelik istatistiksel açıdan anlamlı bir fark var mıdır?

Öğrencilerin devam ettikleri sınıf değişkenine ilişkin elde edilen bulgulara göre, BİLSEM'de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin, problem çözme becerilerinin devam ettikleri sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Öğrencilerin problem çözme becerilerinin sınıf değişkenine göre incelendiği araştırmaların sonuçları ile mevcut araştırmanın sonuçlarının paralellik gösterdiği görülmektedir (Sezen ve Paliç (2011); Ekici (2017); Kantek ve Gezer (2010); Genç ve Kalafat (2010); Altunçekiç, Yaman ve Koray (2005). BİLSEM'de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin devam ettikleri sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık oluşturmaması, BİLSEM'lerde verilen müzik eğitiminin problem çözme becerileri üzerindeki olumlu etkisinden kaynaklanabilir. Bu bakımdan, BİLSEM'de verilen müzik eğitiminin öğrencilerin seviyesine uygun olduğu ve öğrencilere hayata yönelik problem çözme becerisi kazandırdığı söylenebilir.

Sınıf değişkeni, öğrencilerin problem çözme becerileri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmasada, 5. sınıf öğrencilerin problem çözme becerisi istatistiklerinin 6. sınıf, 7. sınıf, 8. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerileri istatistiklerinden daha yüksek olduğu ve öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça problem çözme becerisi düzeylerinin düştüğü görölmüştür. Öğrencilerin, ergenlik dönemi süreçleri, liseye geçişteki hazırlık süreçleri, öğrenci sayılarının üst sınıflarda az olması, sınıf seviyesi arttıkça daha karmaşık problemlerle karşılaşılması gibi nedenler öğrencilerin problem çözme becerilerine yönelik algılarına olumsuz etkide bulunmuş olabilir.

Çevik (2011) tarafından yapılan araştırmada en düşük sınıf seviyesinin, en yüksek sınıf seviyesinden problem çözme becerisi bakımından farklılaştığı ve düşük sınıfın problem çözme becerisinin, yüksek sınıflara göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çevik (2011)'in araştırma sonuçları, bu bakımdan yapılan araştırma sonucunu desteklemektedir. Öte yandan Polat ve Tümkaya (2010) ile Arkan'ın (2011) yaptığı araştırmalarda, sınıf düzeyleri arttıkça problem çözme becerisinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Polat ve Tümkaya (2010) ile Arkan'ın (2011) araştırma sonucu, bu yönüyle mevcut araştırmanın sonucuyla çelişmektedir.

ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın bulgularına dayanılarak ulaşılan sonuçlara göre çeşitli öneriler sunulmuştur.

- Bu araştırmada; İstanbul, Aydın, Adana, Ordu, Ankara, Samsun, Gaziantep, Çanakkale, Erzurum, Konya, Isparta, Denizli, Mersin, Antalya illerindeki BİLSEM'lerde müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerileri incelenmiştir. Bu yüzden, diğer illerdeki BİLSEM'lerde eğitim alan öğrencilerin problem çözme becerilerini inceleyen çalışmalar yapılması faydalı olacaktır.
- BİLSEM'lerde yapılacak olan çalışmaların, genel yetenek, resim alanlarında da yapılmasının; ayrıca ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerinde ayrı ayrı uygulanmasının faydalı olacağı düşünölebilir.
- BİLSEM'de eğitim alan öğrencilerin problem çözme becerilerinin daha fazla gelişmesi, gerçek yaşam problemlerini çözme konusunda daha yetkin olmaları için

eđitim ortamının nasıl Őekillendirileceđi ve bunların műfredatlara nasıl yansımaları gerektiđi yűnűnde araŐtırmalar yapılmasının faydalı olacađı dűŐűnűlmektedir.

- Műzik alanında eđitim gűren űđrencilerle, genel yetenek ve resim alanında eđitim gűren űđrencilerin problem űzme becerileri arasında anlamlı bir farkın olup olmadıđının da araŐtırılmasının faydalı olacađı dűŐűnűlmektedir.
- BİLSEM’de uygulanan műfredatların, űđrencilerin yaratıcı problem űzme becerilerine daha fazla hitap edecek Őekilde dűzenlenmesinin faydalı olacađı dűŐűnűlmektedir.
- Eđitim Fakűltelerinin Műzik űđretmenliđi Bűlűműnde eđitim alan űđretmen adaylarına, műzik alanında űzel yetenekli űđrencilere nasıl eđitim vermeleri gerektiđinin űđretilmesinin de yararlı olacađı dűŐűnűlmektedir.

KAYNAKLAR

- Akarsu, F, (2004), “*Enderun: Üstün Yetenekliler için Saray Okulu*”, Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı, Çocuk vakfı yayınları, 1. Türkiye Üstün Yetenekli çocuklar Kongresi, İstanbul, Türkiye, 97-101.
- Akarsu, F, (2004), “*Üstün Yetenekliler*”, Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı, Çocuk vakfı yayınları, 1. Türkiye Üstün Yetenekli çocuklar Kongresi, İstanbul, Türkiye, 127-154.
- Akdemir, A. S, (2013), “*Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Programlarının Tarihçesi ve Sorunları*”, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/12 Fall 2013, p. 15-28, ANKARA-TURKEY.
- Akkanat, H, (2004), “*Üstün veya özel yetenekliler*”, Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı, Çocuk vakfı yayınları, 1. Türkiye Üstün Yetenekli çocuklar Kongresi, İstanbul, Türkiye, 169-193.
- Aktamış, H. ; Ergin, Ö, (2006), “*Fen eğitimi ve yaratıcılık*”, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 20, 77-83.
- Altan, M. Z, (1999), “*Çoklu zeka kuramı*”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Cilt: 5, Sayı: 17, 105-117.
- Arkan, K, (2011), “*Sınıf öğretmenlerinin problem çözme becerisini kazandırmaya yönelik öz-yeterlikleri ile ilköğretim öğrencilerinin problem çözme becerileri arasındaki ilişki*”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üni. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye, 75-84.
- Arslan, C, (2005), “*Kişilerarası Çatışma Çözme ve Problem Çözme Yaklaşımlarının Yükleme Karşılığı Açısından İncelenmesi*”, Doktora Tezi, Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Türkiye, 54.
- Aslan, E. ; Aktan, E. ; Kamaraj, I, (1997), “*Anaokulu Eğitiminin Yaratıcılık ve Yaratıcı Problem Çözme Becerisi Üzerindeki Etkisi*”, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı: 9, 37-48.
- Ataman, A, (1982), “*Üstün zekalı çocuklara ana-babaları ve öğretmenleri nasıl yardımcı olabilir*”, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 1, 335-344.
- Azar, A. ; Presley, A. İ. ; Baklaya, Ö, (2006) “*Çoklu zeka kuramına dayalı öğretimin Öğrencilerin başarı, tutum, hatırlama ve bilişsel süreç becerilerine etkisi*”, H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi (H.U. Journal of Education), 30(2006), 45-54.
- Baltacı, R, (2013), “*Üstün Zekâyı Yeteneğe Dönüştürmek: Gelişimsel Bir Teori Olarak Ayrımsal Üstün Zekâ ve Yetenek Modeli*”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi 2013, 14(1), 1-20.
- Baykoç Dönmez, N, (2004), “*Bilim Sanat Merkezleri’nin Kuruluşu ve işleyişinde Yapılması Gereken Düzenlemeler*”, Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı, Çocuk vakfı yayınları, 1. Türkiye Üstün Yetenekli çocuklar Kongresi, İstanbul, Türkiye, 69-74.

- Baykoç Dönmez, N, (2005), “*Üstün yeteneklilerin eğitimleri ve bilim sanat merkezleri*”, Çocuk gelişimi ve eğitimi dergisi: 1, 2, 84-89.
- Bildiren, A, (2011), “*Üstün yetenekli çocuklar, aileler ve öğretmenler için bir kılavuz*”, Doğan kitap, İstanbul, Türkiye, 1. Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulunun On sekizinci ve On dokuzuncu Toplantısı. (2009, 5Ağustos). Resmi Gazete: (Sayı: 27310). Erişim: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/08/20090805-5.htm>.
- Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi (Kasım, 2016). Tebliğler Dergisi (Sayı: 2710). Erişim: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_01/02031535_tebliğler_der_gisi.pdf.
- Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, (2001), <https://tokat.meb.gov.tr/teftis/userfiles/upload/MEB%20Bilim%20ve%20Sanat%20Merkezleri%20Y%C3%B6nergesi.doc>, Erişim tarihi: 18.12.2018.
- Binbaşoğlu, C, (1990), “*Köy Enstitülerinde Öğretim Programları*”, Öğretmen Dünyası, 27-32.
- Cemalçılar, A, (1992), “*Ahmet Adnan Saygun ve Yunus Emre Oratoryosu*”, Kurgu Dergisi, S: 11, 1992, 180-181.
- Clark, B, (2015), “*Üstün zekalı olarak büyümek*”, (F, Kaya, Ü, Uğurlu çeviri editörleri), Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, Türkiye, 3.
- Çağlar, D, (1972), “*Üstün yetenekli çocukların özellikleri*”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi Cilt: 5 Sayı: 3, 95-110.
- Çağlar, D, (2004), “*1953-1993 Yılları Arasında Üstün Zekâlı Çocuklar Konusunda Alınan Kararlar, Çalışmalar ve Uygulamalar*”, Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Bildiriler Kitabı, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul, 61-69.
- Çağlar, D. ; Davaslıgil, Ü. ; Akarsu, F. ; Baykoç Dönmez, N. ; Uzun, M. ; Kulaksızoğlu, A, (2004), “*Türkiye’de Üstün Yetenekli Çocuk Eğitiminin Dünü, Bugünü, Geleceği*”, (2004), 1. Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi, Kongre Tutanağı ve Kararlar Kitabı, İstanbul, 105-117.
- Çalgan, G, (2007), “*Necil Kazım Akses’in Yaşam Öyküsü ile “Viyola Konçertosu’nun Müzikal ve Teknik Analizi”, Diğer Türk Bestecilerinin Viyola İçin Yazılmış Eserlerine Yönelik Bir Değerlendirme*”, Sanatta yeterlik çalışması, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, Türkiye, 1-5.
- Çevik, D. B, (2011), “*Müzik öğretmeni adaylarının çeşitli değişkenlere göre problem çözme becerileri*”, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt: 19(2011), No: 3, 1003-1012.
- Çuhadar, C. H, (2017), “*Müziksel zeka*”, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 26, Sayı: 3, 1-12.
- Davaslıgil, Ü, (2000), “*Üstün ve Özel Yetenekli Çocuklara İlişkin Alt Komisyon*”, 1. İstanbul Çocuk Kurultayı, İstanbul Çocuk Raporu, İstanbul Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul. 1.
- Davaslıgil, Ü. ; Zeana, M, (2004), “*Üstün Zekâlıların Eğitimi Projesi*”, 1. Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı, İstanbul, 96.
- Demirci, M. D, (2010), “*Bilim ve Sanat Merkezleri Süreci (Üstün Yetenekli Bireylerin Eğitimi) İç Denetim Raporu*”, Millî Eğitim Bakanlığı İç Denetim Birimi Başkanlığı, 96-108.
- Demirel, Ö, (2011), “*Eğitimde yeni yönelimler*”, Pegem A yayıncılık, Ankara, Türkiye, 81-88.
- Demirgen, E. ; Sazak, N, (2014), “*III. Selim Dönemi’nde Enderun-i Hümayun Mekteplerinde Okutulan Müzik Risalesinin Meşk Yöntemi Açısından İncelenmesi*”, İdil dergisi, 3(2014): 27-46.

- Duru, E. ; Gün, E. , (2012), “Müzikal yeteneğin oluşumunda etkili olan faktörler: Kalıtım ve çevre”, İDİL, Cilt: 1(2012), Sayı 5/Volume 1, Number 5, 339-349.
- Ece, A. S, (2006), “1904-2004 yılları arasında çağdaş Türk bestecilerinin biyografik özellikleri ve eğitim süreçleri”, 5.
- Enç, M, (2004), “Enderun”, Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı, Çocuk vakfı yayınları, 1. Türkiye Üstün Yetenekli çocuklar Kongresi, İstanbul, Türkiye, 37-83.
- Erdem, S, (2015), “Üstün Yetenekli Çocukların Eğitim Süreçlerinde Kültürel ve Sosyal Sermaye: Ankara Bilsen Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye, 48.
- Eriş, B, (2017), “Her çocuk için yeteneklidir”, Alfa yayınları, İstanbul, Türkiye, 208-211.
- Genç, S. Z. ; Kalafat, T, (2010), “Öğretmen Adaylarının Empatik Becerileri İle Problem Çözme Becerileri”, Kuramsal Eğitimbilim, 3(2), 135-147.
- Gençel Ataman, Ö, (2014), “Ortaokul Öğrencilerinin Matematik Dersi Başarısında Mozart Müziği Etkisi”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H.U. Journal of Education), 29(2), 81-93.
- Göğüş, G, (2009), “Müzik Yeteneğinin Geliştirilmesinde Küçük Yaşlarda Eğitime Başlamanın Önemi”, Eğitim Fakültesi Dergisi XXII(1), 89-102.
- Güler, G, (2010), “Cemal Reşit Rey’in çağdaş Türk müziğine katkıları”, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, Türkiye, 11-25.
- Gün, E. ; Demirtaş, O, (2016), “Müzik eğitiminin bilişsel gelişime etkisi”, International Journal of Social Science Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3555> Number: 50, 117-124.
- Güven, E. ; Sezginsoy, B, (2009), “Müzik Alanında Üstün Bir Yetenek: İdil Biret (Görüş ve önerileri)”, Eğitim Fakültesi Dergisi XXII(1), 123-142.
- Güzel Sanatlarda Fevkalade İstidat Gösteren Çocukların Devlet Tarafından Yetiştirilmesi Hakkında Kanun.(1956, 24 Şubat). Resmi Gazete: (Sayı: 9242). Erişim: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/9242.pdf>.
- Hatipoğlu, G, (2017), “Türkiye’de çoksesli müzik”, ONLINE JOURNAL OF MUSIC SCIENCES, 2(1), 136-165.
- İdil Biret ve Suna Kan’ın Yabancı Memleketlerde Müzik Tahsiline Gönderilmesine Dair Kanun. (1948, 12 Temmuz). Resmi Gazete: (Sayı: 6955). Erişim: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/6955.pdf>.
- Kantek, F. ; Gezer, N, (2010), “Bir Sağlık Yüksekokulunda Öğrencilerin Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi”, International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 186.
- Karakurt, B, (2003), “Sınıf yönetiminde üstün zeka ve yetenekli öğrencilere yönelik öğretmen tutumu”, http://www.fencebilim.com/ustunyetenek/ustun_yeteneklilerde_sinif_yonetimi.pdf, Erişim: 27.05.2018.
- Köy Enstitüleri Kanunu. (1940, 22 Nisan). Resmi Gazete: (Sayı: 4491). Erişim: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/4491.pdf>.
- Kuloğlu, Ü. ; Gülmemed, S, (2009), “Osmanlı müzik kültürü”, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Kültür Portalı Projesi, Ankara, Türkiye, 4.
- Kurtuluş, Y, (2002), “Sanat Eğitimi Hareketi ve Tonguç”, Eğitim ve Bilim 2002, Cilt 27, Sayı: 12, 31-34.
- Küpana, M. N, (2016), “Yaratıcı problem çözme ve müzik eğitimi”, Online Journal Of Music Sciences, 1(1), 44-58.

- Kürtüncü, M. ; Ergöl, Ş. ; Demirbağ, B. C, (2013), “*Problem Çözme Envanterinin 10-14 Yaş Grubu Çocuklarda Uygulanması*”, TAF Preventive Medicine Bulletin, 12(5), 2013, 545-552.
- Malkoç, T, (2004), “*Üstün yetenekliler ve müzik eğitimi*”, Üstün yetenekli çocuklar bildiriler kitabı, 1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi, Yayın Dizisi: 2, İstanbul, Türkiye, 169-177.
- Mark, S, (2002, 2007), “*Howard Gardner and Multiple Intelligences*”, The Encyclopedia of Informal Education. 2002, 2007, 1.
- MEB, (2009), “*Çocuk gelişimi ve eğitimi, üstün zeka ve özel yetenekli çocuklar*”, MEGEP (Mesleki eğitim ve öğretim sisteminin güçlendirilmesi projesi), Ankara, Türkiye, 21.
- Milli Eğitim Bakanlığı 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun. (1929, 16 Nisan). Resmi Gazete: (Sayı: 1169). Erişim: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.1416.pdf>.
- Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Yönetmeliği. (2009, 16 Haziran). Resmi Gazete: (Sayı: 27260). Erişim: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/06/20090616-7.htm>.
- Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. (2011, 14 Eylül). Resmi Gazete: (Sayı: 28054). Erişim: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/09/20110914-1.htm>.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973, 24 Haziran). Resmi Gazete: (Sayı: 14574). Erişim: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>.
- Ortaş, İ, (2005), “*Ülkemizin Kaçırıldığı En Büyük Eğitim Projesi: Köy Enstitüleri*”, Pivolka, Başkent Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Eleştirel-Yaratıcı Düşünme ve Davranış Araştırmaları Laboratuvarı, 3-5.
- Özbay, Y, (2013), “*Üstün yetenekli çocuklar ve aileleri*”, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye, 1.
- Özdemir, G. ; Yıldız, G, (2010), “*Genel Gelişim Sürecinde Müziksel Gelişim*”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 2, 80-94.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. (2006, 31 Mayıs). Resmi Gazete: (Sayı: 26184). Erişim: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/05/20060531-2.htm>.
- Özmenteş, G. ; Adızel, F, (2017), “*Müzik gelişimi ve öğrenmede sosyo-kültürel bağlam*”, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Journal of Research in Education and Teaching, Cilt: 6, Haziran 2017, Özel Sayı: 1 Makale No: 36 ISSN: 2146-9199, 422-436.
- Özyüksel Ersil, G, (2007), “*Cumhuriyet Devrimimizin Özgün Eğitim Kurumları Köy Enstitülerinde Müzik Eğitimi ve Günümüze Yansımaları*”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniv. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye, 1.
- Polat, R. H. ; Tümkaya, S, (2010), “*Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Düşünme İhtiyacına Göre Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi*”, İlköğretim Online, 9(1), 346-360.
- Power, E, (1982), “*Philosophy of Education*”, Prentice Hall, 138.
- Rauscher, F. H. ; G. L. Shaw. ; K. N. Ky. , (1995), “*Listening to Mozart enhances spatial-temporal reasoning: towards a neurophysiological basis*”, Neuroscience Letters 185, 44-47.
- Say, A, (1997), “*Müzik tarihi*”, Müzik ansiklopedisi yayınları, Ankara, Türkiye, 518-524.

- Say, A, (2002), “*Müziğin kitabı*”, Müzik ansiklopedisi yayınları, Ankara, Türkiye, 230.
- Sazak, N, (2008), “*Müziksel algılamamanın temel boyutları*”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 1, Yıl: 2008, Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>.
- Serin, O. ; Bulut Serin, N. ; Saygılı, G, (2010), “*İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri'nin (ÇPÇE) Geliştirilmesi*”, İlköğretim Online, 9(2), 2010, 446-458.
- Sezen, G. ; Paliç, G, (2011), “*Lise öğrencilerinin problem çözme becerisi algısının belirlenmesi*”, 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications 27-29 April, 2011, Antalya, Turkey, 1689-1695.
- Sıdar, R, (2011), “*Bilim Sanat Merkezinde Okuyan Öğrencilerin Yaratıcılıklarının Problem Çözme Becerilerine Etkisi*”, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, Türkiye, 1-154.
- Şahin, N. , Şahin, N. H. and Heppner, P. P, (1993), “*Psychometric properties of the Problem Solving Inventory in a group of Turkish University Students*”, Cognitive Therapy and Research, 17(4), 379-396.
- Şeb, G. ; Bulut Serin, N, (2017), “*KKTC’de satranç eğitimi alan ve almayan ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerine yönelik algıları*”, International Journal of New Trends in Arts, Sports&Science Education-2017, volume 6, issue 3, 2017, 58-67.
- Şendurur, Y. ; Akgül Barış, D, (2002), “*Müzik eğitimi ve çocuklarda bilişsel başarı*”, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 22(2002), Sayı: 1, Ankara, Türkiye, 165-174.
- Talu, N, (1999), “*Çoklu zeka kuramı ve eğitime yansımaları*”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15, 164-172.
- Tekin, Gürgen, E. ; Bilen, S, (2005), “*Müzik Alan Derslerinin Müzik Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Düşünme Becerileri Üzerindeki Etkileri*”, G.Ü, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 25(2005), Sayı 3, 325-338.
- Tunçdemir, İ, (2004), “*Çok sesli müzikte “Harika çocuk kanunu”nun Türk müzik kültürüne etkisi: İdil Biret-Suna Kan örneği*”, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya, Türkiye, 1.
- Tunçdemir, İ, (2004), “*Çok sesli müzikte üstün bir yetenek: Fazıl Say*”, 1. Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Poster Sunumu, İstanbul, Türkiye, 1.
- Tüysüz, C, (2013), “*Üstün Yetenekli Öğrencilerin Problem Çözme Becerisine Yönelik Üstbiliş Düzeylerinin Belirlenmesi*”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 10, Sayı, 21, 157-166.
- Uluğbay, S, (2013), “*Müzik eğitiminin çocuklar üzerine olan etkisi*”, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt: 21, No: 3, 1027.
- Uslu, M, (2013), “*Türk müzik eğitiminde çok yönlü bir kişilik, Cemal Reşit Rey*”, AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ, Sayı: 34, Ocak-Şubat 2013, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, ISSN: 1694-528X, İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası Kırgız-Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat-KIRGIZİSTAN, <http://www.akademikbakis.org>, 1-13.
- Ülgen, G, (1997), “*Eğitim Psikolojisi*”, Alkım Yayınevi, Üçüncü Baskı, 26.
- Ünver, G, (2006), “*John Dewey’in eğitim felsefesi*”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye, 6.
- WEB_1, (2018), “*Harika çocuklar yasası hakkında TBMM görüşmelerinden bir kesit.*”, <http://www.musikidergisi.net/?p=2602>, Erişim tarihi: 21.05.2018.

- WEB_2, (2010), “Okul öncesi müzik eğitimi”, Eser müzik web sitesi, <http://www.esermuzik.com.tr/okul-oncesi-muzik-egitimi/>, Erişim tarihi: 21.05.2018.
- WEB_3, (2006), Melik Duyar, Mozart müzikleri zeka ve hafızayı geliştiriyor, <http://www.megahafiza.com/mozart-muzikleri-hafiza-ve-zekayi-gelistiriyor.asp>, Erişim: 22.05.2018.
- WEB_4, (2008), Şefik Yüksel, İdil Biret Web sitesi, <http://idilbiret.eu>, Erişim: 07.07.2018.
- WEB_5, (2018), Prof. Dr. Koral Çangal, http://www.ulvicemalerkin.com/yasam_oykusu.htm, Erişim: 31.05.2018.
- WEB_6, (2018), T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü web Sitesi, <http://www.guzelsanatlar.gov.tr/TR,3299/sunakan.html>, Erişim: 07.07.2018.
- WEB_7, (2018), “Rehberliğin tarihçesi”, http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/56/01/746301/dosyalar/2012_11/30010048_rehberlinterhes.pdf. Erişim tarihi: 18.12.2018.
- WEB_8, (2018), “Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanun”, http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/mevzuat/yonetmelik/KANUN_28_Temmuz-2012.pdf, Erişim tarihi: 18.12.2018.
- WEB_9, (2018), Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Lisesi, <https://tevitol.edupage.org/>, Erişim tarihi: 18.12.2018.
- WEB_10, (2018), Türkiye Zeka Vakfı, <https://www.tzv.org.tr/>, Erişim tarihi: 18.12.2018.
- WEB_11, (2018), Çocuk vakfı, <http://www.cocukvakfi.org.tr/ozel-yetenekli-cocuklar-arastirma-merkezi/>, Erişim tarihi: 18.12.2018.
- WEB_12, (2018), Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi, http://isbl.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/34/28/952086/icerikler/tarihce_1611918.htm?CHK=04636e907cb8ac520dd986bb53aa0c00, Erişim tarihi: 18.12.2018.
- WEB_13, (2018), ÜYEP, <http://uyep.anadolu.edu.tr/hakkimizda>, Erişim tarihi: 18.12.2018.
- WEB_14, (2018), Aktuel psikoloji, <http://www.aktuelpsikoloji.com/ii-ulusal-turkiye-ustun-yetenekli-cocuklar-kongresi-3542h.htm>, Erişim tarihi: 18.12.2018.
- WEB_15, (2018), İnönü Üniversitesi Üstün Yetenekliler Eğitim ve Araştırma Merkezi, <http://inonu.edu.tr/uyam>, Erişim tarihi: 18.12.2018.
- WEB_16, (2018), “1. Uluslararası Üstün Yetenekliler Eğitimi Sempozyumu”, Türkiye Eğitim Vakfı, <http://www.tev.org.tr/images/pdf/ustun-yetenekliler-sempozyum-kitabi.pdf>, Erişim tarihi: 18.12.2018.
- WEB_17, (2018), Çocuk Üniversitesi, <http://cocukuni.karabuk.edu.tr/icerikGoster.aspx?K=S&id=1&BA=index.aspx>, Erişim tarihi: 18.12.2018.
- WEB_18, (2018), “Meclis Araştırması Komisyonu Raporu”, <http://www.sck.gov.tr/Tbmm/%C3%9Cst%C3%BCn%20Yetenekli%20%C3%87ocuklara%20Y%C3%B6nelik%20TBMM%20Komisyonu%20Raporu.pdf>, Erişim: 18.12.2018.
- Yağışan, İ. N. ; Köksal O. ; Karaca, H, (2014), “İlkokul matematik derslerinde müzik destekli öğretimin başarı, tutum ve kalıcılık üzerine etkisi”, İDİL, Cilt: 3(2014, Sayı: 11, Volume 3, Issue(11), 1-26.
- Yalçın, B. ; Tetik, S. ; Açıkgöz, A , (2010), “Yüksekokul öğrencilerinin problem çözme becerisi ile kontrol odağı düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma”, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi Cilt: 2(2010), Sayı: 2, 19-27.

- Yaşar Ekici, F, (2017), “Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme ve sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi”, International Journal of Social Sciences and Education Research, 3(1), 16-38.
- Yayla, F, (2006), “Müziksel işitimin temel prensipleri”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28-38.
- Yazıcı, D, (2017), “Müziğin insan beyni üzerindeki etkisi”, Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD), Haziran, 2017; 3(1): 88-103.
- Yazıcı, T, (2013), “Problem çözme becerisinin müzik eğitime etkisi”, VI. Ulusal Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi-USBEK’13, 1-21.
- Yener, S. ; Öztürk, E, (2008), “İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Şiddetin Önlenmesinde Müzik Eğitiminin Önemi”, Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, Sayı: 14, 111-115.
- Yükseköğretim Kurumları Devlet Konservatuvarları ve Bale İlköğretim Okulu ile Müzik ve Sahne Sanatları Liseleri Yönetmeliği. (2015, 15 Ocak). Resmi Gazete (Sayı: 29237): <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/01/20150115-2.htm>.

EKLER

EK A ETİK KURUL RAPORU

OKAN ÜNİVERSİTESİ Etik Kurul Kararı

Toplantı Tarihi: 16.04.2018

Toplantı Sayısı: 93

Toplantıya Katılanlar:

Prof. Dr. Mithat Kıyak	(Başkan)
Prof. Dr. Mazhar Semih Başkan	(Üye)
Prof. Dr. Dilek Öztürk	(Üye)
Prof. Dr. Dilek Şirvanlı Özen	(Üye)
Prof. Dr. Ali Tayfun Atay	(Üye)
Yrd. Doç. Dr. Nermin Bölükbaşı	(Üye)
Yrd. Doç. Dr. Nihat Özaydın	(Üye)
Yrd. Doç. Dr. Erdiñç Ünal	(Üye)
Yrd. Doç. Dr. Kerime Derya Beydağ	(Üye)

Okan Üniversitesi Etik Kurulu 16.04.2018 tarihinde Prof. Dr. Mithat Kıyak Başkanlığında toplandı.

Yapılan görüşmeler sonucunda:

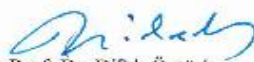
Karar 16. Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü-Müzik bölümünden **Ahmet DEMİR**'in "**Bilim ve Sanat Merkezinde Müzik Eğitimi Alan Ortaokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi**" başlıklı çalışması için başvuru talebi uygun görülüp oy birliği ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mithat Kıyak
(Başkan)

Prof. Dr. Mazhar Semih Başkan
(Üye)

Prof. Dr. Dilek Öztürk
(Üye)

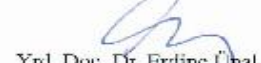
Prof. Dr. Ali Tayfun Atay
(Üye)

Prof. Dr. Dilek Şirvanlı Özen
(Üye)

Yrd. Doç. Dr. Nihat Özaydın
(Üye)

Yrd. Doç. Dr. Erdiñç Ünal
(Üye)

Yrd. Doç. Dr. Nermin Bölükbaşı
(Üye)

Yrd. Doç. Dr. Kerime Derya Beydağ
(Üye)

EK B MEB İZİNİ VE VERİ TOPLAMA ARACI

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim Ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 27250534/605.01/9760099
Konu: Araştırma Uygulama İzin Talebi
(Ahmet DEMİR)

18.05.2018

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a) 22/02/2018 tarihli ve 3856208 sayılı yazımız,
b) Ahmet DEMİR'in 03/05/2018 tarihli dilekçesi (09/05/2018 tarihli ve 9161902 evrak no'lu),
c) Millî Eğitim Bakanlığının Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22/08/2017 tarihli ve 12607291 sayılı yazısı, 2017/25 numaralı Genelgesi.

Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Ahmet DEMİR'in, Yrd. Doç. Dr. İmge TİLİF'in danışmanlığında "Bilim ve Sanat Merkezinde Müzik Eğitimi Alan Ortaokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi" konulu tez çalışması için, 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılı Mart ayı içinde İzmir, Adana, İstanbul, Bursa, Denizli, Yalova, Isparta illerindeki BİLSEM'lerde müzik eğitim alan ortaokul öğrencilerine araştırma ölçeğinin uygulanmasına yönelik talebi Genel Müdürlüğümüzün ilgi (a) yazısı ile uygun görülmüştü.

Araştırmacı Ahmet DEMİR, ilgi (b) dilekçesi ile belirtilen illerdeki örneklem grubunun yetersizliğinden dolayı gerekli veriye ulaşamadığından bahsetmekte ve tezini tamamlayabilmesi için Türkiye genelindeki tüm BİLSEM'lerde Mayıs-Haziran 2018 ile Eylül-Aralık 2018 tarihleri arasında uygulama talebinde bulunmaktadır.

Söz konusu çalışmanın araştırmacı tarafından; Mayıs-Haziran 2018 ile Eylül-Aralık 2018 tarihleri arasında, tüm Türkiye'deki BİLSEM'lerdeki müzik eğitim alan ortaokul öğrencilerine eğitim-öğretim sürecini aksatmaksızın uygulanması, çalışmada sadece yazımız ekindeki mühürlü anket sorularının kullanılması, araştırma raporunun basılı ve dijital olarak Genel Müdürlüğümüzle araştırmacı tarafından paylaşılması kaydı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Celil GÜNGÖR
Bakan a.
Genel Müdür

EK:
Mühürlü görüşme sorular (2 sayfa)
(İl MEM'lere bilgi amaçlı gönderilmektedir.)

DAĞITIM:

Gereği:
Ahmet DEMİR
Ticaret Borsası Bilim ve Sanat Merkezi
Fatih Mah. Çine Cad. 1123. Sok.No: 32
Efeler AYDIN

Bilgi
B Planı

MEB Kampüsü A Blok 06500 Beşevler/ANKARA
Elektronik Ağ : <http://orgn.meb.gov.tr>
E-Posta : oe_argedb@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için : Selma BAŞARAN ZELAN
Tel. : (312) 413 30 05
Faks : (312) 213 13 56

Güvenli Elektronik İmza
Aşılıdır. Aynıdır.
1/20

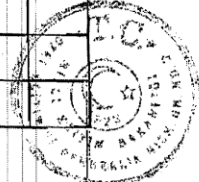
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1be2-acce-3b7c-8faf-1906 kodu ile teyit edilebilir.

Verilerin Analiz Edilmesi	Elde edilen verilerin istatistikî programlar kullanılarak yorumlanması	Mayıs 2018 Haziran 2018 Temmuz 2018
Tezin Raporunun Sonlandırılması	Tez raporunun yazılması ve tezin sonuçlandırılması	Ağustos 2018 Eylül 2018 Ekim 2018 Kasım 2018

VERİ TOPLAMA ARACI

"Hiçbir zaman böyle davranmam (1)", "Ender olarak böyle davranırım (2)", "Arada sırada böyle davranırım (3)", "Sık sık böyle davranırım (4)", "Her zaman böyle davranırım (5)"

	Çocuklar için Problem Çözme Envanteri	Hiç bir zaman	En der olarak	Ara da sırada	Sık sık	Her zaman
1	Sorularından kaçma yerine sorunumu çözmeye çalışırım.					
2	Ne zaman sorun yaşasam içimde hep bir karamsarlık olur ve kendimi kolay kolay toplayamam.					
3	Karşıma sorunlar çıktığında sakin olmaya çalışırım.					
4	Kafama bir şeyler takıldığında sinirli olurum ve istemediğim sözler söylerim.					
5	Yaşadığım problemlerin herkesin başına gelebileceğine inanırım.					
6	Başıma bir problem geldiğinde çabucak üzülürüm.					
7	Sorun yaşadığımda onu çözmek için bulduğum çözüm yolu işe yarayana kadar vazgeçmem.					
8	Sorun yaşadığımda uzun süre etkisinden kurtulamam.					
9	Sorunlarım olduğunda hep kendi kendime sorular sorarım ve çözüm yolları ararım.					
10	Sorunlarımı çözemediğim zaman her şeyden soğurum.					
11	Karşılaştığım sorunlardan kurtulmak için vazgeçmeden bütün çözüm yollarını denerim.					
12	Sorun yaşadığımda kendimi kolay kolay derse veremem.					
13	Öncelikle sorunlarımın neden kaynaklandığını bulmaya çalışırım.					
14	Arkadaşlarımla sorun yaşadığımda konuşmak yerine kavga ederim.					
15	Sorunlardan kaçmak yerine işe yarayan bir çözüm yolu bulana kadar uğraşırım.					
16	İş ve sorumluluklarımdan kaçmak için bir çok bahane uydururum.					

S. Doğan
21/02

17	Sorunlar karşısında oldukça sabırlı ve kararlı davranırım.					
18	Bir sorunun olduğunda ne yaparsam yapayım çözülmeyeceğini düşünürüm.					
19	Sorunlarımı çözemediğimde zamanlarda aileden ya da arkadaşlarımdan yardım isterim.					
20	Sorunlarımı çözme konusunda genellikle başarılı değildir.					
21	Sorunlarım karşısında genellikle yaratıcı ve etkili çözüm yolları bulurum.					
22	Sorunlarım olduğunda küçük çocuk gibi davranmak beni rahatsızlar.					
23	Bir sorunla karşılaştığımda tüm çözüm yollarını düşünerek çözeceğime inanırım.					
24	Bir sorunun olduğunda çözüm yolları aramak yerine her şeyi oluruna bırakırım.					

KAYNAKLAR

Ahmet B.(2016)Üstün yetenekli çocuklar. Doğan Kitap.2.baskı.

Ataman, A. (1982), Üstün Zekalı Çocuklara Ana-Babaları ve Öğretmenleri Nasıl Yardımcı Olabilir. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi Cilt: 15 Sayı: 1

Ataman, A. (2003). "Üstün zekalı ve üstün yetenekli çocuklar" (Ed: A. Ataman). Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Akarsu, F. (2001). Üstün Yetenekliler, Yetişemediğimiz Çocuklar: Üstün Yetenekli Çocuklar ve Sorunları. Ankara: Eduser Yayınları.

Akarsu, F. (2004a). Üstün Zihinsel Yeteneklilerin Eğitiminde Sorunlar, Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

Akarsu, F. (2004b). Enderun: Üstün Yetenekliler için Saray Okulu, I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

Akkanat, H. (1999). Üstün veya Özel Yetenekliler. Milli Eğitim Bakanlığı Dergisi.

Burak K.(2010) İlköğretimdeki üstün yetenekli öğrencilerin yaratıcı problem çözmeye yönelik erişim düzeylerinin ve kritik düşünme becerilerinin belirlenmesi.Dokuz Eylül Üniversitesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği Doktora Tezi.

Cengiz Tüysüz.(2013).Üstün Yetenekli Öğrencilerin Problem Çözme Becerisine Yönelik Üstün Biliş Düzeylerinin Belirlenmesi,Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.Sayı:21

Çağlar, D.(1972) Üstün zekalı öğrencilerin özellikleri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi Cilt: 5 Sayı: 3

Dr. Çağlar G. (2017)Eğitimsel ve sosyal-duygusal bakış açılarıyla üstün yetenekli çocuklar. Anı yayıncılık

Dr. Çağlar G. Zekalı
22/02/2018

EK C ÖLÇEK KULLANIM İZİNİ

02.10.2018

Posta - a-demir@windowslive.com

Re: Ölçek

Oguz Serin <oguzserin@gmail.com>

23.01.2018 (Sal) 11:14

Kime:a demir <a-demir@windowslive.com>;

27 Ara 2017

Ayrıntılar

Merhaba

Öncelikle şahsım ve çalışma arkadaşlarım adına ölçeği kullanma izniniz kabul ediyoruz. Ölçeği kullanmanızda hiçbir sakınca yoktur. Ölçeğe ilişkin bilgilere ve puanlamasına kişisel web sayfamdan ulaşabilirsiniz <http://kisi.deu.edu.tr/oguz.serin/> . İyi çalışmalar diliyorum.

Oğuz SERİN

15 Ocak 2018 Pazartesi tarihinde, a demir <a-demir@windowslive.com> yazdı:

Hocam merhaba;

İlköğretim Düzeyindeki Çocuklar İçin Problem Çözme Envanterini tezimde kullanabilirim.Sizinle beraber Nergüz ve Gizem hocalarımızda mail attım.İzniniz olursa atıf yaparak envanteri kullanabilirim.Kullanacak olursam izin belgesini mail atarım hocam.

Teşekkür ederim.

Ahmet Demir

--

Prof. Dr. Oğuz SERİN

Lefke Avrupa Üniversitesi

Dr. Fazıl Küçük Eğitim Fakültesi Dekanı

Lefke/KKTC

--

Prof. Dr. Oğuz SERİN

European University of Lefke

Dean, Dr. Fazıl Küçük Faculty of Education

Lefke/TRNC (North Cyprus)

+90 392 660 20 00 / 2652

+90 533 848 35 79

https://twitter.com/LAU_Oguz_Serin

https://twitter.com/s_oguz_serin

oserin@eul.edu.tr

oguzserin@gmail.com

EK D VELİ İZİN BELGESİ

VELİ İZİN BELGESİ

Aşağıda kimlik bilgileri yazılı bulunan velisi bulunduğum okulunuz öğrencisi
.....'nin yapılacak araştırmaya katılmalarına izin veriyorum.

Gereğini arz ederim.

ADI VE SOYADI:
SINIF-ŞUBE :
OKUL NO :

Velinin Adı ve Soyadı-İmzası

.../.../2018

ADRES:

TEL:

EK E DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Tarih:

KİŞİSEL ÖZELLİKLERLE İLGİLİ SORULAR:

1. Cinsiyetiniz: Kız () Erkek ()

2. Yaşınızı yazınız:

3. Kaçınıcı sınıfta okuyorsunuz? :

4. Okulunuzun adını yazınız:

5. BİLSEM’de kaç yıldır müzik eğitimi alıyorsunuz? Yazınız:

EK F PROGRAM UYGULAMA TABLOSU (EK-1)

Kasım 2016 - 2710

Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi

466

PROGRAM UYGULAMA TABLOSU

EK-1

EĞİTİM PROGRAMLARI	UYUM	DESTEK-1	DESTEK-2	BYF-1-2-3	ÖYG 1-2	PROJE
HAFTALIK ETKİNLİK/DERS SAATİ ARALIĞI	***	4 - 12	4 - 12	4 - 12	4 - 12	2 - 8
ÖĞRENCİNİN ALMASI GEREKEN EN AZ ALAN SAYISI	-	-	-	-	2	1
GRUPLARDAKİ ÖĞRENCİ SAYI ARALIĞI (****)	8 - 20	4 - 10	4 - 10	2 - 6	2 - 6	**
ALANLAR/BRANŞLAR	UYUM PROGRAMI	DESTEK -1 PROGRAMI	DESTEK-2 PROGRAMI	BYF-1-2-3 PROGRAMI	ÖYG 1-2 PROGRAMI	PROJE PROGRAMI
GENEL ZİHİNSEL YETENEK ALANINA GÖRE TANILANAN ÖĞRENCİLERİN ALABİLECEĞİ ALANLAR	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ	+	+	-	-	*
	FEN VE TEKNOLOJİ	*	*	+	+	*
	İLKÖĞRETİM MATEMATİK	*	*	+	+	*
	REHBERLİK	+	*	-	-	-
	SOSYAL BİLGİLER	*	*	+	+	*
	TEKNOLOJİ TASARIM	*	*	+	+	*
	TÜRKÇE	*	*	+	+	*
	YABANCI DİL	*	+	+	+	+
	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE YAZILIM	*	+	+	+	+
	GÖRSEL SANATLAR	*	-	-	-	-
	MÜZİK	*	-	-	-	-
	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	*	-	*	+	+
	BİYOLOJİ	*	-	*	+	+
	COĞRAFYA	*	-	*	+	+
	FELSEFE	*	-	*	+	+
	FİZİK	*	-	*	+	+
	KİMYA	*	-	*	+	+
	LİSE MATEMATİK	*	-	*	+	+
TARİH	*	-	*	+	+	

ALANLAR/BRANŞLAR		UYUM PROGRAMI	DESTEK -1 PROGRAMI	DESTEK-2 PROGRAMI	BYF-1-2-3 PROGRAMI	ÖYG 1-2 PROGRAMI	PROJE PROGRAMI
GENEL ZİHNSEL YETENEK ALANINA GÖRE TANILANAN ÖĞRENCİLERİN ALABİLECEĞİ SEÇMELİ ALAN DERS/ETKİNLİK/YETENEK GELİŞTİRME ATÖLYELERİ ****	AHŞAP HOBİ ATÖLYESİ	-	+	+	+	+	+
	AKIL OYUNLARI	-	+	+	+	+	+
	ARKEOLOJİ	-	+	+	+	+	+
	ASTRONOMİ	-	+	+	+	+	+
	DIKSİYON VE HİTABET	-	+	+	+	+	+
	DRAMA	-	+	+	+	+	+
	ETİK	-	+	+	+	+	+
	FİLOLOJİ	-	+	+	+	+	+
	FOTOĞRAFÇILIK	-	+	+	+	+	+
	GELENEKSEL SANATLAR *****	-	+	+	+	+	+
	GİRİŞİMCİLİK	-	+	+	+	+	+
	GÖRSEL SANATLAR	-	+	+	+	+	+
	HAVACILIK VE UZAY	-	+	+	+	+	+
	HIZLI OKUMA TEKNİKLERİ	-	+	+	+	+	+
	JEOLOJİ	-	+	+	+	+	+
	KORO	-	+	+	+	+	+
	LİDERLİK	-	+	+	+	+	+
	MATEMATİK UYGULAMALARI	-	+	+	+	+	+
	MASAÜSTÜ YAYIMCILIK	-	+	+	+	+	+
	MEKATRONİK	-	+	+	+	+	+
	MÜZİK	-	+	+	+	+	+
	ORİGAMİ	-	+	+	+	+	+
	PALEOGRAFYA	-	+	+	+	+	+
	ROBOTİK	-	+	+	+	+	+
	YARATICI YAZARLIK	-	+	+	+	+	+
	YAZILIM GELİŞTİRME	-	+	+	+	+	+
İSTATİSTİK	-	+	+	+	+	+	
VERİ MADENCİLİĞİ	-	+	+	+	+	+	
DÜŞÜNME EĞİTİMİ	-	+	+	+	+	+	
SERAMİK	-	+	+	+	+	+	

ALANLAR/BRANŞLAR		UYUM PROGRAMI	DESTEK-1 PROGRAMI	DESTEK-2 PROGRAMI	BYF-1-2-3 PROGRAMI	ÖYG 1-2 PROGRAMI	PROJE PROGRAMI
GÖRSEL SANAT VE MÜZİK YETENEK ALANLARINA GÖRE TANILANAN ÖĞRENCİLERİN ALABİLECEĞİ TEMEL ALANLAR	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ	+	-	-	-	-	-
	FEN VE TEKNOLOJİ	+	-	-	-	-	-
	İLKÖĞRETİM MATEMATİK	+	-	-	-	-	-
	REHBERLİK	+	-	-	-	-	-
	SOSYAL BİLGİLER	+	-	-	-	-	-
	TEKNOLOJİ TASARIM	+	-	-	-	-	-
	TÜRKÇE	+	-	-	-	-	-
	YABANCI DİL	+	-	-	-	-	-
	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE YAZILIM	+	-	-	-	-	-
	GÖRSEL SANATLAR	+	-	-	-	+	+
	MÜZİK	+	-	-	-	+	+
GÖRSEL SANAT VE MÜZİK YETENEK ALANLARINA GÖRE TANILANAN ÖĞRENCİLERİN ALABİLECEĞİ SEÇMELİ ALAN DERS/ETKİNLİK/YETENEK GELİŞTİRME ATÖLYELERİ ****	AHŞAP HOBİ ATÖLYESİ	-	+	+	+	+	+
	AKIL OYUNLARI	-	+	+	+	+	+
	ARKEOLOJİ	-	+	+	+	+	+
	BİLİMSEL ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ	-	+	+	+	+	+
	DIKSİYON VE HİTABET	-	+	+	+	+	+
	DÜŞÜNME EĞİTİMİ	-	+	+	+	+	+
	DRAMA	-	+	+	+	+	+
	ETİK	-	+	+	+	+	+
	FOTOĞRAFÇILIK	-	+	+	+	+	+
	GELENEKSEL SANATLAR *****	-	+	+	+	+	+
	GİRİŞİMCİLİK	-	+	+	+	+	+
	HIZLI OKUMA TEKNİKLERİ	-	+	+	+	+	+
	KORO	-	+	+	+	+	+
	LİDERLİK	-	+	+	+	+	+
	MASAÜSTÜ YAYIMCILIK	-	+	+	+	+	+
	ORİGAMİ	-	+	+	+	+	+
	PROBLEM ÇÖZME TEKNİKLERİ	-	+	+	+	+	+
	SANAT FELSEFESİ	-	+	+	+	+	+
SANAT TARİHİ	-	+	+	+	+	+	
PALEOGRAFYA	-	+	+	+	+	+	
SERAMİK	-	+	+	+	+	+	

PROGRAM UYGULAMA TABLOSU AÇIKLAMALARI

*	UYUM, DESTEK, BYF-1, BYF-2, BYF-3, ÖYG ve PROJE aşamalarında görev alacak öğretmenler belirlenirken tabloda (+)ile işaretli branşlara öncelik verilir. İhtiyaç halinde (*) ile belirtilen öğretmenlere de görev verilebilir.
**	Proje çalışmalarında öğrenciler grupla çalışabilecekleri gibi bireysel olarak da projeler hazırlayabilirler; projelerin grupla veya bireysel olarak yapılması ile ilgili karar, alan öğretmeni ve bilsem yönetimi işbirliği ile belirlenir.
***	İki aylık süreyi geçmeyecek şekilde toplam 40 saat olarak uygulanır.
****	Temel alanlarda öngörülen ders/etkinlikleri öngörülen sürelerde almak şartıyla; seçmeli alan ders/etkinlik/ yetenek geliştirme atölyelerinden bir veya daha fazlasını, en az 2 ders saati olarak alabilirler. Seçmeli ders/ etkinlik/yetenek geliştirme atölyeleri seçiminde üst sınır aranmaz.
*****	Grupları oluşturacak öğrenci sayısına ulaşamadığında BİLSEM yönetimi gerekli önlemleri alır.
*****	Geleneksel Sanatlar atölyelerinde Hat, Tezhip, Minyatür, Ebru, Nakkaşlık, Kitap Ciltçiliği, Çinicilik, Telkari vb. yetenek geliştirme atölyelerine BİLSEM imkânları dâhilinde yer verilir.
NOTLAR	1-BİLSEM yönetimleri imkânları dâhilinde yerel fırsatları da değerlendirerek seçmeli alan ders /etkinlik/atölyelere Genel Müdürlüğün onayını da alarak yenilerini ekleyebilir. Tanılama sınıf seviyelerinin değişmesi, yönerge değişikliği vb. durumlarda iş bu tablo Genel Müdürlük kararı ile güncellenebilir. 2-BYF-1 ve BYF-2 programı öncelikli ilköğretim branş öğretmenleri, BYF-3 programı ise öncelikli lise branş öğretmenleri tarafından yürütülür. BİLSEM imkânlarına göre öncelikli branşların yeterli olmaması hâlinde diğer branşlardan yararlanılır.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER:

Adı-Soyadı : Ahmet DEMİR
Doğum Tarihi : 02/10/1980
Doğum Yeri : Aydın/Merkez
e-posta : a-demir@windowslive.com

ÖĞRENİM DURUMU

2017- : Yüksek Lisans, İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Ana sanat Dalı, Müzik Yüksek Lisans Programı
2008-2012: Lisans, Adnan Menderes Üniversitesi/Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği
1994-1997: Mimar Sinan E.M.L. (Aydın)

İŞ DENEYİMİ

2019- : Yüksel Yalova Güzel Sanatlar Lisesi/Efeler/AYDIN
2016-2019: Ticaret Borsası Bilim ve Sanat Merkezi/Efeler/AYDIN
2015-2016: Altı Eylül Ortaokulu/Köşk/AYDIN
2012-2015: Baltaköy Hacı İbrahim Akdemir Ortaokulu/Baltaköy/AYDIN